

„Kiút az állástalanságból?”

**A foglalkoztatást segítő fejlesztési programok és a munkaerő-piaci
folyamatok összefüggései a Dél-alföldi régióban**

TARTALOMJEGYZÉK

ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	3
1. BEVEZETÉS	4
2. A MUNKANÉLKÜLISÉG	6
2.1. A gazdaság szerkezeti átalakulása Magyarországon	6
2.2. A népesség csoportjai a munkaerőpiacon	7
2.3. A munkanélküliség alakulása, okai, hatásai	10
2.3.1. A munkanélküliség közgazdasági okai	12
2.3.2. A munkanélküliség hatása az egyénre	13
2.4. A Dél-alföldi régió munkaerő-piaci helyzetképe	14
3. A FELNÖTTKÉPZÉS SZEREPE A MUNKANÉLKÜLISÉG CSÖKKENTÉSÉBEN: A MUNKAERŐ- PIACI KÉPZÉSEK	17
3.1. A munkaerő-piaci képzések bemutatása	19
3.2. A munkaerő-piaci képzések országos statisztikái	20
4. A MUNKAÜGYI SZERVEZET	23
5. EURÓPAI ÉS HAZAI FEJLESZTÉSI PROGRAMOK A FOGLALKOZTATHATÓSÁG ELŐSEGÍTÉSÉRE ..	25
5.1. Az Európa 2020 Stratégia	26
5.2. A Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program	30
6. A TÁRSADALMI MEGÚJULÁS OPERATÍV PROGRAMOK	33
6.1. A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása Társadalmi Megújulás Operatív program 1.1.2.	34
6.1.1. Az álláskereső tájékoztatói lehetőségei a képzésekről és a betöltetlen munkahelyekről	37
6.1.2. A képzésben való részvétel folyamata	38
6.1.3. TÁMOP 1.1.2. program eredményei	43
6.2. Egyéb TÁMOP programok	47
6.2.1. TÁMOP 2.1.2. program	47
6.2.2. TÁMOP 2.1.6. program	48
6.3. TÁMOP programok „utódja”: A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program..	50
7. SAJÁT KUTATÁS: A DÉL-ALFÖLDI RÉGIÓ MUNKAERŐPIACÁNAK STRUKTURÁLIS ELEMZÉSE A NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI SZOLGÁLAT ÁLLÁSHIRDETÉSEINEK ELEMZÉSÉBŐL KAPOTT ADATOK ALAPJÁN	53
8. ÖSSZEGZÉS	59
FELHASZNÁLT IRODALOM	63
MELLÉKLETEK	72

ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. ábra: A népesség csoportjai a munkaerőpiacon	7
2. ábra: Munkanélküliségi ráta 2013-ban	12
3. ábra: A TÁMOP 1.1.2. programba bevontak megoszlása célcsoportok szerint 2013 decemberéig	44
4. ábra: A nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettség szerinti és a munkaerő kereslet iskolai végzettség szerinti megoszlása a Dél-alföldi régióban 2014 szeptemberében.....	54
1. táblázat: A 15-74 éves népesség gazdasági aktivitása 2000-2013 között	9
2. táblázat: A munkanélküliek létszámának alakulása 2000-2014 között.....	11
3. táblázat: A nyilvántartott álláskeresők száma a Dél-alföldi régióban.....	15
4. táblázat: A nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint a Dél-alföldi régióban	16
5. táblázat: A nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint	16
6. táblázat: A munkaerő-piaci képzésben résztvevők száma képzés szerint.....	20
7. táblázat: A munkaerő-piaci képzésben résztvevők aránya a képzés típusa szerint.....	20
8. táblázat: A munkaerő-piaci képzésben résztvevők létszámának megoszlása nem, kor és iskolai végzettség szerint.....	21
9. táblázat: Európa 2020 célkitűzései, Magyarország nemzeti vállalása és az eddig megvalósult eredmények Forrás: <i>Eurostat</i> , 2014a alapján saját szerkesztés	27
10. táblázat: A HEFOP 1.1. program célértékei és 2008.03.31-ig megvalósult eredményei...	31
11. táblázat: A TÁMOP 1.1.2. program tervezett és megvalósult eredményei 2013 decemberéig	43
12. táblázat A munkaerő-piaci kereslet szakmák szerinti alakulása a Dél-alföldi régióban 2014. augusztus-október között.....	55
13. táblázat: A munkaerő-piaci kereslet szakmák szerinti alakulása a megyénként 2014. augusztus-október között.....	56

1. BEVEZETÉS

„Majdnem mindegy, hogy valaki a szaktudását konkrétan milyen területen szerezte, az élete folyamán úgylis néhányszor valami egészen másba kell konvertálnia gyorsan változó korunkban. A 21. századi oktatás lényege egy jó minőségű alaptudás megszerzése valamiben és a konvertálás képességének kialakítása.”

- Mérő László -

Dolgozatomban a foglalkoztatást elősegítő munkaerő-piaci képzési programokat mutatom be és elemzem. Témaválasztásomat az indokolja, hogy a munkanélküliség hazánkban a rendszerváltás óta az egyik legsúlyosabb gazdasági-társadalmi probléma, melynek megoldásában kiemelt szerepe van a képzésnek, oktatásnak. A bemutatott programok jelenleg is zajlanak, így vizsgálatuk aktuális.

A foglalkoztatást elősegítő munkaerő-piaci képzési programokat tágabb és szűkebb kontextusban is elhelyezem. E képzési programok jelentőségének érzékeltetéséhez szükségesnek tartom a munkaerőpiac, ezen belül a munkanélküliség problémájának bemutatását, valamint az ennek enyhítésére megfogalmazott európai uniós és hazai elképzeléseket, stratégiákat. Ezek jelentik a téma tágabb kontextusát. Tekintettel arra, hogy a foglalkoztatást elősegítő munkaerő-piaci képzési programokkal szemben alapvető elvárás, hogy azok a helyi munkaerőpiac szükségleteihez kapcsolódjanak, fontosnak tartottam megvizsgálni ezen programok és a munkaerő-piaci kereslet illeszkedését a Dél-alföldi régióban. Ez jelenti a téma szűkebb kontextusát.

Kutatási hipotéziseim a következők:

1. A dolgozat fókuszában álló „Hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása” című TÁMOP 1.1.2. program hatékony eszköz a munkanélküliség csökkentésére, mivel jelentősen hozzájárul a sikeres munkaerő-piaci elhelyezkedéshez.
2. A munkaügyi kirendeltségek által kiadott munkaerő-piaci képzési jegyzék képzései összhangban vannak a munkaerőpiac által kínált állásokkal. Így ha az álláskereső sikeresen elvégzi a képzést, nagy eséllyel el tud helyezkedni a munkapiacon.
3. A munkaerő-piaci képzések összhangban vannak a Dél-alföldi régió gazdasági szervezeteinek tevékenységével. Nem képeznek olyan szakembereket, akikre a gazdaságban biztosan nincs szükség.

Kutatási módszereim a következők voltak. A munkanélküliség bemutatásához szakirodalmi feldolgozást és statisztikai adatok (KSH és Eurostat) másodelemzését végeztem el. A munkaügyi szervezet és a képzési programok bemutatásához jogszabályokat, szervezeti dokumentumokat tekintettem át és személyes adatfelvételt (szakértői megkérdezés) végeztem

a Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja egyik Kirendeltségénél és a Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Programok Osztályánál¹. A Dél-alföldi régió munkaerő-piaci keresletének megállapításához összegyűjtöttem és elemeztem a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnál bejelentett állásokat (összesen 720 állást vizsgáltam meg), áttekintettem a régió vállalkozásainak tevékenységét a Nemzeti Cégtár adatai alapján, majd ezeket az adatokat összevettem a munkaügyi központ képzési jegyzékével. Kutatásom célja az volt, hogy megállapítsam, a Dél-alföldi régióban a munkaügyi központok által kínált képzések összhangban vannak a munkaerő-piaci kereslettel.

Dolgozatomban először bemutatom a rendszerváltás munkaerő-piaci hatásait, majd a népesség csoportjait a munkaerőpiacon. Részletesen foglalkozom a munkanélküliség okaival és alakulásával, majd kitérek a Dél-alföldi régió munkaerő-piaci jellemzőire, tekintettel arra, hogy a saját kutatásom erre irányul. Ezt követően általánosságban bemutatom a munkaerő-piaci képzéseket és a – vizsgált programot lebonyolító – munkaügyi szervezeteket. Kitérek az európai uniós és hazai foglalkoztatáspolitikai stratégiákra is.

Saját kutatásként részletesen bemutatom a „Hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása” című TÁMOP 1.1.2. programot, valamint röviden az egyéb foglalkoztatást segítő programokat is. Ezt követően részletesen elemzem a Dél-alföldi régió képzési kínálatának és munkaerő-keresletének összhangját.

¹ A belső szabályzat miatt az intézmények munkatársainak nevét nem tehettem közzé a dolgozatban, így az általuk közölt adatokat a szervezetre vonatkozva hivatkoztam.

2. A MUNKANÉLKÜLISÉG

2.1. A gazdaság szerkezeti átalakulása Magyarországon

Az 1989-1990-ben bekövetkezett politikai és gazdasági rendszerváltás nyomán átalakultak a tulajdonviszonyok, megváltoztak az elvárások a gazdasággal, a vállalkozásokkal, a munkaerővel kapcsolatban. Módosult a gazdaság szerkezete, megszűntek iparágak, újak jöttek létre, elsősorban a szolgáltató szférában. Egyes szakmákra már nem volt igény a munkaerőpiacon, például a nehézipar, a nyomdaipar, a bútoripar, a könnyűipar ágazataiban. A számítástechnika megjelenése, az automatizálás elterjedése révén átalakultak, differenciálódtak a szakmák. Ezek a változások a munkaerőpiac átalakulását eredményezték. Már az 1980-as években elindult a foglalkoztatottak nemzetgazdasági ág szerinti összetételének változása, átalakulása. A rendszerváltás során ezek a folyamatok még inkább felgyorsultak. A mezőgazdasági szektor szerepe csökkent, a szövetkezetek átalakultak, a nagyüzemi termelés felbomlott, illetve a foglalkoztatottak száma is csökkent². Az ipari szektor területén is jelentős változások mentek végbe, leépültek, megszűntek a nagyüzemek, ipartérségeket sújtott a munkanélküliség veszélye³. A szolgáltatási szektorban azonban új munkahelyek jöttek létre, legnagyobb bővülés a pénzügy, a kereskedelem, a vendéglátás, az ingatlanügyek és a gazdasági szolgáltatások terén történt (Farkas, 2013).

A mezőgazdaság, a bányászat, a kohászat és az élelmiszer-feldolgozás területén bekövetkezett kedvezőtlen változások következtében többszáz ezerrel csökkent a munkahelyek száma, ennek hatására ezen iparágak képzett és képzetlen dolgozói váltak munkanélkülivé⁴. A munkanélküliek iskolai és szakmai végzettsége nem volt megfelelő ahhoz, hogy a szolgáltatási szektorban dolgozhassanak. A munkáltatók részéről alapvető elvárás lett, hogy a munkavállaló a szükséges szaktudással, műveltséggel rendelkezzen, illetve a gazdaság változó körülményeihez alkalmazkodni tudjon. Ezáltal a munkanélküliség megszüntetésére, a munkapiaci elhelyezkedésre és a munkahely megtartására csak az oktatás jelenthet megoldást (Farkas, 2013).

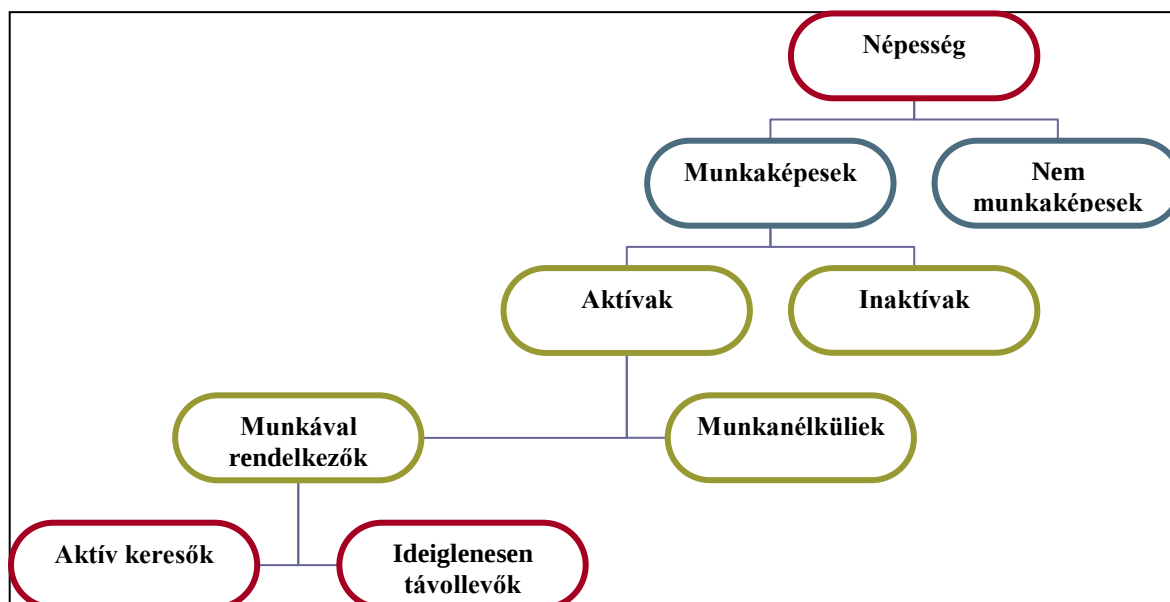
² A mezőgazdaságban dolgozók aránya 1980-ban 18,9% volt, míg 2001-ben 5,5% (Fóti és Lakatos, 2005).

³ Az ipari szektorban a foglalkoztatottak aránya 1980-ban 41,9% volt, míg 2001-ben 32,9% (Fóti és Lakatos, 2005).

⁴ 1989-1992 között 1 174 000 munkahely szűnt meg (Farkas, 2013).

2.2. A népesség csoportjai a munkaerőpiacon

Először a népesség csoportjait mutatom be a munkaerőpiacon, vizsgálom a gazdaságilag aktívak és inaktívak számát, majd részletesebben elemzem a munkanélküliek számának változását.

1. ábra: A népesség csoportjai a munkaerőpiacon

Forrás: Keczer, 2013 alapján saját szerkesztés

A népesség két nagy részét a munkaképesek és a nem munkaképesek csoportja alkotja. A munkaképesek jelentik a munkaerőforrást, míg a munkaerőforráson kívüliek szellemi és fizikai állapotuk vagy életkoruk miatt nem munkaképesek. A munkaképesek két nagy része a gazdaságilag aktívak és az inaktívak csoportja. A gazdaságilag nem aktív népesség tagjai nem hajlandók munkát vállalni, mivel megélhetésüket más forrásból fedezik (Keczer, 2013). Az aktív korú inaktívak csoportjai: nyugdíjasok, illetve nyugdíjszerű ellátásban részesülők, gyeden/gyesen lévők, főállásban tanulók, egyéb (háztartásbeliek, hajléktalanok, a munkaügyi regisztráción kívüliek) (Polónyi, 2002). A munkaerőpiac legfontosabb szereplői a gazdaságilag aktív népesség, akik két csoportra bonthatóak: a foglalkoztatottakra és a munkanélküliekre (Henczi, 2011). Foglalkoztatott az a személy, aki „az év nagyobbik részében, legalább heti egy órányi jövedelmet biztosító munkát végzett, illetve rendelkezett olyan munkahellyel, ahonnan átmenetileg nem dolgozott” (KSH, 2007). A foglalkoztatottak két nagy csoportja az adott időszakban is az aktív keresők és az ideiglenesen távollevők, akik például fizetés nélküli szabadságon vannak (Keczer, 2013).

A gazdaságilag aktív népesség másik csoportját a munkanélküliek jelentik. Munkanélküliségről akkor beszélünk, „amikor a kialakult bérszinten az álláskeresők egy része nem, vagy csak rövidebb-hosszabb idő után tud elhelyezkedni. A munkanélküliség a modern gazdaság természetes és szükségszerű velejárója” (Henczi, 2011. 28. o.). A Központi Statisztikai Hivatal értelmezése szerint, munkanélkülinek tekinthető az a személy, aki „az év nagyobbik részében nem dolgozott, és nincs is olyan munkája, amelytől csak átmenetileg volt távol. A kikérdezést megelőző négy hét folyamán aktívan keresett munkát, a kikérdezés időpontjában rendelkezésre állt, azaz két héten belül munkába tudna állni, ha megfelelő állás kínálkozna számára, illetve már talált munkát, ahol 90 napon belül dolgozni kezd” (KSH, 2007).

A munkanélküliséget többféleképpen közelíthetjük meg. Az első csoportosítás a kialakuláshoz való egyéni viszony alapján történik, ennek alapján megkülönböztetünk szándékolt/önkéntes és kényszerű munkanélkülit. A szándékolt munkanélküli az a személy, aki munka nélkül maradt és nem kíván ezen helyzetén változtatni. A kényszerű munkanélküli az a munkát kereső személy, aki nem talál állást. A munkanélküliség gazdasági szempontból is értelmezhető. Három fő csoportot különítünk el, a frikciós, a konjunkturális és a strukturális munkanélküliséget. A frikciós/súrlódásos munkanélküliség oka, hogy az állást változtatók nem rögtön kapnak új munkát, hanem két munkahely közötti állapotban vannak. A konjunkturális munkanélküliség a gazdaság kibocsátás-ingadozásából ered. A kibocsátás-csökkenés miatt a vállalkozások nem tudnak annyi munkaerőt megtartani, mint a gazdasági fellendülés idején. Végül a szakirodalom megkülönböztet egy harmadik csoportot a strukturális más néven szerkezeti munkanélküliséget, amely a munkakereslet és a munkakínálat szerkezeti eltéréséből alakul ki (Keczer, 2013).

Az 1. táblázat összefoglalja a 15 és 74 éves népesség foglalkoztatási arányát és gazdasági aktivitását 2000-2013 között.

Év	Foglalkoztatottak száma (fő)	Foglalkoztatási ráta (%)	Gazdaságilag aktívak száma (fő)	Aktivitási ráta (%)	Gazdaságilag nem aktívak száma (fő)
2000	3 856 200	49,6	4 119 900	53,0	3 659 600
2001	3 868 300	49,8	4 102 400	52,8	3 670 000
2002	3 870 600	49,9	4 109 400	52,9	3 652 800
2003	3 921 900	50,6	4 166 400	53,8	3 578 500
2004	3 900 400	50,5	4 153 300	53,8	3 567 900
2005	3 901 500	50,5	4 205 400	54,5	3 517 100
2006	3 930 100	50,9	4 246 900	55,0	3 474 900
2007	3 926 200	50,9	4 238 100	54,9	3 481 300
2008	3 879 400	50,3	4 208 600	54,6	3 501 600
2009	3 781 900	49,2	4 202 600	54,7	3 487 100
2010	3 781 200	49,2	4 256 000	55,4	3 430 400
2011	3 811 900	49,7	4 279 800	55,8	3 395 900
2012	3 877 900	50,6	4 353 400	56,9	3 303 200
2013	3 938 400	51,6	4 387 400	57,5	3 243 300

1. táblázat: A 15-74 éves népesség gazdasági aktivitása 2000-2013 között

Forrás: KSH, 2014a, 2014b, 2014c, 2014f, 2014g alapján saját szerkesztés

Az elmúlt 13 évben a foglalkoztatottak száma és aránya nőtt, ennek hátterében állhat a munkahelyek számának növekedése, a munkahelyek bővítése, a nyugdíjkorhatár emelése. Magyarországon 2010. január 1-jétől a nyugdíjkorhatárt 62 évről 65 évre emelték⁵ (*Kormányhivatalok*, n.é.). 2013-ban a foglalkoztatási ráta az Európai Unió 28 tagállamának összesített átlagában 68,4% volt a 20-64 évesek körében. Magyarországon a 20-64 évesek 63,2%-a rendelkezett munkahellyel (*Eurostat*, 2014a). Hazánk tehát le van maradva az EU átlagtól, azonban az Európa 2020 Stratégiában megfogalmazott foglalkoztatási célt⁶, a 75% elérését 2020-ig Magyarország is vállalta (5.1. fejezet).

A gazdaságilag inaktívak száma és aránya csökkent, e mögött a nyugdíjkorhatár emelése és a népesség számának csökkenése áll. Magyarország társadalma előregedő. A születések száma 2000-ben 97 597 volt, míg 2013-ban már csak 88 689. 2013-ban a halálozások száma 126 778 volt (*KSH*, 2014l). A halálozások száma tehát meghaladja a születések számát (*KSH*, 2012).

⁵ Az 1952. január 1-je előtt születetteknél a nyugdíjkorhatár egységesen 62 év (*Kormányhivatalok*, n.é.).

⁶ Európa 2020 Stratégia egyik célkitűzése: „20-64 évesek legalább 75%-ának munkahellyel kell rendelkeznie” (*European Commission*, 2010).

2.3. A munkanélküliség alakulása, okai, hatásai

Magyarországon a rendszerváltás idején egy új társadalmi jelenség alakult ki, a munkanélküliség. (A szocializmus időszakában a látens, „kapun belüli” munkanélküliség volt jellemző.) Az első munkanélkülieket 1988-ban regisztrálták. Az álláskeresők száma kezdetben 5 000 fő volt, egy évvel később már 16 000 fő (Keczer, 2013). A 90-es években a munkanélküliek számának csökkentése érdekében a kormány késleltette a fiatalok belépését a munkaerőpiacra azzal, hogy növelte az iskolai oktatás időtartamát. A másik megoldást a munkavállalási korúak nyugdíjazása jelentette. Az 1990-es évek kezdetétől a nyugdíjasok számát évi 40 000 fő növelte. A munkavállalók számára lehetővé vált a korengedményes nyugdíjazás, így elbocsátás helyett nyugdíjassá válhatott a dolgozó. Ez a lehetőség csak azokra a munkavállalókra vonatkozott, akiknek legfeljebb öt évük hiányzott a nyugdíjkorhatár eléréséhez. Ez az intézkedés 1998. január 1-jétől szűnt meg⁷. A nyugdíjazás csökkentette a munkanélküliek számát, azonban hatalmas terhet rótt az állami ellátó rendszerre (Farkas, 2013).

A rendszerváltás első éveire képest a munkanélküliek száma fokozatosan csökkent a fenti intézkedéseknek köszönhetően. 1993-ban a munkanélküliek száma 518 900 volt, 2000-ben már „csak” 263 700 (Farkas, 2013). A munkanélküliek számának alakulását 2000-2014 között a 2. táblázat foglalja össze.

⁷ Nyugdíj vagy nyugdíjszerű ellátásban 1990-ben 2520,2 fő, 1995-ben 3026,6 fő, míg 2000-ben 3103,0 fő részesült (Farkas, 2013).

Év	Munkanélküliek száma			Munkanélküliségi ráta (%)
	Férfiak száma (fő)	Nők száma (fő)	Összesen (fő)	
2000	158 900	104 800	263 700	6,4
2001	142 400	91 700	234 100	5,7
2002	138 000	100 800	238 800	5,8
2003	138 500	106 000	244 500	5,9
2004	136 800	116 100	252 900	6,1
2005	159 100	144 800	303 900	7,2
2006	164 600	152 200	316 800	7,5
2007	164 200	147 700	311 900	7,4
2008	174 300	154 900	329 200	7,8
2009	233 600	187 100	420 700	10,0
2010	264 500	210 300	474 800	11,2
2011	253 300	214 600	467 900	10,9
2012	262 600	213 000	475 600	10,9
2013	243 100	205 800	448 900	10,2
2014. szeptember	184 840	195 402	380 242	7,6

2. táblázat: A munkanélküliek létszámának alakulása 2000-2014 között

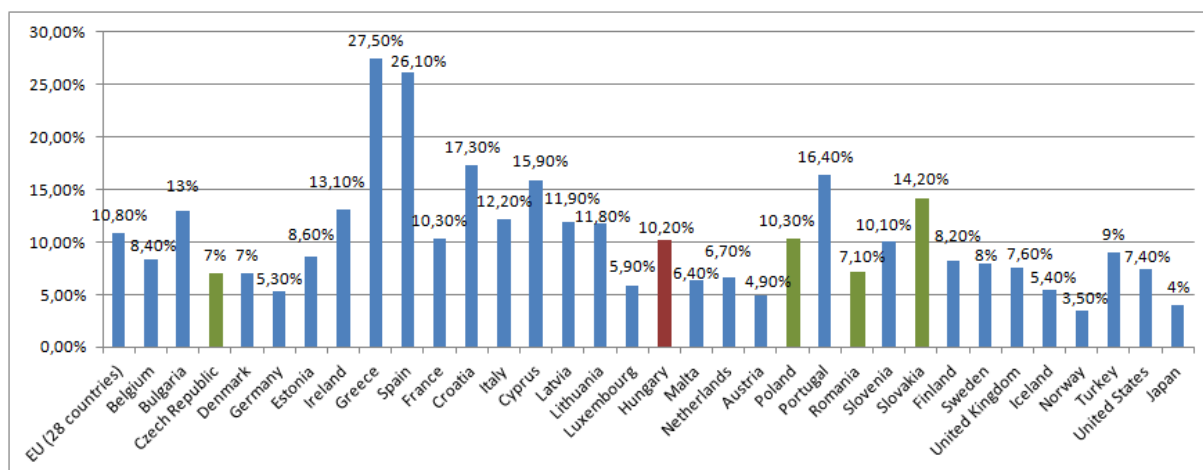
Forrás: KSH, n.é.; KSH, 2014d, 2014k; NFSZ, 2014a alapján saját szerkesztés

2008 után kezdve a munkanélküliek száma jelentősen megemelkedett. 2007-ben számuk még csak 311 900 volt, míg 2009-ben már 420 700. Ennek hátterében áll, hogy a gazdasági válság idején a munkaképes népesség 5%-ának szűnt meg a munkahelye. A válság hatására a fiatalok munkapiaci esélyei még jobban romlottak az előző évekhez képest. További következmény, hogy nőtt az alulfoglalkoztatottak, azaz a részmunkaidőben dolgozók száma. Ők azok, akik szeretnének teljes munkaidőben dolgozni, de nincs rá lehetőségük. Számuk a válság idején elérte az 1 milliót (Lakatos, 2011).

A munkanélküliek száma 2012-től csökkent. A csökkenés oka lehet: új munkahelyek létrejötte, meglévő munkahelyek bővítése, a külföldi munkavállalás⁸, a munkanélkülieket segítő fejlesztési programok⁹ (5. és 6. fejezet). 2013-ban az Európai Unió 28 tagállamának összesített átlaga alapján a munkanélküliségi ráta 10,8% volt, míg Magyarországon 10,2%. A munkanélküliek aránya tehát hazánkban alacsonyabb az EU átlagnál, azonban érdemes összehasonlítani a többi országgal. Az egyes országok munkanélküliségi rátáját a 2. ábra mutatja.

⁸ 2013 év elején a becslések szerint körülbelül 350 000 kivándorolt magyar élt, akik 1989 után és legalább a felmérés előtt egy évvel hagyták el az országot (KSH, 2014m).

⁹ A HEFOP 1.1. program során 2004-2008 között 13 114 munkanélküli kapott munkát, a TÁMOP 1.1.2. projekt segítségével 2013 decemberéig 12 769 fő tudott elhelyezkedni (5.2. fejezet).

2. ábra: Munkanélküliségi ráta 2013-ban

Forrás: Eurostat, 2014f alapján saját szerkesztés

Mint látható, Norvégiában, Japánban, Ausztriában a legalacsonyabb a munkanélküliségi ráta, a legmagasabb pedig Görögországban¹⁰, Spanyolországban¹¹ és Portugáliában. Ezekben az országokban a szakemberek jelentős lemaradást és romlást állapítottak meg. Görögországban 2012 februárjában „csak” 21,9%-os volt a munkanélküliségi ráta, azonban 2013-ban már 27,5% (Boros, 2013). Közép-Európában (zöld színnel jelölve) Lengyelországban és Szlovákiában magasabb a munkanélküliségi ráta, mint Magyarországon, Csehországban és Romániában azonban jóval alacsonyabb.

2.3.1. A munkanélküliség közgazdasági okai

Fontos vizsgálni a munkanélküliség kialakulásának lehetséges közgazdasági okait. A munkanélküliség tartós jelenséggé válása a gazdaságokban visszavezethető a bérek alakulására. „A piaczgazdaság állandósult globális munkanélküliségét leggyakrabban a lefelé rugalmatlan bérekkel szokták indokolni. A magyarázat szerint a gazdasági fellendüléskor megemelkedő bérszint később a recesszió időszakában, a munkaerő iránti kereslet visszaesésekor nem csökken az egyensúlyi színvonalra, mivel a süllyedést korlátozza a munkavállalók kollektív fellépése, a szakszervezetek ellenállása. Emiatt a gazdasági ciklusok átlagában a munkapiacon kínálati többlet mutatkozik” (Keczer, 2013. 9. o.). A munkanélküliség kialakulásának másik magyarázata a munkáltatókat terhelő béren kívüli többletköltségek. A munkáltatók számára csak az a foglalkoztatás kifizetődő, „amelynek

¹⁰ Görögországban a munkaképes lakosság 27%-a nem dolgozik. A fiatal munkanélküliek aránya 62,9% volt 2013-ban (Boros, 2013).

¹¹ Spanyolországban 2013-ban a fiatal munkanélküliek aránya 56,1% volt (Boros, 2013).

határterméke megfelel a bérek s a fenti többletköltségek összegének. Adott bérszínvonal esetén így kisebb lesz a foglalkoztatás, mint a többletterhek nélkül. Ezt a megközelítést cáfolhatja az a tény, hogy az említett többletköltségekből fedezett nyugdíjak és munkanélküli segélyek csökkentik a munkaerő-kínálatot” (Keczer, 2013. 9. o.). A harmadik magyarázat szerint munkába álláskor a kapott bér fejében elvárt teljesítmény vállalása még nem jelent garanciát a munkavállaló későbbi teljesítményére nézve. A munkáltató kénytelen többletköltségeket áldozni, hogy a munkavállaló teljesítményét figyelemmel kísérje, valamint „a munkáltatók kénytelenek a foglalkoztatottak szűkebb körének az egyensúlyinál magasabb bért fizetni azért, hogy azok – jól fizetett állásukat féltve – megfelelő teljesítménnyel dolgozzanak” (Keczer, 2013. 9. o.). A „gazdasági visszaeséskor pedig a munkáltatók, bízva a visszaesés átmeneti jellegében, kollektív munkavállalói ellenállás hiányában is óvakodnak a bércsökkentéstől” (Keczer, 2013. 9. o.). Mivel tartanak attól, hogy az alacsony bérek következtében a gyakorlott munkáltatók egy része felmond, mely során elvesznek a beléjük fektetett képzési kiadások (Keczer, 2013).

2.3.2. A munkanélküliség hatása az egyénre

A munkanélküliség nem csak gazdasági probléma. A munkahely megszűnése az egyén életminőségének megváltoztatását vonja maga után, megfosztja a személyt a társadalmi hasznosság érzetétől. Ennek következtében az egyén önértékelése könnyen rossz irányba fordulhat, akár maradandó személyiségváltozásokat is eredményezhet. A legnagyobb baj, hogy az álláskereséshez szükséges kulcskompetenciák sérülhetnek, ilyen az önbizalom-önértékelés, a kapcsolatrendszer kiépítése, fenntartása, a napi feladatok időhöz kötött megszervezése, amelyek szükségesek a munkaerő-piaci elhelyezkedéshez. Ezek a kompetenciák egyénenként eltérő módon sérülhetnek. Minél tovább munkanélküli az egyén, annál nehezebben integrálódik a munka világába. A munkanélküliek önértékelésének helyreállítását, reális alapokra helyezését gyakran a külső környezet sem segíti, rendszerint negatívan ítélik meg őket (Angyal és Őszi, 2014)¹². Éppen ezért a munkaügyi kirendeltségek egyik fő feladatai közé tartoznak a személyes tanácsadások, amelyek során segítik a munkanélkülieket problémáik megoldásában.

¹² A témáról bővebben Angyal Árpád és Őszi Viktória (2014): Tartós munkanélküliség és önértékelés, Bánfalvy Csaba (2010): A munkanélküliség szociálpszichológiájáról, Farkas Ágnes (2011): A tartós munkanélküliség szociálpszichológiája könyvekben olvasható.

2.4. A Dél-alföldi régió munkaerő-piaci helyzetképe

A munkaerőpiac változásairól számos statisztikában olvashatunk, többféle adatgyűjtés és felmérés készül egy-egy kiemelt területéről. A Központi Statisztikai Hivatal és a munkaügyi központok nyilvántartásai alapján mindig naprakészek lehetünk a munkaerőpiac helyzetéről. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat minden hónapban és évben készít havi munkaerő-piaci helyzetképeket, amelyekben ismertetik, milyen munkapiaci változások történtek Magyarországon az előző hónapokhoz, évekhez képest. A statisztikák tájékoztatást nyújtanak az álláskeresők számáról, arányáról, összetételéről, ellátásáról és iskolai végzettségéről országos szinten, régiókra, illetve megyékre bontva.

A következőkben a Dél-alföldi régió munkaerő-piaci helyzetét mutatom be, mivel saját kutatásomat erre a régióra vonatkozóan végeztem. A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján 2013. január 1-jén a régió lakossága 1 288 654 fő volt, a munkanélküliek aránya pedig 5,67%. Bács-Kiskun megyében a lakónépesség 519 930 fő volt, a munkanélküliek aránya 5,83%. Békés megye lakossága 359 153 fő volt, a munkanélküliek aránya pedig 6,33%. Csongrád megyében a lakosok száma 409 571 fő volt, míg a munkanélküliek aránya 4,89% (KSH, 2013b).

A nyilvántartott álláskeresők számát, legmagasabb iskolai végzettségét a 3., 4. és az 5. táblázat foglalja össze. Az álláskeresők létszámát régiókra bontva 2011-2013 között az 1. számú melléklet foglalja össze.

Év	Régió és megyék	A nyilvántartott állás keresők száma (fő)
2007	Dél-Alföld	65 080
	Bács-Kiskun	25 426
	Békés	22 964
	Csongrád	16 690
2010	Dél-Alföld	84 896
	Bács-Kiskun	35 125
	Békés	27 470
	Csongrád	22 301
2011	Dél-Alföld	83 188
	Bács-Kiskun	33 639
	Békés	27 782
	Csongrád	21 766
2012	Dél-Alföld	77 992
	Bács-Kiskun	31 515
	Békés	25 108
	Csongrád	21 370
2013	Dél-Alföld	73 085
	Bács-Kiskun	30 319
	Békés	22 744
	Csongrád	20 021
2014. szeptember	Dél-Alföld	50 306
	Bács-Kiskun	22 049
	Békés	15 143
	Csongrád	13 114

3. táblázat: A nyilvántartott állás keresők száma a Dél-alföldi régióban

Forrás: NFSZ, 2007-2013, 2014 alapján saját szerkesztés

A 3. táblázat adatai alapján megállapítható, hogy az állás keresők száma 2007 és 2010 között növekedett, 2011-től pedig csökkent. A vizsgált években a legtöbb állás kereső Bács-Kiskun megyében volt, legkisebb számban pedig Csongrád megyében.

A 4. és 5. táblázatban látható, hogy a Dél-alföldi régióban legnagyobb számban az alacsony iskolai végzettségű állás keresők voltak, ezzel szemben országosan a szakmunkásképzőt vagy szakiskolát végzettek. Az alacsony iskolai végzettségűek nehezen tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon, az alapszintű ismereteik miatt csak kevés állást tudnak betölteni (egyszerű ipari foglalkozás, konyhai kisegítő, takarító, építőipari segédmunka, stb.). A 4. táblázat adatai alapján megállapítható, hogy főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkező állás keresők voltak a legkisebb számban a Dél-alföldi régióban. Azt

tehát, hogy a diplomások könnyebben el tudnak helyezkedni, mint az alacsonyabb iskolai végzettségűek, a 4. és az 5. táblázat adatai is alátámasztják.

Év	Régió és megyék	8 általános és alacsonyabb	Szaktanulmány-képző és szakiskola	Középiskola	Főiskola és egyetem
2007	Dél-Alföld	24 454	22 645	14 935	3 015
	Bács-Kiskun	10 465	8 888	5 042	1 016
	Békés	8 704	8 380	5 051	819
	Csongrád	5 285	5 378	4 482	1 181
2010	Dél-Alföld	30 539	29 029	21 150	4 178
	Bács-Kiskun	13 493	12 341	7 792	1 499
	Békés	9 909	9 713	6 770	1 079
	Csongrád	7 137	6 976	6 588	1 600
2011	Dél-Alföld	30 265	27 274	21 270	4 378
	Bács-Kiskun	12 938	11 409	7 755	1 537
	Békés	10 261	9 357	6 996	1 168
	Csongrád	7 066	6 508	6 519	1 673
2012	Dél-Alföld	28 293	24 788	20 648	4 263
	Bács-Kiskun	12 305	10 341	7 398	1 469
	Békés	9 110	8 215	6 675	1 108
	Csongrád	6 878	6 232	6 575	1 686
2013	Dél-Alföld	26 494	22 996	19 749	3 845
	Bács-Kiskun	11 895	9 794	7 295	1 335
	Békés	8 202	7 419	6 144	980
	Csongrád	6 397	5 784	6 310	1 530
2014. szeptember	Dél-Alföld	17 737	14 841	14 736	2 991
	Bács-Kiskun	8 470	6 844	5 715	1 019
	Békés	5 596	4 604	4 294	649
	Csongrád	3 671	3 393	4 727	1 323

4. táblázat: A nyilvántartott álláskeresőek száma iskolai végzettség szerint a Dél-alföldi régióban

Forrás: NFSZ, 2007-2013, 2014 alapján saját szerkesztés

Év	8 általános és alacsonyabb	Szaktanulmány-képző és szakiskola	Gimnázium	Egyéb érettségi	Főiskola és egyetem	Összesen
2007	103 900	103 600	22 700	57 600	24 300	312 100
2010	142 700	156 600	37 800	88 800	43 500	469 400
2011	140 100	155 200	39 600	88 200	42 900	466 000
2012	136 600	153 300	45 700	90 200	47 300	473 100
2013	127 300	145 800	42 400	83 400	42 100	441 000

5. táblázat: A nyilvántartott álláskeresőek száma iskolai végzettség szerint

Forrás: KSH, 2014i alapján saját szerkesztés

3. A FELNŐTTKÉPZÉS SZEREPE A MUNKAERŐPIACI KÉPZÉSEK

Manapság nemcsak a munkahely megszerzése nehéz, hanem annak megtartása is komoly kihívást jelent. Aki a munkaerőpiacon érvényesülni szeretne, kénytelen ismereteit folyamatosan bővíteni. Felértékelődött az elsajátított tudás¹³ szerepe, egyre inkább elterjedt az élethosszig tartó tanulás, mely keretében lehetőség adódik a meglévő tudás gyarapítására, kompetenciák fejlesztésére. Fontos, hogy az emberek úgy képezzék magukat és tervezzék meg a pályájukat, hogy tartsák szem előtt saját képességeiket, érdeklődési köreiket (Birher és Szántó, 2009).

Mindezek a felnőttképzés segítségével valósulhatnak meg, mely „az iskolarendszeren kívüli – a felnőttképzési- és a szakképzési törvény által szabályozott keretek között folytatott nevelési-oktatási-képzési tevékenység” (Farkas, 2004. 64. o.). „Felnőttképzésen a felnőttképzési intézmények saját képzési programja alapján megvalósuló, iskolarendszeren kívüli képzését értjük” (Henczi, 2011. 208. o.). A felnőttképzésben résztvevők aránya nőtt az évek során. A megállapítást az Eurostat statisztikái is alátámasztják. Magyarországon 2007-ben a 25 és 64 éves korosztály 6,8%-a vett részt iskolarendszeren kívüli képzésben, míg ez az arány 2011-ben már 37,6% volt. Az Európai Unió 28 tagállamának összesített átlaga 2011-ben 36,8% volt (Eurostat, 2014c). Igaz, hogy Magyarország az EU összesített átlagához képest nincs lemaradva, azonban az északi országokat (Dánia, Finnország, Norvégia, Svédország) nézve jelentős hátrányban van.

Az iskolarendszeren kívüli képzésben résztvevők nem állnak tanulói vagy hallgatói jogviszonyban a képző intézménnyel. A 2013. évi LXXVII. felnőttképzési törvény alapján négy képzésben vehetnek részt: az állam által elismert szakképesítésben, a támogatott egyéb szakmai képzésben¹⁴, az általános nyelvi képzésben¹⁵ és támogatott egyéb nyelvi képzésben (szaknyelvi képzés), illetve a támogatott egyéb képzésben¹⁶. A szakmai képzések körébe az OKJ-s képzések, a nem OKJ-s szakmai képzések (például betanító jellegű képzések vagy

¹³ „A tudás azon ismeretek, készségek, képességek, magatartásformák halmaza, amellyel az egyén rendelkezik. A tudás megszerzése nemcsak formális, hanem informális és nem-formális keretek között történik egész életünkön át” (Farkas, 2014. 18. o.).

¹⁴ A támogatott egyéb szakmai képzés: „olyan, államilag el nem ismert szakmai végzettség megszerzésére irányuló képzés, amely valamely foglalkozás, munkakör vagy munkatevékenység végzéséhez szükséges kompetencia megszerzésére, fejlesztésére irányul és nem hatósági jellegű képzés” (2013. évi LXXVII. törvény).

¹⁵ Az állam által elismert nyelvi képzés: „az Európa Tanács Közös Európai Referenciakeretben ajánlott hatfokozatú rendszer szintjeiben megfogalmazott követelmények teljesítésére irányuló, további kimeneti szintekre osztott nyelvi képzés” (2013. évi LXXVII. törvény).

¹⁶ A támogatott egyéb képzések alatt az általános célú képzéseket értjük, amelyek a befejezett iskolai végzettség megszerzését, a szükséges kompetenciák fejlesztését és a köznap, praktikus ismeretek elsajátítását segítik elő (Farkas, 2004).

továbbképzések), illetve a hatósági képzések¹⁷ tartoznak (2013. évi LXXVII. törvény). A szakmai célú képzés valamilyen munkatevékenységhez kapcsolódó szükséges és elengedhetetlen kompetenciák megszerzésére, fejlesztésére összpontosul (Henczi, 2011). Egy meghatározott szakma elsajátítását értjük ez alatt, tágabb értelemben pedig olyan képzéseket, amelyek a munkaerőpiacon elismert képesítéseket kínálnak a felnőttek számára (Farkas, 2004).

Az iskolarendszeren kívüli képzés legnagyobb területe a munkaerő-piaci képzés, amely célja „az egyén munkába állásának, illetve munkahelye megtartásának elősegítése” (Farkas, 2004. 63. o.). Továbbá, hogy segítsen a munkanélkülieknek visszatérni a munkaerőpiacra és munkába tudjanak állni szakképzettségük növelése révén (Szép és Vámosi, 2007). Az iskolarendszeren kívüli szakképzés költsége finanszírozható a képzésben résztvevő által, a munkáltató által, aki fizetheti saját bevétele terhére vagy a szakképzési hozzájárulás terhére, valamint az európai uniós források által (Weninger, 2005).

A felnőttképzésben résztvevő munkanélküliek aránya Magyarországon 2007-ben 4,5% volt, 2011-ben pedig 16,7%. Az Európai Unió 28 tagállamának átlaga 2011-ben jóval magasabb volt, 22,8% (Eurostat, 2013). Megállapítható, hogy az arányok növekedtek az évek során, azonban még mindig alacsonyabb az EU átlagánál.

A munkanélküliség helyzetének megoldásában a felnőttoktatásnak¹⁸ és a felnőttképzéseknek¹⁹ elengedhetetlen szerepe lett. Hosszú távú eredményeket csak a munkaerő magasabb szintű képzettségével lehet elérni. A munkanélkülivé válás és a szakképzettség közötti kapcsolat nagyon szoros. Az oktatás és képzés önmagában nem oldja meg az összes gazdasági problémát, de jelentős támaszt és segítséget nyújthat az álláskeresők számára (Farkas, 2004).

A témáról bővebben Csoma Gyula (2005): Andragógiai szemelvények: bevezetés a felnőttképzés tanulmányozásába, Farkas Éva (2004) Felnőttoktatás és -képzés Magyarországon, Farkas Éva (2013): A láthatatlan szakma: tények és tendenciák a

¹⁷ A hatósági jellegű képzés: „jogszámban szabályozott tartalmú és célú olyan, az Országos Képzési Jegyzékben nem szereplő képesítés megszerzésére irányuló képzés, amelynek eredményeként dokumentum kiadására kerül sor. E dokumentum hiányában jogszámban meghatározott tevékenység, munkakör nem folytatható, nem tölthető be, vagy tevékenység, munkakör a képzést megelőző szakmai szinthez képest magasabb követelményeknek megfelelően folytatható, tölthető be, vagy a dokumentum a képzésben részt vevő számára a képzést megelőző állapothoz képest többletjogosultságot biztosít jogszámban meghatározott tevékenység, munkakör végzésével, betöltésével összefüggésben” (2013. évi LXXVII. törvény)

¹⁸ Az iskolarendszerű felnőttoktatás lehetőséget nyújt az iskolai tanulmányokat nem folytató vagy alacsonyabb szinten befejező felnőttek részére, hogy utólag megszerezhessék végzettségüket (Farkas, 2004).

¹⁹ Az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés „minden olyan képzés, amelynek résztvevői nem állnak a képző intézménnyel tanulói vagy hallgatói jogviszonyban. Nem feltétlenül kötődik oktatási intézményhez, szinterei sokfélék lehetnek. Legnagyobb területe a munkaerő-piaci képzés, de ide tartoznak a foglalkoztatási célú képzések és a munkahelyi képzések is” (Farkas, 2004. 72. o.).

felnttktkpzs 25 vről, Henczi Lajos (2011): Tudásmaraton, Zachár László (1997): Felnttktkpzs és munkaerőpiaci kpzs, Zrinszky László (2008): A felnttktkpzs tudománya: bevezetés az andragógiába című könyvekben olvashatunk. Természetesen számos könyv áll rendelkezésre, amelyek tájékoztatnak a felnttktkpzsről.

3.1. A munkaerő-piaci képzések bemutatása

A sikeres munkavállaláshoz ma már nem elég egy bizonyos iskolai végzettség, hanem folyamatosan tovább kell tanulnunk, képeznünk kell magunkat. Ismereteink idővel elavulnak, kénytelenek vagyunk mindig frissen tartani megszerzett tudásunk. A biztonságos megélhetéshez az iskola befejezése után is tanulni kell, szükség van át- vagy továbbképzésre, esetleg az elhelyezkedést segítő ismeretek elsajátítására. Sok felnőtt a munkaerő-piaci képzések segítségével szerzi meg első szakmáját, mely nélkül nem tud elindulni a munkaerőpiacon (Zachár, 1997).

„A munkaerő-piaci képzések általában valamely munkakör betöltéséhez, foglalkozás, vagy tevékenység gyakorlásához szükséges szakmai tudás megszerzésére irányulnak” (Zachár, 1997. 21. o.). A képzések középpontjában az álláskeresők számának csökkentése áll. A képzésekben való részvétel felmerülő költségeit a munkaügyi központ támogatja, amelyek irányulhatnak az álláskeresőkre, akik célja a munkához jutás és a munkaviszonyban állókra egyaránt, esetükben a munkahely megtartása forog kockán. Nagyobb számban vannak és több támogatásban részesülnek az álláskeresők, mint a munkahellyel már rendelkezők. Lényegesen több álláskereső végezte el sikeresen a munkaügyi központ által támogatott képzéseket, mint munkaviszonyban álló (Kis, 2005).

A munkát keresők számára olyan képzéseket ajánlanak, melyek az elhelyezkedést segítik a munkaerőpiacon. A képzésben kétféleképpen vehetnek részt. Első az ajánlott vagy csoportos képzés, mely során *„a munkaügyi központ által összeállított és ajánlott szakirányokban kezdik meg tanulmányaikat”* a résztvevők (Kis, 2005. 10. o.). A másik pedig az elfogadott vagy egyéni képzés, amikor egyéni kezdeményezéseik alapján vesznek részt támogatott képzésekben (Kis, 2005). A képzések csoportosak. Az ajánlott képzések intenzívek, az álláskeresők minden hétköznapi részt vesznek az oktatásban, valamint keresetpótló juttatást kapnak. Az elfogadott képzések nem intenzívek, heti egyszer vagy kétszer vesznek részt oktatásban az ügyfelek, 100%-os utazási támogatást kapnak, de elesnek a keresetpótló juttatástól. Az elfogadott képzések leginkább a hatósági képzésekből állnak. Ide sorolhatóak a különféle kategóriájú gépjárművezető képzések. A munkaügyi központok és

a kirendeltségek csak azokat az elfogadott képzéseket támogatják, amelyek a képzési jegyzékben szerepelnek²⁰. Az elfogadott képzésnek számtalan előnye van. A képzésben résztvevők sokkal motiváltabbak. Ennek háttérében egy munkaadó is állhat, akinek az ösztönzésére végzik el a képzést. A motiváltságból adódva kisebb a lemorzsolódási és magasabb a képzés utáni elhelyezkedési arány (Halmos, 2005).

3.2. A munkaerő-piaci képzések országos statisztikái

A Munkaerőpiaci tükör országos statisztikái összefoglalják, hányan vettek részt munkaerő-piaci képzésekben (6. táblázat). 2001-ben a résztvevők száma 86 200 fő volt, míg 2011-ben csak 34 667 fő. Azonban 2012-ben már 46.600 fő vett részt a képzésekben, ebből 45.900 fő nem állt munkaviszonyban a képzés ideje alatt²¹ (NFSZ, 2013a). A munkaerő-piaci képzésekben résztvevők száma jelentősen nőtt a 2011. évi adatokhoz képest, de még mindig elmarad az évtized kezdetétől.

Munkaerő-piaci képzés (fő)	2001	2003	2005	2008	2010	2011
Ajánlott képzés	53 500	44 700	29 100	47 400	50 853	32 172
Elfogadott képzés	32 700	26 500	9 200	4 800	6 853	2 495
Összesen	86 200	71 200	38 300	52 200	57 706	34 667

6. táblázat: A munkaerő-piaci képzésben résztvevők száma képzés szerint

Forrás: Frey, 2011; Fazekas és Kézdi, 2011; Fazekas, Benczúr és Telegdy, 2012 alapján saját szerkesztés

A képzésben résztvevők, munkaviszonyban nem állók megoszlását a képzés típusa szerint a 7. táblázat mutatja.

Képzés típusa szerint (%)	2001	2005	2008	2010	2011	2012
OKJ képzés	77,0	72,9	65,7	65,2	68,6	62
Nem OKJ képzés	17,0	14,5	22,9	25,4	21,1	32
Nyelvi képzés	6,0	12,6	11,5	9,4	10,3	8

7. táblázat: A munkaerő-piaci képzésben résztvevők aránya a képzés típusa szerint

Forrás: Frey, 2011; Fazekas és Kézdi, 2011; Fazekas, Benczúr és Telegdy, 2012; NFSZ, 2013a alapján saját szerkesztés

²⁰ Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa által nyújtott adatszolgáltatás (2014.01.31.)

²¹ 2012-ben a munkaerő-piaci képzés keretein belül 1963 tanfolyamot indítottak el (NFSZ, 2013a).

Mint látható, legnagyobb arányban az OKJ szerinti szakmai képzéseket választották a résztvevők, ezt követték a nem OKJ szerinti szakmai képzések, míg harmadik helyen a nyelvi képzések álltak. 2012-ben a képzésben résztvevők egyharmada kilenc OKJ-s végzettséget biztosító szakma megszerzésén dolgozott. Ezek közül a leggyakoribbak a szociális gondozó és ápoló (1 671 fő, 5,7%), a targoncavezető (1 453 fő, 4,9%), a CNC forgácsoló (1 432 fő, 4,8%) és a szakács (1 090 fő, 3,7%) képzések voltak. A Dél-alföldi régióban 8 158 álláskereső és 37 munkaviszonyban álló folytatta tanulmányait (NFSZ, 2013a).

A 8. táblázat összefoglalja a munkaerő-piaci képzésekben részt vettek megoszlását nem, kor és iskolai végzettség alapján 2002-2012 között.

Nem	2002	2003	2005	2008	2010	2011	2012
Férfiak	39,3	37,5	43,0	47,2	n.a.	n.a.	n.a.
Nők	60,7	62,5	57,0	52,8	n.a.	n.a.	n.a.
Korcsoport							
25 éven aluliak	38,5	36,3	33,3	35,0	27,7	31,2	28,2
25-44 évesek	52,0	53,6	52,8	48,3	52,4	46,5	65,8 ²²
45-49 évesek	6,2	6,3	7,5	7,0	8,8	8,3	
50 éven felüliek	3,3	3,8	6,4	9,7	11,0	14,0	5,9 ²³
Iskolai végzettség							
Legfeljebb 8 általános	21,1	22,5	26,6	30,3	27,5	28,9	35,0
Szaktanulmányok, szakiskola	26,5	25,9	24,7	21,9	25,5	24,8	25,0
Szakközépiskola, technikum	27,9	27,3	24,8	22,6	23,7	24,2	21,0
Gimnázium	17,2	16,6	15,4	15,9	15,8	15,7	14,0
Főiskola, egyetem	7,3	7,7	8,5	9,4	7,5	6,4	5,0

8. táblázat: A munkaerő-piaci képzésben résztvevők létszámának megoszlása nem, kor és iskolai végzettség szerint

Forrás: Frey, 2011; Fazekas és Kézdi, 2011; Fazekas, Benczúr és Telegdy, 2012; NFSZ, 2013a alapján saját szerkesztés

A képzésben résztvevő nők aránya magasabb volt, mint a férfiaké. A résztvevők legnagyobb arányban a 25-44 évesek és a 8 általános vagy alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők voltak. A KSH adatai is igazolják, hogy a munkaerőpiacon nekik van a legkevesebb esélyük, hogy munkát találjanak. Ezért is van jelentős szerepe a munkaerő-piaci képzéseknek. Egy szakma megszerzésével nagyobb esélyük van, hogy elhelyezkedhessenek a munkapiacra. A magasabban iskolázottak (gimnázium, főiskola és egyetem) aránya alacsony,

²² 25-54 év közöttiek aránya

²³ 55 év felettiek aránya

ez is mutatja, hogy minél inkább kvalifikált egy személy, annál könnyebben tud elhelyezkedni a munkaerőpiacon. A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján 2012-ben a foglalkoztatottak legnagyobb számában, 1 020,6 ezren főiskolai és egyetemi diplomával, 1 118,4 ezren szakmunkás végzettséggel, 970 ezren egyéb érettségivel, 418,7 ezren 8 általános iskolai vagy alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeztek (KSH, 2014h).

4. A MUNKAÜGYI SZERVEZET

Magyarországon a munkaközvetítéssel, a foglalkoztatás elősegítésével, a munkanélküliség kezelésével kapcsolatos állami feladatokat a 2011-től a kormányhivatalhoz tartozó munkaügyi központok látják el²⁴. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat országosan kiépített szervezetrendszere a munkaügyi központokból és a Foglalkoztatási Hivatalból áll. „A Foglalkoztatási Hivatal a szervezet szakmai munkájának informatikai fejlesztésének irányítását végzi” (Henczi, 2011. 30. o.). A munkaügyi központok száma országos szinten 20, ezek listáját a 2. számú melléklet tartalmazza. A munkaügyi központ feladatai közé tartozik a kirendeltségek tevékenységének szakmai irányítása és ellenőrzése, illetve a hatósági és szolgáltató tevékenység végzése. A munkaügyi központ működteti az álláskeresők ellátási és támogatási rendszerét, valamint a kirendeltség támogatási rendszerét is. Ellátja az európai uniós források felhasználásával kapcsolatos pénzügyi teendőit. Szoros együttműködésben áll a helyi, az országos és a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal. Adatszolgáltatási feladatokat teljesít a fővárosi és megyei kormányhivatalnak, valamint az egyes szakigazgatási szerveknek. Kapcsolatot tart a munkaerő-piaci szereplőkkel. Illetékességi területein ellátja a munkaerő-piaci ellenőrzési feladatait. A munkaügyi központok illetékességi területeiken első fokú hatósági jogkört gyakorolnak a munkaerő-piaci programok kidolgozásában és megvalósításában, a munkaerő-piaci szolgáltatások és a foglalkoztatást elősegítő támogatások megállapításában, valamint az álláskeresők vállalkozóvá válásában (323/2011. (XII. 28.) Kormányrendelet).

Dolgozatomban a Dél-alföldi régió munkaerő-piaci helyzetét vizsgálom; a régió munkaügyi központjai 2011 októberétől megyei szinten működnek. Ennek alapján három központ van, a Bács-Kiskun, a Békés és a Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja. A megyei munkaügyi központokhoz kirendeltségek tartoznak. Országszerte több mint 150 kirendeltség van. Bács-Kiskun megyéhez tizenegy kirendeltség tartozik, Baja, Bácsalmás, Dunaújváros, Jánoshalma, Kalocsa, Kecskemét, Kiskőrös, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kiskunmajsa és Tiszakécske. Békés megyében kilenc kirendeltség van, Békés, Békéscsaba, Gyomaendrőd, Gyula, Kunágota, Orosháza, Sarkad, Szarvas és Szeghalom. Csongrád megyében hét található, Csongrád, Hódmezővásárhely, Kistelek, Makó, Mórahalom, Szeged és Szentés (Nemzeti Pályaorientációs Portál, 2010). A kirendeltségek a megyei munkaügyi központok illetékességi területén látják el feladatukat; ezek közé tartozik

²⁴ „A fővárosi és megyei kormányhivatal foglalkoztatási, munkaerő-piaci feladatokat ellátó ágazati szakigazgatási szerveként (a továbbiakban: munkaügyi központ) működik” (323/2011. (XII. 28.) Kormányrendelet).

az álláskeresők nyilvántartásba vétele, a segély és járadék megállapítása, megszüntetése, visszakövetelése, a foglalkoztatást elősegítő támogatásokkal kapcsolatos feladatok elvégzése, a munkaközvetítés, a munkaerő igényekre vonatkozó bejelentések fogadása, a munkaerő-piaci programok kezdeményezése. A kirendeltségek közreműködnek a munkaerő-piaci szolgáltatások szervezésében és megvalósításában (323/2011. (XII. 28.) Kormányrendelet). A munkaügyi központ kirendeltsége munkaközvetítő tevékenységét a nyilvántartott álláskeresőkkal együttműködve végzi. Munkaközvetítéskor személyes beszélgetést folytat az ügyféllel, tájékoztatja az iskolai végzettségének megfelelő munkalehetőségekről, a foglalkoztatások helyéről, idejéről, a keresleti lehetőségekről. Ha a foglalkoztatást valamilyen körülmény akadályozza, akkor a munkatárs tájékoztatja az álláskeresőt a megfelelő szolgáltatás igénybevételéről (30/2000. (IX. 15.) GM rendelet). A kirendeltségek kötelesek informálni a munkát keresőket a munkaerő-piaci szolgáltatásokról, képzésekről, valamint az elhelyezkedést segítő támogatásokról, mellyel segítik, hogy mihamarabb munkába tudjanak állni.

5. EURÓPAI ÉS HAZAI FEJLESZTÉSI PROGRAMOK A FOGLALKOZTATHATÓSÁG ELŐSEGÍTÉSÉRE

Az Európa Tanács hangsúlyozza, hogy a gazdasági és a technológiai változások nemcsak az európai gazdaság mélyreható átalakítását követelik meg, hanem a szociális és az oktatási rendszerek modernizációjához szükséges programokra is nagy szükség van. Az Európai Unió közös oktatáspolitikai alapelvei egyre inkább erősítik az egész életen át tartó tanulás²⁵ fontosságát, mely koncepciója, hogy az emberek a formális oktatási struktúrából kilépve nem fejezik be a szükséges tudás megszerzését, mivel a tudás megszerzése egész életen át folytatódik (Farkas, 2013).

Az elmúlt évtizedben számos kezdeményezés valósult meg az Európai Unióban, mely támogatta az egyéni tanulási- és életpálya utakat, elősegítette a hátrányos helyzetűek elhelyezkedését a munkaerőpiacon, növelte a foglalkoztatottak számát, a tagország versenyképességét, stb. Az európai törekvésekhez igazodóan Magyarországon is számos fejlesztési program indult el jelentős európai társfinanszírozás segítségével (Farkas, 2014). A fejlesztési programok keretében valósultak meg az oktatásfejlesztést és a foglalkoztatás növelési fejlesztését célzó programok, mint a 2004-től indult Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program (HEFOP) és a 2007-től kezdődött Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP). 2014-től 2020-ig a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)²⁶ és az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) lép életbe. Az oktatásfejlesztésre vonatkozó pályázatok elsősorban az EFOP projektben lesznek²⁷.

A fenti programok elemzése előtt, az Európa 2020 Stratégiát mutatom be, mert a foglalkoztatás- és oktatáspolitikáról való gondolkodást a stratégia prioritásai határozzák meg. A stratégia azokat a célokat jelöli ki, amelyeket a tagállamoknak 2020-ra el kell érniük. A munkaprogramot a Lisszaboni Stratégia előzte meg, mely 2000 és 2010 közötti időszakra vonatkozott (3. számú melléklet).

²⁵ Az 1920-as években használták először a lifelong learning angol nyelvű kifejezést a szakirodalmakban. 1960-ban a felnőttoktatást az oktatás globális kontextusába a montreáli Nemzetközi Felnőttoktatási Konferencián helyezték. A lifelong learning fogalmát az Európai Bizottság 2001-ben definiálta: „minden, életünk során folytatott olyan tanulási tevékenység, melyet a tudás, a készségek és kompetenciák fejlesztésének céljával folytatunk egyéni, állampolgári/civil, társadalmi és/vagy foglalkoztatási perspektívában” (Farkas, 2014. 18. o.).

²⁶ A GINOP programot a 6.3. fejezetben vizsgálom.

²⁷ Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programról bővebben a http://palyazat.gov.hu/forum_topic_pate/766 honlapon olvasható (Széchenyi 2020, 2013a).

5.1. Az Európa 2020 Stratégia

Szükségesnek tartom áttekinteni Magyarország vállalásait a foglalkoztatáspolitikai területén, összehasonlítva az európai uniós tendenciákkal, mivel ezek alapján vizsgálhatjuk, hogyan segíti a stratégia a munkanélküliek számának csökkentését, illetve a foglalkoztatottak számának növelését. A stratégia a 2010-2020 között megvalósuló növekedési és foglalkoztatási politika, az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája, melynek legfőbb célja, hogy Európa kilábaljon a válságból és az Európai Unió gazdasága újra növekedésnek induljon. A stratégia három, egymással szorosan összefüggő prioritást fogalmaz meg, az intelligens növekedést, a fenntartható növekedést és az inkluzív növekedést. Az inkluzív növekedés alapja a magas foglalkoztatás, a szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakítása. A stratégia meghatározta, hogy az EU-nak hová kell eljutnia 2020-ra. Ezek a kiemelt célok az alábbiak:

- 20-64 évesek legalább 75%-ának munkahellyel kell rendelkeznie
- Az EU GDP-jének 3%-át a K+F-re kell fordítani
- Teljesíteni kell az éghajlat-változási/energiaügyi célkitűzéseket
- 10% alá kell csökkenteni az iskolából kimaradók arányát
- Az ifjabb generáció 40%-ának rendelkeznie kell felsőoktatási oklevéllel
- A szegénység kockázatának kitett lakosok számát 20 millióval kell csökkenteni.

(European Commission, 2010)

A kiemelt célokat minden tagállam nemzeti szinten valósítja meg. Magyarország vállalásai a Nemzeti Reform Programban olvashatóak. A 9. táblázat összefoglalja a stratégia célkitűzéseit, Magyarország nemzeti vállalásait, a tényadatokat, valamint az Európai Unió 28 tagállamának eddig elért összesített eredményeit.

Célok	Európai Unió célkitűzése 2020-ra	Nemzeti vállalás 2020-ra	Magyar valóság (%)			EU 28 tagállamok összesített átlaga (%)		
			2011	2012	2013	2011	2012	2013
Foglalkoztatottak aránya (20-64 éves korosztályra vonatkozóan)	75%	75,0%	60,7	62,1	63,2	68,5	68,4	68,4
Felsőoktatási végzettséggel rendelkezők aránya (30-34 éves korosztályra vonatkozóan)	40%	30,3%	28,1	29,9	31,9	34,7	35,9	36,9
Iskolaelhagyás (18-24 éves korosztályra vonatkozóan)	10%	10,0%	11,2	11,5	11,8	13,4	12,7	12,0
Szegénység (teljes népességre vonatkozóan)	25%-os csökkentés	23,5%	31,0	32,4	33,5	24,4	24,8	24,5

9. táblázat: Európa 2020 célkitűzései, Magyarország nemzeti vállalása és az eddig megvalósult eredmények

Forrás: Eurostat, 2014a alapján saját szerkesztés

A dolgozat szempontjából fontos célkitűzés, hogy a „20-64 évesek legalább 75%-ának munkahellyel kell rendelkeznie”, Magyarország is a 75% elérésére vállalkozott. Az Eurostat statisztika alapján 2011 óta a foglalkoztatottak száma nőtt, 2013-ban a 20-64 évesek 63,2%-a rendelkezett munkahellyel. A fenti adatokat alátámasztják a Központi Statisztikai Hivatal adatai, melyek szerint a foglalkoztatottak száma 2011-ben 3 811 900 volt, míg 2013-ban 3 938 400 (1. táblázat).

Fontos vizsgálni a felsőoktatást, az iskolaelhagyást és a szegénységet is. A felsőoktatás terén Magyarország csak 30,3%-ot vállalt, melyet már most teljesített. A 2013/2014-es tanévben 320 124 hallgató tanult felsőoktatásban (KSH, 2014e). A korai iskolaelhagyás²⁸ évről évre nő Magyarországon, míg Európában csökken, ugyanakkor hazánkban még mindig az EU átlagnál alacsonyabb. A tankötelezettség korhatárát Magyarországon 18 évről 16 évre csökkentették, ezt a 2011. évi CX. törvény a nemzeti

²⁸ Az Európai Bizottság által meghatározott definíció: „korai iskolaelhagyókon azokat a 18 és 24 év közötti fiatalokat értjük, akik alacsonyabb szintű középiskolai képesítéssel zsebükből hagyták el az iskolát, vagy akár még ilyen végzettséggel sem rendelkeznek” (Európai Bizottság, 2011).

köznevelésről 45. paragrafusa²⁹ szabályozza (2011. évi CXC. törvény). A szegénység is nő Magyarországon, és ez a mutatónk az EU átlag felett van.

Magyarország 2014. évi Nemzeti Reform Programjában olvashatók az eddigi foglalkoztatást segítő intézkedések, melyek segíthetik az Európa 2020 célkitűzések megvalósítását. A munkaerőpiac kínálati oldalát érintő intézkedések az alábbiak voltak: átalakult a szociális ellátórendszer munkára ösztönző módon, megerősítették a munkaerőpiaci eszközöket, új Közfoglalkoztatási Program indult, elfogadták az új munka törvénykönyvét³⁰, illetve átalakult a munkajövedelmek adóztatásának rendszere. A munkapiac keresleti oldalát érintő változások: átalakult az adórendszer³¹, valamint bevezettek a foglalkoztatás költségeit közvetlenül csökkentő munkáltatói kedvezmény-rendszert (Magyarország Kormánya, 2014).

Továbbra is kiemelt problémát jelentenek a munkanélküli pályakezdő fiatalok³². Magyarországon 2010-ben a 25 év alatti munkanélküliek aránya 26,6% volt, míg az Európai Unió 28 tagállamának összesített átlaga, ennél jóval alacsonyabb, 21,2% volt. 2013-ra Magyarországon a fiatal munkanélküliek aránya nőtt, 27,2%-ra, míg az EU-s átlag 23,5% volt (Eurostat, 2014g). A növekvő arány is igazolja, hogy az országban továbbra is súlyos problémát jelent az ifjúsági munkanélküliség. A fiatal munkanélküliek segítése érdekében 2012-ben elindult az Első munkahely garancia program (Magyarország Kormánya, 2014). A projekt finanszírozására 2013. december 31-ig 5 milliárd forint állt rendelkezésre, sikeres megvalósítását a munkaügyi központok és kirendeltségek által nyújtott munkaerő-piaci szolgáltatások segítették. A programban a 25 év alatti pályakezdők vehettek részt, akiknek maximum 6 hónapig megtérítették a munkabér és a szociális hozzájárulási adót (NFSZ, 2013d). Szintén a fiatal pályakezdők foglalkoztatását segítő intézkedés a 2013-ban indult Munkahelyvédelmi Akció is, melynek kedvezményei hozzájárulnak a munkapiaci

²⁹ A 2011. évi CXC. törvény alapján: „A tankötelezettség a tanuló tizenhatodik életévének betöltéséig tart. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnek a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt” (2011. évi CXC. törvény).

³⁰ 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

³¹ 2011-től megkezdődött az adórendszer átalakítása, az élők munkája terhei csökkentek, míg a fogyasztási-forgalmi adók növekedtek. 2013-tól az élők munkáját terhelő adók tovább csökkentek, emellett tovább nőtt a környezetvédelmi és egészségügyi szempontok figyelembe vétele a jövedéki adó és a környezetvédelmi termékadók emelése során. „A személyi jövedelemadóban az adóalap-kiegészítés és az egyéni nyugdíjnyújtás plafonjának eltörlésével megvalósult a bérjövodelemek teljesen arányos, egykulcsos adóztatása” (Magyarország Kormánya, 2014).

³² Kiemelten veszélyeztetettek a munkanélküli fiatalok csoportján belül az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők, a szakképzetlenek, az elmaradott településeken élők, illetve a hátrányos társadalmi és gazdasági háttérrel rendelkezők (Nemzetgazdasági Minisztérium, 2013).

elhelyezkedéséhez³³. Több uniós finanszírozású program is segíti a fiatalokat, ilyen a gyakornoki program³⁴, a vállalkozóvá válást támogató program, a Nyári diákmunka elősegítése program³⁵, a pályorientációt támogató program, valamint a TÁMOP 1.1.2. program is ide sorolható, melynek egyik célcsoportja szintén a fiatal pályakezdők (*Magyarország Kormánya*, 2014).

A munka világából hosszabb ideje kiszorultak a tartósan munkanélküliek³⁶ és az inaktívak, akiknek a kormány átmeneti foglalkoztatási lehetőséget biztosít. 2011-től indult az Országos Közfoglalkoztatott Program; 2012-ben 62 484 fő vett részt benne. 2013-ban a résztvevők átlagos havi létszáma 121 000 fő volt, 30%-kal emelkedett az előző évhez képest. A közfoglalkoztatottak számára képzési program is indult, amelynek 2013. december és 2014. március között 100 000 résztvevője volt (*NFSZ*, 2012). Ez a TÁMOP 2.1.6. program segítségével valósult meg (6.2.2. fejezet).

További intézkedésként a kormány megerősítette az aktív munkaerő-piaci programokat, amelyek elősegítik a munkanélküliek és az inaktívak foglalkoztatását. 2013-ban havonta több mint 205 000 fő vehetett részt ebben a támogatási formában, mely az előző évekhez képest 37%-os növekedést jelentett. 2010-ben 45 065 résztvevő volt, míg 2013-ban 205 471 (*Magyarország Kormánya*, 2014).

A kormány fontosnak tartja az egész életen át tartó tanulásban való részvétel növelését, ezért uniós és hazai forrásokból támogatja a munkanélküliek munkaerő-piaci képzését. Ez a munkaerő képzésével és foglalkoztathatóságával növelheti és javíthatja az ország versenyképességét (*Magyarország Kormánya*, 2014). Ilyen képzést segítő és lebonyolító program a TÁMOP 1.1.2. is (6.1. fejezet).

³³ A 25 év alatti személy foglalkoztatása esetén a részkedvezmény egyenlő a bruttó munkabér (legfeljebb 100 000 Ft) 14,5%-val, a legfeljebb 180 nap munkaviszonnyal rendelkező pályakezdő munkavállaló után a részkedvezmény egyenlő a foglalkoztatás első két évében a bruttó bér maximum 100 000 Ft 27%-val (*NFSZ*, 2014b).

³⁴ 2013 januárjában indult a gyakornoki program, mely középpontjában a középfokú szakképzettséggel rendelkező 25 év alattiak állnak. A projekt finanszírozására 8,5 milliárd forint áll rendelkezésre, célja, hogy a fiatalok egy mentor segítségével megszerezhessék a munkahelyi és szakmai tapasztalatokat. Az elsajátított ismeretek és kompetenciák segítségével könnyebben el tudjanak helyezkedni a munkaerőpiacon (*Nemzetgazdasági Minisztérium*, 2013).

³⁵ A Nyári diákmunka elősegítése program 2013. július 1-jétől indult, mely segíti a fiatalok munkához jutását, tapasztalatszerzését, valamint a jövedelemszerzést. A projekt során az önkormányzatok teljes bérköltség támogatásával legfeljebb két hónapra foglalkoztathatnak 16-25 év közötti nappali tagozatos tanulókat (*Nemzetgazdasági Minisztérium*, 2013).

³⁶ Tartósan munkanélküli az a személy, aki legalább egy éve vagy annál régebben megszakitás nélkül minden hónapban szerepelt a munkaügyi kirendeltségek nyilvántartásában (*KSH*, 2013a). 2013-ban a munkakeresés időtartama alapján 12 hónapja munkát kereső személyek száma 25,9 ezer fő volt, 13-18 hónapja állást keresők száma 51,5 ezer fő volt, míg legnagyobb számban, 96,9 ezren a 25 és több hónapja munkát keresők voltak (*KSH*, 2014j).

Az eddigi intézkedések, az aktív munkaerő-piaci eszközök fejlesztése, a munkaerő-piaci képzések támogatása, a személyes, egyénre szabott szolgáltatások hozzájárultak a munkanélküliek elhelyezkedésének elősegítéséhez. A Nemzeti Reform Program a stratégia kezdete óta ígéretes eredményeket mutat, azonban a stratégia hosszú távú céljainak megvalósítását a jövőben lehet majd értékelni³⁷.

5.2. A Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program

A Társadalmi Megújulás Operatív Programot a Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program (HEFOP) előzte meg, mely a 2004 és 2006 közötti időszakban valósult meg, 750 millió eurós támogatásból. Fő céljai az EU átlaghoz viszonyított jövedelemkülönbség csökkentése, a gazdaság versenyképességének javítása, a humán erőforrások jobb kihasználása és a kiegyensúlyozott regionális fejlődés elősegítése voltak. A program a foglalkoztatás, az oktatás és képzés, a szociális szolgáltatások és az egészségügyi ellátórendszer területén támogatta a megvalósítandó fejlesztéseket. A projekt stratégiájának három nagy pillére a foglalkoztatás bővítése, a versenyképes munkaerő és a társadalmi beilleszkedés volt. A stratégia négy prioritás mentén valósult meg: az aktív munkaerő-piaci politikák támogatása, a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem a munkaerőpiacra való belépés segítségével, az egész életen át tartó tanulás támogatása és az alkalmazkodóképesség javítása, illetve az oktatási, szociális és egészségügyi infrastruktúra fejlesztése. A program segítette a munkanélküliség megelőzését és kezelését, támogatta a nők munkaerő-piaci részvételét, hozzájárult a hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javításához (*Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program*, 2006).

A munkaügyi központok a HEFOP 1.1. program keretében támogatták a munkanélkülieket, amely „A munkanélküliség megelőzése és kezelése” címet kapta. A projekt 2004-2008 között valósult meg 29,8 milliárd forintból. A program célja volt, hogy támogassa azokat a munkanélkülieket, akiknél a munkaügyi szervezet hagyományos eszközei nem tudtak eredményre jutni, ezért őket az Európai Szociális Alap lehetőségeit alkalmazva új típusú megközelítésekkel, támogatásokkal és szolgáltatásokkal segítették. A projekt elősegítette a fiatalok munkaerő-piaci beilleszkedését, segítette a munkanélküliek és az inaktív népesség munkapiacra történő visszatérését, megelőzte a munkanélküliség tartóssá válását, valamint elősegítette az idősebb munkavállalók munkaerő-piaci részvételét. A projekt

³⁷ Magyarország 2014. évi Nemzeti Reform Programjának további tervei és intézkedései a http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/nrp2014_hungary_hu.pdf weboldalon olvashatóak (*Magyarország Kormánya*, 2014).

által támogatott tevékenységek az egyéni akciótervek, a képzési programok és a foglalkoztatást segítő szolgáltatások és ellátások voltak. A képzések során a munkanélkülinek lehetősége volt személyiségfejlesztő és motivációs tréningen, alapismereteket nyújtó, felzárkózó képzésben, szakképzésben és nyelvi képzésben részt venni (NFSZ, 2004). A program kitűzött és tényértékeit a 10. táblázat mutatja be.

Mutató	Célérték (a projektben vállalt célérték)	Megvalósult eredmények
Programba bevontak száma (fő)	26 736	35 691
Programot sikeresen befejezők száma (fő)	20 472	31 162
Programot pozitív kimenettel végzők száma (fő)	10 246	22 235
A program befejezése után 180 nappal munkában állók száma (fő)	6 873	13 114

10. táblázat: A HEFOP 1.1. program célértékei és 2008.03.31-ig megvalósult eredményei

Forrás: *Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program*, 2012 alapján saját szerkesztés

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a program a kitűzött célok felett teljesített, a projektbe 26 736 főt vontak be, ebből 13 114 munkanélküli tudott elhelyezkedni. Azonban a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján (2. táblázat) a munkanélküliek száma 2004 és 2008 között nem csökkent, éppen ellenkezőleg, 2004-ben a munkanélküliek száma 252 900 volt, míg 2008-ban 329 200.

A Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének és a Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Programok Osztály munkatársai által nyújtott adatok során megtudtam, hogy milyen mértékben vették át a HEFOP program eredményeit, fejlesztéseit:

„A HEFOP program megalapozta a további programok megvalósításának feltételeit. A programban elért eredmények alapján kerültek központilag meghatározásra a TÁMOP 1.1.2. program³⁸ indikátor számai, a felhasználható forrás összege, a program célcsoportjai, az elérhető szolgáltatások és támogatások konstrukciói, valamint a képzések típusai. A két program keretében igénybe vehető támogatási formák nagyban hasonlítanak, de a TÁMOP 1.1.2.

³⁸ A TÁMOP 1.1.2. program részletes bemutatása a 6.1. fejezetben található.

program keretében igyekeztek a támogatási lehetőségeket bővíteni. A HEFOP 1.1. program alapvető célja volt, hogy minden regisztrált fiatalnak 6 hónapos munkanélkülisége előtt kell felajánlani egy újrakezdési lehetőséget, amely kísértetiesen hasonlít az Ifjúsági Garancia program³⁹ célkitűzéseéhez. A HEFOP program megvalósítása regionális szinten történt, így az elért eredmények is a régió teljesítését tükrözték, míg a TÁMOP 1.1.2. program megyei megvalósítás alatt áll, ezért a szétválasztáskor igyekeztünk a „jó módszereket” átvenni és azokat, a megye sajátosságait figyelembe véve átalakítani, tökéletesíteni.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Programok Osztály munkatársa, 2014)

„A HEFOP program megalapozta a TÁMOP programot, az ismert módszerek, eljárások, a dokumentálás módja segítette a dolgozókat abban, hogy mindezek ismeretében még hatékonyabban dolgozhassanak a TÁMOP 1.1.2. programban.”

(Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa, 2014)

³⁹ Az Ifjúsági Garancia program ismertetése a 6.3. fejezetben található.

6. A TÁRSADALMI MEGÚJULÁS OPERATÍV PROGRAMOK

A következőkben a kutatásom fókuszában álló, a hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságát segítő programot, valamint néhány egyéb TÁMOP programot mutatok be.

A HEFOP után 2007-ben megszületett az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT), melyben az ország 2007 és 2013 időszak között 22,4 milliárd forint európai uniós támogatásban részesült. Az ÚMFT fő célja, hogy Magyarország felzárkózhasson a fejlett országokhoz, fejlődhessen és erősítse a nemzetközi versenyképességét. Ennek érdekében hat területen indítottak állami és uniós fejlesztéseket: a gazdaságban, a közlekedésben, a társadalom megújulása érdekében, a környezet és az energetika területén, a területfejlesztésben, valamint az államreformok terén. A fejlesztési stratégia átfogó céljai a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés feltételeinek megteremtése voltak. A foglalkoztatás bővítése érdekében kitűzött lépések az alábbiak voltak: a munka-kínálat növelése az egyén foglalkoztathatóságának javításával, a munkaerő-kereslet bővítése új munkahelyek teremtésével, valamint a kereslet és a kínálat összhangját biztosító foglalkoztathatósági környezet kialakítása. A tartós növekedés eléréséhez tett lépések: a versenyképesség növelése, a gazdaság bázisának szélesítése, illetve az üzleti környezet fejlesztése (*Magyar Köztársaság Kormánya, 2007b*).

A foglalkoztathatóság javításának tervezett eszközei a munkaerőpiacra való belépést segítő és a munkavállalásra ösztönző szolgáltatások, támogatások és a munkavállaláshoz szükséges tudás és készségek fejlesztése voltak (*Magyar Köztársaság Kormánya, 2007b*). Ide sorolhatóak a munkaerő-piaci képzések. 2013 decemberéig 43 612 fő fejezte be sikeresen a képzést. Fontos megemlíteni a vállalkozóvá válás támogatását is, melyben 2013-ig 2 968 fő részesült (*NFSZ, 2013e*). További fejlesztési intézkedések a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását segítő támogatások, a járulékkedvezmények és a munkaerőpiacon belüli átmeneteket segítő intézkedések voltak (*Magyar Köztársaság Kormánya, 2007b*). Ilyen átmenetet segítő intézkedés a vállalati képzések, mellyel elősegítik a munkapiacra belüli képzett szakemberek áramlását. Magyarországon 2010-ben a vállalkozások 49%-a támogatta az alkalmazottak vállalati képzéseit, azonban még mindig nagyobb a képzéseket nem támogató gazdasági szervezetek száma. Az Európai Unió 28 tagállamának összesített átlaga alapján megállapítható, hogy 2010-ben a vállalkozások 66%-a támogatta a képzéseket (*Eurostat, 2014e*). A fejlesztések során nagyobb hangsúly került a vállalkozóvá válás

támogatására, a vállalkozói adminisztratív terhek csökkentésére, illetve az enyhülő hitelezési korlátokra, mint a vállalati képzések támogatásának növelésére.

A Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) az Új Magyarország Fejlesztési Terv meghatározó része, az ÚMFT adta a program stratégiai alapjait. A TÁMOP szintén 2007-2013 periódusban valósult meg, mely költségvetése 4 097 080 055 euró volt. Finanszírozását 85%-ban az Európai Unió, míg 15%-ban a hazai források biztosították. A program célrendszere összefüggésben volt az ÚMFT átfogó céljaival, a foglalkoztatás és a tartós növekedés elérése érdekében az emberi erőforrás fejlesztésével, valamint a munkapiac kínálati oldalra irányuló intézkedésekkel. Ilyen intézkedések voltak a foglalkoztatáspolitiká, az oktatás és képzés, a szociális szolgáltatások és az egészség megőrzését és helyreállítását célzó programok (*Magyar Köztársaság Kormánya, 2007a*).

A TÁMOP fő célja a munkaerő-piaci aktivitás növelése volt. Az aktivitás nem növelhető a munkanélküliek és az inaktív emberek munkavállalásához szükséges készségeinek és ismereteinek fejlesztése nélkül. Ehhez javítani kellett a munkaerő-kereslet és -kínálat összehangolását segítő eszközöket. Az állam alapfeladata a munkapiac működésének segítése egy olyan információs szolgáltatás kialakításával, amely hozzájárul ahhoz, hogy a munkanélküli megtalálhassa a képzettségének és érdeklődésének legmegfelelőbb állást, illetve a vállalkozások is alkalmazhassák a legjobb munkaerőt sikeres működésük érdekében. A munkaerőpiac folyamatos változása miatt elengedhetetlen egy megfelelő szolgáltató-rendszer megléte, amely hozzájárul ahhoz, hogy az álláskereső minél több információt és személyre szabott segítséget kaphassanak. Megfelelő információs háttérrel támogatni kell a munkanélkülieket, hogy megalapozott pályaválasztási döntéseket hozzanak, valamint tájékoztatni kell őket a munkaerő-piaci képzések lehetőségéről. A változó munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő munkaerő megléte csak a képzések segítségével lehetséges, azonban ehhez elengedhetetlen, hogy az oktatás és a szakirányú képzés mind szerkezetében, mind tartalmában illeszkedjen a munkapiac igényeihez (*Magyar Köztársaság Kormánya, 2007a*). A fenti specifikus célok jól érvényesülnek a Társadalmi Megújulás Operatív Program 1.1.2. projektnél, melyet a következőkben részletesen ismertetek.

6.1. A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása Társadalmi Megújulás Operatív program 1.1.2.

A munkaügyi központok és kirendeltségeik a TÁMOP 1.1.2. programmal segítik a munkanélkülieket a munkaerő-piaci elhelyezkedésben. A program „A hátrányos helyzetűek

foglalkoztathatóságának javítása (Decentralizált programok konvergencia régiókban)” címet viseli. A TÁMOP 1.1.2. program a Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program eredményei alapján jött létre (*Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program*, 2006).

Az első projekt 2008 és 2011 között valósult meg. 2011. május 1-jével indult a második program, mely 2015. július 31-ig tart. Célja, hogy segítse a hátrányos helyzetű álláskeresőket belépését a munkaerőpiacra személyre szabott, helyi munkaerő-piaci lehetőségekhez és igényekhez alkalmazkodó támogatásokkal és szolgáltatásokkal. Átfogó célja a foglalkoztatási szint növelése, a foglalkoztathatóság javítása, az esélyegyenlőség biztosítása. A programra fordítható támogatás mértéke 106 milliárd forint, költségvetését 85%-ban az Európai Unió biztosítja az Európai Szociális Alapon⁴⁰ keresztül, 15%-ban pedig a kapcsolódó hazai források egészítik ki. A támogatások mértéke megoszlik a megyék között, a leghátrányosabb térségek kapják a legtöbb anyagi forrást (*NFSZ*, 2013e).

A projekt célcsoportjait a 132/2009. (VI. 19.) Korm. rendelet⁴¹ 2. paragrafusa határozza meg: a legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresőket, a pályakezdeket és 25 év alattiakat, az 50. életévüket betöltött álláskeresőket, a GYES-ről, GYED-ről vagy ápolási díjról visszatérőket, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülőket és a tartósan munkanélkülieket vagy tartós munkanélküliséggel veszélyeztetetteket⁴² (*NFSZ*, 2013e). A projekt elsődleges célja a tartós beilleszkedés elősegítése a munkaerőpiacon, ezt különféle szolgáltatásokkal teszi lehetővé. Olyan segítő tevékenységek választhatóak ki a résztvevők számára, amelyek a képzést, a támogatott foglalkozáson keresztül a munkatapasztalatszerzést, a munka-gyakorlatszerzést, a munkakipróbálást és a vállalkozóvá válást segítik elő. A program során a résztvevők különféle támogatásokat vehetnek igénybe (*NFSZ*, 2013f).

Jelentős erőfeszítések történtek, hogy az álláskeresőket koordináltabb képzési szolgáltatásokkal támogassák, ilyen például a széles képzési lehetőségekhez kapcsolódó személyes tanácsadás is (*Szép és Vámosi*, 2007). A humán szolgáltatások, mint a munkaerőpiaci és a mentori szolgáltatások segítik az álláskeresőt, hogy megszerezze a munkába

⁴⁰ „Az Európai Unió kiemelt eszköze, amely arra szolgál, hogy támogassa a munkahelyeket, hogy segítsen az embereknek jobb állást találni, valamint hogy méltányosabb munkalehetőségeket biztosítson valamennyi uniós polgár számára. Európa emberi tőkéjébe való befektetés révén működik. Évi 10 milliárd eurós finanszírozása európaiak milliói számára javítja a munkaerő-piaci kilátásokat” (*Európai Bizottság*, 2013).

⁴¹ 132/2009. (VI. 19.) Korm. rendelet a Társadalmi Megújulás Operatív Program 1. prioritás 1.1.2. konstrukció: „Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”, valamint a Társadalmi Megújulás Operatív Program 1. prioritás 1.1.1. konstrukció: „Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése” keretében nyújtható támogatásokról

⁴² „Elavult vagy nem használható szakképzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresőket, vagy három hónapja nyilvántartott álláskeresőket, vagy csoportos létszámleépítésben érintett álláskeresőket” (*NFSZ*, 2013e).

álláshoz szükséges kompetenciákat. 2012 decemberéig 92 000 esetben nyújtottak szolgáltatást a munkaügyi központ munkatársai és a külső szolgáltatók. Az elhelyezkedést elősegítő támogatásoknak nagy szerepe van a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javításában. A foglalkoztatás szempontjából a kedvezőtlen helyzetű személyek munkavállalását segítik, ösztönzik a munkáltatókat foglalkoztatásukra (NFSZ, 2013e).

A munkaügyi központokkal szemben elvárt, hogy olyan képzési rendszert működtessenek a projekt résztvevői számára, mely reagál a munkaerő-piaci keresletre. A képzési támogatási rendszert a 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet⁴³ szabályozza. A munkaerő-piaci képzésekbe 25 775 fő kapcsolódott be 2012 decemberéig, akik 280 képzés közül választhatták ki a számukra legmegfelelőbbet. A résztvevők 45-49%-ban az alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezők, a 25 év alattiak, valamint a tartós munkanélküliek voltak. A GYES-ről, GYED-ről vagy ápolási díjról visszatérők aránya 38% volt, az 50 év feletiek aránya 27%. Az arányok utalnak a csoportok különféle képzettségi szintjeire és az eltérő tanulási hajlandóságra (NFSZ, 2013e).

A képzésekhez való hozzáférés biztosítása kiemelt fontosságú, ehhez elengedhetetlen tényezők az iskolai végzettség és a szakképzettség. A program leginkább a szakképzettség megszerzésére, a szakképzés megkezdéséhez szükséges alapismeretek oktatására, a betanító képzésekre, a nyelvi és informatikai képzésekre nyújt támogatást (NFSZ, 2013e). Támogatás akkor adható a résztvevő számára, ha a képzést a kirendeltség ajánlotta fel vagy a részvétellel egyetértett az ügyfél. A támogatást *„az elméleti és gyakorlati képzés, valamint a képzés megkezdéséhez szükséges és a képzés befejezését követő első záró vizsgára történő felkészülés időtartamára, továbbá ezen vizsganapjára kell biztosítani”* (6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet).

A 132/2009. (VI. 19.) Korm. rendelet meghatározza a program alapján nyújtható támogatásokat, a támogatások felhasználását, mértékét pedig a 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet szabályozza. A képzések támogatása esetén biztosítják az ügyfelek számára a teljes képzési költséget (a képzés költségének 100% mértékű átvállalása), a helyközi utazási költséget (2013 decemberétől a támogatás 100% mértékű), a képzés ideje alatt a keresetpótló juttatást, mely értéke bruttó 45 300 Ft havonta⁴⁴. Magasabb keresetpótló juttatásban részesül az a személy, aki első szakképesítését szerzi meg vagy a munkaerőpiacon keresett szakképesítés megszerzésére irányuló képzésben vesz részt, illetve 18. életévét be nem töltött gyermekét vagy gyermekeit egyedül neveli (6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet). Ez a személy

⁴³ 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet a foglalkoztatást elősegítő támogatásokról, valamint a Munkaerőpiaci Alapból foglalkoztatási válsághelyzetek kezelésére nyújtható támogatásról

⁴⁴ Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa közlése nyomán (2013.12.20.)

46 050 Ft-ot kap havonta a képzés ideje alatt. A keresetpótló juttatás akkor állapítható meg, ha az elméleti és gyakorlati képzés időtartama eléri a minimum heti 20 óraszámot, ha nem éri el, akkor nem részesül támogatásban a résztvevő⁴⁵. A heti 20 óraszámot meghaladó képzést intenzív képzésnek nevezzük. A képzés ideje alatt támogatják az igénybe vett gyermekfelügyelet vagy a hozzátartozó gondozásával járó költségeket és a képzéssel kapcsolatos alkalmassági vizsgálat költségeit (NFSZ, 2013b).

6.1.1. Az álláskereső tájékozási lehetőségei a képzésekről és a betöltetlen munkahelyekről

A TÁMOP 1.1.2. program képzéseiről több rendezvényen is információt szerezhetnek az álláskeresők. A munkaügyi kirendeltségek képzési- és állásbörzéket⁴⁶ szerveznek, ahol az álláskeresők megismerkedhetnek az új képzésekkel és munkahelyekkel, valamint személyesen találkozhatnak a felnőttképzési intézmények képviselőivel és a munkáltatókkal.

A kirendeltségek az állásbörzét meghirdetik a helyi rádióban, televízióban, megyei újságokban és a kirendeltségek honlapján, plakátokat és szórólapokat helyeznek ki a városban. A kirendeltségek meghívót küldenek a nyilvántartott álláskeresők részére levél és e-mail formájában, tájékoztatják őket, hogy önéletrajzot is hozzanak magukkal. Meghívót kapnak a kirendeltséghez tartozó álláshelyekkel rendelkező munkáltatók és a képzést szervező felnőttképzési intézmények is. Ha az állásbörze nem a kirendeltségen valósul meg, hanem a megyeszékhelyen, akkor a kirendeltségek meghatározott számú munkáltatót vihetnek magukkal, akiknek biztosítják az utazási költséget. A rendezvényen minden munkáltató kap egy asztalt, ahol bemutathatja az általa kínált álláslehetőségeket. Ilyenkor sok álláskereső jut munkához, ha rendelkezik a munkáltatók által elvárt képesítéssel. A felnőttképzési intézmények számára is jó alkalom az állásbörze, ahol ismertethetik képzéseiket a résztvevők számára. A rendezvényen nemcsak a nyilvántartott álláskeresők vehetnek részt, hanem bárki, aki szeretne munkát találni vagy részt venni a képzésekben⁴⁷.

Az álláskeresők szintén részt vehetnek a minden évben ősszel megrendezésre kerülő Pályaválasztási Vásáron is, melyet a Dél-alföldi régióban 4 helyszínen tartanak meg (Baja, Békéscsaba, Szeged, Kecskemét). Az állásbörzék kiemelt célja, hogy közelebb vigyék a

⁴⁵ Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa közlése nyomán (2014.01.31.)

⁴⁶ „Állásbörze: a munkát keresők és az állást kínálók személyes információ cseréjét közvetlen formában elősegítő rendezvény” (30/2000. (IX. 15.) GM rendelet).

⁴⁷ Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa közlése nyomán (2014.01.31.)

munkavállalókat a munkáltatókhoz, segítsék a munkaerőpiacon való mihamarabb elhelyezkedését, támogatást nyújtsanak a különféle képzésekhez, illetve ismertessék a munkaerő-piaci változásokat (NFSZ, 2013f).

6.1.2. A képzésben való részvétel folyamata⁴⁸

Ha az álláskereső részt szeretne venni támogatott képzésekben, első dolga, hogy elmenjen a lakóhelye szerinti illetékes munkaügyi kirendeltséghez. Köteles regisztráltatni személyes adatait, hogy szerepeljen a nyilvántartásban. Ha ezt sikeresen megtette, kiválaszthatja a képzések közül a számára megfelelőt a kirendeltség munkatársainak segítségével. A dolgozók személyes beszélgetés során eldöntik, hogy az ügyfél mely célcsoport tagjaként vehet részt a TÁMOP 1.1.2. programban, segítenek a dokumentumok kitöltésében, tájékoztatást adnak az új képzésekről. A kirendeltség köteles a tájékoztatni az álláskeresőt a képzést folytató felnőttképzési intézményekről. A résztvevő számára ismertetni kell az intézményben zajló programokat, az intézmény nyújtotta elhelyezkedési esélyeket és a korábbi tapasztalatokat. Fontos, hogy a kirendeltség informálja az álláskeresőt a képzés technikai lebonyolításának feltételeiről, a képzés időtartamáról, helyszínéről, költségéről, az indításhoz szükséges létszámról, a tananyagról, a vizsgáztatási követelményekről és a képzés sikeres befejezése során megszerezhető képesítésről. A kirendeltség munkatársainak ismertetnie kell a képzésben résztvevő jogait és kötelezettségeit a képzés ideje alatt.

Elsőként az álláskeresőnek ki kell töltenie egy jelentkezési lapot, hogy részt szeretne venni a képzésben, majd a program előkészítő munkalapot, amely során kitöltik az ügyfél adatait, iskolai végzettségét és az egyéb adatokat. Megállapítják, hogy a TÁMOP 1.1.2. program melyik célcsoportjának felel meg az érdeklődő. Ha az álláskereső kiválasztotta az általa leginkább érdekesnek talált képzést, amely megfelel az iskolai végzettségének, akkor a kirendeltség a felnőttképzési intézménybe irányítja, ahol egy felvételi eljárásen kell részt vennie. A felvételi személyes beszélgetés vagy írásbeli teszt. A felnőttképzési intézmény összegzi a felvételi eredményeket, valamint hogy a jelentkező rendelkezik-e a szükséges bemeneteli feltételekkel, alkalmas-e az adott képzésre. Az intézmény összesíti a felvételiző álláskereső pontszámait, felállít egy sorrendet, kiket javasol, illetve nem javasol a felvételire, majd az erről szóló jegyzőkönyvet megküldi a munkaügyi központba. A kirendeltségek által vállalt keretszámnak megfelelően leosztják a létszámot, melyet egy tájékoztató e-mail

⁴⁸ Ezt a témát a Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa által nyújtott adatszolgáltatás és a 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet alapján mutatom be.

formájában tesznek közzé. E levél tartalmazza egy-egy kirendeltség támogatható létszámát, valamint, hogy hol és mikor indul a képzés, mennyi lesz a költsége. Ezt követően a munkaügyi kirendeltségen egy bizottság dönt arról, ki vehet részt a képzésben. A bizottság tagjai: a képzési ügyintéző, és két közvetítő ügyintéző, akik már korábban is kapcsolatban álltak az ügyféllel. A döntés során figyelembe veszik a felvételi eljáráson szerzett eredményeket, mióta van nyilvántartva, van-e ellátása, illetve részt vett-e már képzésben. Amennyiben nem, mindenféleképpen előnyt élvez az álláskereső. Aki valamilyen ok miatt nem kerülhet be a képzésbe, azt határozattal értesítik. Amennyiben a képzésbe kerülés feltétele az egészségügyi alkalmasság, még szerződéskötés előtt, orvosi alkalmassági vizsgálaton kell részt venni a jelentkezőnek, mely az ügyfél számára ingyenes.

Ezután megkötik a megállapodást az álláskeresővel a TÁMOP 1.1.2. programban való részvételről, melyben rögzítik miben állapodnak meg az elhelyezkedést segítő komplex egyéni program megvalósítása érdekében. A megállapodás magában foglalja a munkaerőpiaci szolgáltatásokat, a programelemeket, a képzés költségeit, a keresetpótló juttatás összegét, az orvosi vizsgálat költségét, valamint az utazási költségeket. A megállapítás csak abban az esetben módosítható írásban, ha a felek közösen értékelték és megegyeztek. Ezt követően az álláskereső és a kirendeltség egy hatósági szerződést köt, amelyben rögzítik, hogy a munkaügyi kirendeltség milyen támogatást nyújt az ügyfél részére a képzésben való részvételhez. A hatósági szerződés részletes leírását a 1991. évi IV. tv.⁴⁹ 21. §-a tartalmazza, mely megtalálható a 4. számú mellékletben. A tanfolyam ideje szolgálati időnek számít, olyan mintha dolgozna az illető, mivel keresetpótló juttatásban részesül és egészségügyi biztosítással is rendelkezik. A tanfolyam ideje alatt az álláskereső státuszuk szünetel a nyilvántartásban. A megállapodás és a hatósági szerződés megkötését követően megkezdődik a tanfolyam. A képzés első napján a résztvevő a felnőttképzési intézménnyel felnőttképzési szerződést köt. A felnőttképzési szerződést a 2013. évi LXXVII. tv.⁵⁰ 13. §-a alapján köttetik meg, melyet az 5. számú melléklet tartalmaz.

A képzés ideje alatt az álláskeresőnek teljesítenie kell a felnőttképzési szerződésben és a hatósági szerződésben foglaltakat. Ha az álláskereső igazolatlanul hiányzik, akkor nem részesül az adott napra keresetpótló juttatásban. Ha az illető meghaladja a maximális hiányzások mértékét (felnőttképzési szerződésben rögzített óraszám maximum 10%-a), akkor nem bocsátható vizsgára és kizárhatják a képzésből, ilyenkor a munkaügyi kirendeltség a megállapodást és a szerződést is megszünteti. Ebben az esetben a képzésben résztvevő köteles

⁴⁹ 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról

⁵⁰ 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről

az addig kifizetett támogatás kamattal növelt értékét visszafizetni. Ha az ügyfél orvosi szakvéleménnyel igazolja hiányzásának okát, méltányossági eljárást követően mentesülhet a költségek visszafizetése alól. Ha az álláskereső hosszabb távú munkát talált a képzés ideje alatt és ezt munkaszerződéssel igazolni tudja, nem terheli visszafizetési kötelezettség.

A képzési költség magában foglalja az első vizsga költségét. Amennyiben a résztvevő vizsgája nem sikerül, köteles saját költségén a következő pótvizsgán részt venni. Ha ez sem sikerült, további kötelezettség már nem terheli. Azzal, hogy részt vett a pótvizsgán teljesítette a szerződésben vállalt kötelezettségét, csak nem tudott sikeres vizsgákat tenni. Amennyiben az ügyfél neki felróható ok miatt nem fejez be egy képzést, nem mehet következőre. Többségében az ügyfelek a tanfolyam végén sikeres vizsgát tesznek. A bizonyítvány hitelesített másolata az ügyfél anyagába kerül.

Az anyagi támogatások mellett a TÁMOP 1.1.2. program biztosít humán szolgáltatást is. A képzés előtt az ügyfél részesülhet pályaválasztási és képzési tanácsadásban, a képzés ideje alatt a TÁMOP program által biztosított mentori szolgáltatásban, valamint foglalkozási információnyújtásban és álláskeresői tanácsadásban. Ezek a szolgáltatások nagyban segítik a résztvevőket abban, hogy programjukat sikeresen végig vigyék. A képzés, illetve a program zárásaként a munkaügyi kirendeltség és az ügyfél között létrejött megállapodást és szerződést a tényleges adatokra módosítják. A program zárása után a 180. napon a projektet sikeresen befejezők között a munkaügyi központ felmérést készít a fél évvel ezelőtt lezajlott TÁMOP 1.1.2. egyéni programjának hatásvizsgálata céljából. A volt programrésztvevők a munkaügyi kirendeltség által megküldött kérdőívet töltönek ki, melyben számot adnak arról, hogy mi történt velük az elmúlt fél évben, sikerült-e elhelyezkedni, illetve felméri, hogy mennyire volt sikeres az adott képzés.

A kirendeltség meghatározott létszámú álláskereső képzését támogathatja. A felnőttképzési intézmény határozza meg a bemeneteli feltételeket és azt, hogy hányan vehetnek részt a képzésben összesen, a kirendeltségek pedig eldönthetik hány személy képzését támogatják. A keretszámok meghatározása során figyelembe veszik az aktuális munkaerő-piaci helyzetet, milyen állások vannak betöltetlenül a vonzáskörzetükben. Ha például a szabó, varró állások vannak többségben, akkor nagyobb létszámban támogatják az ehhez kapcsolódó képzésben résztvevőket. A munkaügyi kirendeltség egy ügyfél esetében két képzést támogathat, a harmadikat csak munkáltatói igényre. Az ügyfélnek rendelkeznie kell egy munkáltatói szándéknyilatkozattal, amely tartalmazza, hogy a munkáltató a tanfolyam befejezését követően az ügyfelet a megszerzett végzettségének megfelelő munkakörben fogja alkalmazni.

Nem lehet a projekt alanya az a személy, aki részesül képzési támogatásban a Nemzeti Foglalkoztatási Alap Foglalkoztatási Alaprészének keretéből, akinek a munkaügyi központ vagy munkaügyi kirendeltség felé fizetési kötelezettsége van, aki egyszer már részt vett a TÁMOP 1.1.2. program projektszakaszában az adott munkaügyi központ által, aki másik munkaügyi központ által kivitelezett programban vesz részt, illetve aki más hasonló célú ESZA projekt résztvevője, kivéve a TÁMOP 1.2.1. program⁵¹ során. Nem lehet a program tagja az a személy, akivel kapcsolatban nem zárult le a nyomon követés a munkaügyi központ által indított programot érintően, valamint aki a TÁMOP keretében elsajátította a munkakör megszerzéséhez szükséges képzést, bértámogatásban, vállalkozóvá válási támogatásban részesült (*Kormányhivatalok*, 2013).

Elengedhetetlen a képzések hatékonyságának mérése egy-egy képzés végezetével. A mérés során visszajelzéseket kap a munkaügyi központ a képzések eredményességéről, hibáiról. A kapott eredményeket felhasználva esetlegesen javítani vagy fejleszteni tudnak. A képzések hatékonyságának mérése a gyakorlatban:

„A projektben elvárás, hogy az ügyfelek a lehető legkisebb mértékben hiányozzanak igazolatlanul a megtartott oktatásokról. A jelenléte minden nap aláírással igazolják (jelenléti ív), amelyeket a hónap végén a Képző Intézet tanulónként napi bontásban összefoglal. Így hónapról-hónapra képet kapunk arról, ha valamilyen okból egyik-másik ügyfél kimarad a tanfolyamról, kockáztatva a képzés sikerességét. Az ügyfelek érdeke, hogy az összes órán részt vegyenek, egy részről a sikeres vizsga letételéhez, másrészt a lehallgatott órák után járó keresetpótló juttatás folyósításához. A program keretében a monitoring táblázat segítségével vizsgáljuk, hogy hány főt vontunk képzésbe és abból hány fő végezte el sikeresen a képzést. A program nem feltétlenül ér véget a képzés befejezésével, hiszen további támogatási elem is illeszthető utána, annak érdekében, hogy a foglalkoztatást elősegítsük.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

„Elsősorban vizsgáljuk, hogy hányan fejezték be eredményesen a képzést, majd a képzések befejeztével három hónapon, fél éven belül kiküldünk egy kérdőívet levélben a képzést befejezők számára, amely során az általános dolgokon kívül

⁵¹ A TÁMOP 1.2.1.: a „Hátrányos helyzetűek foglalkoztatását ösztönző járulékkedvezmények”

megkérdezzük dolgozik-e, szakmájában dolgozik-e, mennyire segítette a képzés. A monitoring rendszer hozzátartozik a projekthez.”

(Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa, 2014)

A képzések hatékonyságának mérése nemcsak a munkaügyi központ feladata, hanem a felnőttképzési intézményeké is. Ennek következtében adatot gyűjtöttem arról, hogy a munkaügyi központ vizsgálja-e a képző intézmények képzéseinek eredményességét, az oktatók szakmai tudását, a vizsgáztatás folyamatát:

„A Képző Intézmények által nyújtott szakmai színvonalat a szakirányra benyújtott ajánlatok bírálati szempontrendszer alapján igyekszünk fenntartani. A benyújtott ajánlatban az intézet referencia igazolásként köteles feltüntetni, hogy korábban milyen szakirányú képzést bonyolított le és milyen sikerességgel. Az oktatók szakmai tudásának megfelelő színvonaláért a Képző Intézet felelős. Amennyiben az oktatással kapcsolatban panasz érkezik hozzánk, azt helyszíni ellenőrzés segítségével kivizsgáljuk (oktatási körülmények, oktató szakmai tudása, másik tanulóval szembeni problémák, stb.). Az esetleges problémákat az ügyfelek a Kirendeltségi ügyintézőjük felé írásban és szóban is jelezhetik. A vizsga szervezési kérdéseibe a Munkaügyi Központot a Képző Intézet nem köteles bevonni, csupán időben tájékoztatni köteles a vizsgák és az esetleges javító/pótvizsgák időpontjáról és helyszínéről. Erről az ügyintézők az érintett ügyfeleket is tájékoztatják.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

„A felnőttképzési intézmények feladata, hogy képzések közben vagy végén kitöltetessen a résztvevőkkel az uniós követelmények által megfelelt monitoring lapot. A képző intézmények számára kötelező mérni az infrastruktúrát, az előadásmódot, az oktató szakmai tudását, stb. A kirendeltség számára a képző intézmények nem kötelesek adatot szolgáltatni.”

(Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa, 2014)

6.1.3. TÁMOP 1.1.2. program eredményei

A TÁMOP specifikus céljai megvalósultak a TÁMOP 1.1.2. programban. A kirendeltségek képzési- és állásbörzétet szerveztek, illetve személyesen is informálták az álláskeresőket az aktuális munkahelyekről, tájékoztatták a munkaerő-piaci képzések lehetőségéről és a felnőttképzési szolgáltatásokról. A képzési jegyzék kialakításánál (6. számú melléklet) figyelembe vették a munkaerő-piaci igényeket, előzetesen felmérték a munkapiacot ért változásokat, előrejelzéseket és a bejelentett munkaerőigényeket. A kirendeltség munkatársai személyes beszélgetésekkel és személyre szabott tanácsokkal támogatták az álláskeresőket, hogy megtalálhassák a számukra legmegfelelőbb állást vagy képzést, illetve segítették a vállalkozásokat is, hogy a legjobb munkaerőt alkalmazhassák.

A projekt célja volt, hogy legalább 110 000 fő hátrányos álláskeresőt állítson vissza a munkaerőpiacra, ebből 32%-nak a fiatalok köréből kell kikerülnie. A tervezett létszámból várhatóan 57 980 fő munkaerő-piaci képzése valósul meg. A tervek szerint a program befejezését követő 180. napon 32 000 foglalkoztatott lesz. A projekt kezdetétől 2013. december 31-ig 106 060 főt vontak be a programba. A képzést 31 486 fő fejezte be sikeresen és 12 769 fő talált állást a munkaerőpiacon (NFSZ, 2013g). A 11. táblázat összefoglalja a TÁMOP 1.1.2. program eredményeket.

Mutató	Célérték (fő)	Tényérték (fő)
A programba bevont személyek száma	110 000	106 060
A képzésben részt vevők száma	57 980	50 254
A képzést sikeresen befejezők száma	34 294	31 486
A programot sikeresen befejezők száma	48 488	43 612
A program befejezését követő 180. napon foglalkoztatott	32 000	12 769

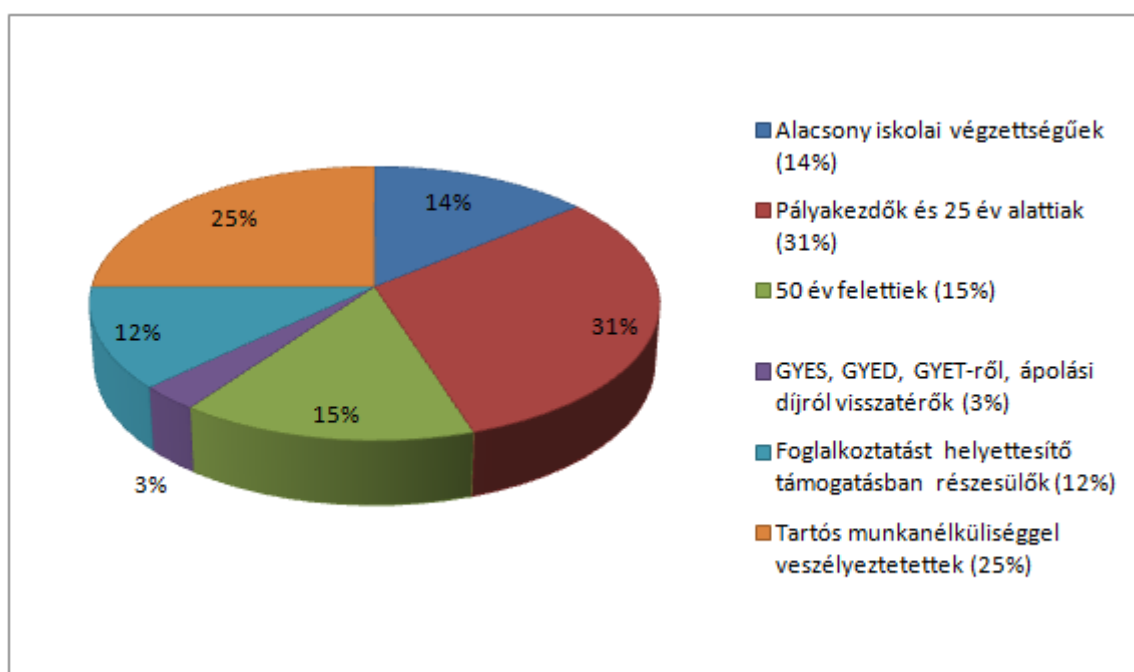
11. táblázat: A TÁMOP 1.1.2. program tervezett és megvalósult eredményei 2013 decemberéig

Forrás: NFSZ, 2013g alapján saját szerkesztés

A táblázat adatai azt mutatják, hogy a tényértékek egyre inkább közeledtek a kitűzött célértékekhez. Úgy gondolom, hogy a fennálló egy év alatt teljesíteni lehet a fenti célokat. Az első program 2008-2011 között valósult meg, ez időszak alatt Magyarországon a

munkanélküliek száma nem csökkent, ellenkezőleg növekedett. 2008-ban 329 200 munkanélküli volt, míg 2011-ben 467 900 (2. táblázat). A második program 2011 májusától kezdődött és 2015 júliusáig tart. A munkanélküliek számát vizsgálva csökkenés állapítható meg, 2013-ban a munkanélküliek száma 448 900 volt, míg 2014 szeptemberében 380 242. A munkanélküliek számának csökkenéséhez nagyban hozzájárult a TÁMOP 1.1.2. program, valamint a 2011-től induló Közfoglalkoztatási Program is, amely a munkapiacról hosszabb ideje kiszorultak a tartósan munkanélküliek és az inaktívak számára biztosít átmeneti foglalkoztatási lehetőséget.

A célcsoportok megoszlását 2013. december 31-ig a 3. ábra mutatja be.

3. ábra: A TÁMOP 1.1.2. programba bevontak megoszlása célcsoportok szerint 2013 decemberéig

Forrás: NFSZ, 2013e alapján saját szerkesztés

A kormány nagy mértékben támogatta a fiatal munkanélkülieket, – a támogatások formája Magyarország 2014. évi Nemzeti Reform Programjában olvasható – melyet igazol, hogy a TÁMOP 1.1.2. programban legnagyobb arányban, 31%-ban a pályakezdők és 25 év alatti álláskeresőket vettek részt. A pályakezdőket követte a tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek csoportja (25%), míg legkisebb arányban, 3%-ban a GYES-ről, GYED-ről, GYET-ről és ápolási díjról visszatérők voltak (NFSZ, 2013e).

A TÁMOP 1.1.2. program eredményeiről, sikerességéről és a kitűzött célok megvalósításáról a Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztályát is megkérdeztem:

„A programba eddig bevont regisztrált álláskeresők több, mint 42%-a a programból történt kilépése napján a foglalkoztatás irányába lépett ki. Majdnem 22%-uk a program befejezését követő 180. napon is foglalkoztatásban vagy önfoglalkoztatásban állt. A képzésbe vont ügyfeleink (jelenleg 2 942 fő) 70%-a sikeresen zárta képzési program elemét (2 051 fő) és a résztvevők körében kb. 31%-os az elhelyezkedés mértéke a program befejezését követően, ami jelenleg majdnem 900 fő foglalkoztatását jelenti.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

„A program lassan befejeződik, és úgy tűnik, hogy a várakozásokon felül sikerül mind országos, mind megyei szinten a programot teljesíteni. Ezt jól mutatják a program eredményességi szintjét mérő indikátor számaink is, amelyek alapján, a program elején tervezett programba vonandó létszámot, mint egy 20%-os mértékben megemeltük, amely annyit jelent, hogy a 4 689 fő helyett 2014. december 31-ig 5 613 fő kerül bevonásra. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a támogatási lehetőségekről a program elején viszonylag kevesen, míg a végéhez közeledve egyre többen érdeklődnek. Terveink alapján a következő programok megvalósítása alkalmával is igyekszünk a lehető legtöbb nyilvános fórumon megjeleníteni és tájékoztatást nyújtani az érdeklődőknek. Sajnos a kifutási időszakban a támogatások már csak korlátozott mértékben és feltételekkel vehetők igénybe, de kilátásban van a program folytatása a Széchenyi 2020 programidőszakban.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

„A kitűzött célok egy részét már a jelenlegi adatok alapján is teljesítettük, de úgy számoljuk, hogy a projekt fizikai befejezésének időpontjára, azaz 2014. július 31-re valamennyi célunk maradéktalanul teljesül. Projekt esetében nem csak a célcsoportok támogatásának és a munkaerőpiacra történő integrálásnak szükséges megvalósulni, hanem a betervezett eszközök, szolgáltatások beszerzéseinek végrehajtása, a rendelkezésre álló pénzügyi források maradéktalan felhasználása is szükséges, amelyek mind a sikeres programmegvalósításhoz kapcsolódnak.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

A fentiek is alátámasztják, hogy a TÁMOP 1.1.2. program hatékony eszköz a munkanélküliség csökkentésére. A 2013. évi decemberi adatok is igazolják, hogy a programot követő 180. napon a foglalkoztatottak száma 12 769 volt. A Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja adatai alapján a programba eddig bevont álláskereső több, mint 42%-a a programból kilépve a foglalkoztatás irányába lépett ki, majdnem 22%-uk a program befejezését követő 180. napon is foglalkoztatásban vagy önfoglalkoztatásban állt. A képzésben résztvevők körében az elhelyezkedés mértéke kb. 31%-os volt a program befejezését követően, ami jelenleg majdnem 900 fő foglalkoztatását jelentette. A képzés sikerességét, népszerűségét az álláskereső körében az is igazolja, hogy 4 689 fő helyett 2014. december 31-ig 5 613 fő kerül majd bevonásra a programba. Az országos adatok alapján a programba bevont személyek számának el kell érnie a kitűzött célt a 110 000 főt, azonban már 2013 decemberében, az összesített adatok alapján 106 060 főt vontak be. A program eredményességét jövőre lehet hatékonyabban vizsgálni, mivel a projekt 2015. április 30-ig tart. Biztos vagyok benne, hogy a program végéig eléri a kívánt célt, lehet, hogy meg is haladják a kitűzött értéket. Első hipotézisem igazolódott, mely szerint a TÁMOP 1.1.2. programnak is szerepe van a munkanélküliek számának csökkenésében.

Összefoglalva a program jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a munkanélküliek megszerezhessék a szükséges tudást, kompetenciát és végzettséget az adott munkakör betöltéséhez. A program segítségével könnyebben tudnak érvényesülni a munka világában, szakmát szerezhetnek, önálló vállalkozást indíthatnak és működtethetnek, valamint támogatott foglalkozásokban dolgozhatnak. Fontos, hogy ilyen nagymértékű támogatás is hozzájárul ahhoz, hogy az emberek szakképzettek legyenek és el tudjanak helyezkedni. Az álláskereső a kirendeltségek felkészült munkatársai és személyre szabott tanácsok segítségével sokféle képzésből választhatják ki a számukra megfelelő, érdeklődésük középpontjában állót, amely jó motiváló erő a képzés sikeres elvégzéséhez.

6.2. Egyéb TÁMOP programok

A TÁMOP 2.1.2. és a TÁMOP 2.1.6. programok függetlenek a munkaügyi kirendeltségektől. A TÁMOP 2.1.2. program nyelvi és informatikai képzéseket kínál a résztvevők számára, míg a TÁMOP 2.1.6. projekt az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezőket segíti hiányzó kompetenciáik és ismereteik pótlásában, a program a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódik⁵². Mindkét program kifejezetten a hátrányos helyzetűeket segíti, a képzések hozzájárulnak ahhoz, hogy a megszerzett készségekkel jobban és könnyebben tudjanak érvényesülni a munkaerőpiacon. A programokat a következőkben ismertetem.

6.2.1. TÁMOP 2.1.2. program

A TÁMOP 2.1.2. program az „Idegen nyelvi és informatikai kompetenciák fejlesztése” elnevezést viseli. A projekt sikeres megvalósításához 12,48 milliárd forint európai uniós támogatás áll rendelkezésre. Hátterében a felnőttek gazdasági versenyképességének és munkaerő-piaci esélyeinek növelése áll. Korunk megköveteli a digitális és az idegen nyelvi ismereteket, melyek hiánya nélkül nehezen lehet érvényesülni a munkaerőpiacon.

A program lebonyolításában a NIIFI⁵³ által koordinált eMagyarország Pontokon dolgozó eTanácsadók vesznek részt. Az eTanácsadókat az elvégzendő feladatok típusa és mennyisége alapján két csoportba sorolják. Fő feladataik közé tartozik az igényfelmérés, a kommunikációs és motivációs feladatok, a regisztrációval kapcsolatos segítségnyújtás, valamint a toborzás (*Tudásod a jövőd*, 2012).

A projekt során két típusú képzés valósul meg, az idegen nyelvi és az informatikai képzés. A képzésekben minden 18. életévét betöltött felnőtt vehet részt, aki nem áll tanulói vagy hallgatói jogviszonyban. A költségtérítéses képzés alatt állók kivételben részesülnek. A program kiemelten figyel a hátrányos helyzetű településen állandó lakhellyel és/vagy tartózkodási hellyel rendelkezőkre, illetve a 45 év felettiekre. A képzésekre kapható támogatás értéke maximum bruttó 90 000 Ft. Minden résztvevő önrész befizetésével járul hozzá a képzési díj összegéhez. Az önrész értéke változik, ha a résztvevő hátrányos helyzetű településen él. Ez esetben a képzési díj összegének minimum 2%-t, minden más esetben minimum 5%-t kell befizetni. Támogatást olyan magánszemélyek kaphatnak, akik a 2012.

⁵² Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa által nyújtott adatszolgáltatás (2014.01.31.)

⁵³ NIIFI: Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet

december 1-jétől kezdődő és 2014. augusztus 31-ig befejeződő képzésekben vesznek részt. A képzés megvalósulásával egy időben más képzésben nem vehetnek részt (*Tudásod a jövőd*, 2012).

A program közvetlen célja, hogy minimálisan 100 000 főt vonjon be a kompetencia-fejlesztést célzó képzési programokba, ebből 10 000 fő hátrányos helyzetű személy legyen, valamint a képzést eredményesen elvégzők száma elérje a 85 000 főt. 2014. évi statisztika alapján a képzésekben résztvevők száma 119 917 fő volt, a hátrányos helyzetű személyek száma 77 817 fő. A képzést eredményesen elvégzők száma pedig 114 765 fő volt. Ezek az adatok jóval meghaladták a program kitűzött célértékeit. A munkanélküliek 11 847 jóváhagyott képzésben vehettek részt, ebből a nyelvi képzések száma 9 595, míg az informatikai képzések száma 2 252 volt. A nyelvi képzésen 87 287 fő, míg az informatikai képzésen 27 478 fő kapott tanúsítványt (*Tudásod a jövőd*, 2014). Az adatok alapján megállapítható, hogy kisebb számban voltak az informatikai képzések, mely háttérében állhat, hogy informális úton is el lehet sajátítani a számítógépes ismereteket. Ezzel ellentétben egy idegen nyelvet nagyon nehéz autodidakta módon megtanulni. Az Eurostat 2011. évi statisztikája mutatja, hogy Magyarországon a munkanélküliek 73,9%-a⁵⁴ nem beszél egy idegen nyelvet sem, míg az Európai Unió 28 tagállamának összesített átlaga 43,6%. Magyarországon egy idegen nyelven a munkanélküliek 20,4%-a beszél, míg az Európai Unió átlag 33,9% (*Eurostat*, 2014b). Magyarország elmaradt az Európai Unió összesített átlagától, habár a TÁMOP 2.1.2. program a kitűzött célok felül több munkanélküli képzését is támogatta, még mindig kevésnek bizonyult.

6.2.2. TÁMOP 2.1.6. program

A TÁMOP 2.1.6. program „Újra tanulok” megnevezést kapta. Az országos projekt időtartama 2012. április 30-tól 2015. április 22-ig tart, kivitelezéséhez 44 017 199 500 Ft áll rendelkezésre. Megvalósításában a Nemzeti Munkaügyi Hivatal a fővárosi és megyei kormányhivatalokkal közösen együttműködve vesz részt. A program célja a felnőttek képzettségi szintjének fejlesztése, a felnőttképzésben résztvevők számának növelése, a tanulási hozzáállás javítása, a munkaadók szakképzett munkaerővel való magasabb ellátása. A projekt kifejezetten azoknak a felnőtteknek ad lehetőséget, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, szakképzetlenek, elavult szakképzettséggel bírnak, hátrányos helyzetűek,

⁵⁴ A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján, Magyarországon 2011-ben a munkanélküliek száma 467 900 volt (KSH, 2014a).

valamint a leghátrányosabb településeken élnek. A program esélyt ad a hiányzó kompetenciáik, szakmai ismereteik pótlására, illetve a szakképzés részvételéhez szükséges alapfokú végzettség megszerzésére. A projekt a résztvevők számára ingyenes lehetőséget nyújt, hogy bekapcsolódjanak a képzésekbe és megszerezhessék magasabb iskolázottsági, képzettségi szintjüket. A program a közfoglalkoztatásban⁵⁵ lévőket segíti, hogy részt vehessenek intenzív, alapkompentenciákat fejlesztő, általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők felzárkóztatását nyújtó, OKJ-s, hatósági, valamint betanító képzésekben⁵⁶ (NFSZ, 2013g).

A közfoglalkoztatás célja, hogy segítse az aktív korú, munkaképes, munkapiacról kizorult munkavállalók elhelyezkedését, foglalkoztatását. A közfoglalkoztatási jogviszony olyan munkára létesíthető, amely állami vagy önkormányzati, helyi vagy közösségi szükségletek kielégítését szolgáló, valamint a kormány által meghatározott közösségi célok megvalósítását elősegítő feladat. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás 2 hónaptól 12 hónapig tart, napi 6 órás munkaidőben, míg a rövid időtartamú közfoglalkoztatás 1-4 hónapig tart, napi 4 órás munkaidőt foglal magában. Közfoglalkoztató lehet helyi és nemzetiségi önkormányzat, költségvetési szerv, valamint jogi személyiséggel rendelkező társulásuk, továbbá egyház, civil szervezetek, közhasznú jogállású szervezet, illetve erre a célra létrehozott gazdálkodó szervezet (NFSZ, 2012).

Az országos közfoglalkoztatási programok egész évben biztosítják a közfoglalkoztatást több ágazatot átfogóan (közutak, erdőterületek, ár-, és belvízvédelem, stb.). 2012-ben közfoglalkoztatásban 258 482 fő vett részt, közülük nagyobb számban férfiak voltak (161 393 fő). Legnagyobb számban a 45-54 évesek csoportja volt (70 245 fő), ezt követte a 35-44 évesek (68 340 fő) és a 25-34 évesek (60 810 fő) csoportja. Legnagyobb számban az általános iskolát (120 016 fő) és a szakiskolát (75 490 fő) elvégzők voltak (NFSZ, 2012). A Központi Statisztikai Hivatal felmérése alapján 2013-ban éves átlagban 129 000 közfoglalkoztatott volt, amelyből 115 000-en költségvetési intézményekben dolgoztak. Az évek során fokozatosan emelkedett a közfoglalkoztatottak száma, az év utolsó két hónapjában a téli közfoglalkoztatási programnak⁵⁷ köszönhetően jelentősen nőtt számuk (KSH, 2014).

⁵⁵ A közfoglalkoztatott személy fogalmát a 2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról ismerteti (8. számú melléklet).

⁵⁶ A TÁMOP 2.1.6. program képzési jegyzéke elérhető a http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=full_tamop_216_12_honlapon.

⁵⁷ 2013 októberében indult a TÁMOP 2.1.6. „Újra tanulok” Téli Közmunkaprogram, mely a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzési program. A projekt célja, hogy kompenzálja a téli hónapokban a közfoglalkoztatottak jövedelemcsökkenését és a közfoglalkoztatási lehetőségek beszűkülését. A képzéseken résztvevők száma 31 997 fő, a képzést sikeresen befejezők száma pedig 30 924 fő volt (Mayer, 2014).

A munkanélküliek számára elengedhetetlen a segítségnyújtás, mivel javulhat foglalkoztathatóságuk, könnyebben el tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon, a TÁMOP 2.1.6. program csökkentheti a hátrányos helyzetű településen élők lemaradását, illetve növelheti Magyarország versenyképességét (NFSZ, 2013g). A közfoglalkoztatási program lehetőséget ad a munkanélkülieknek, hogy átmenetileg jövedelemhez jussanak, még több munkahelyi tapasztalatot szerezhessenek, képezhessék magukat, illetve a legfontosabb, hogy hosszabb távon ne essenek ki, maradjanak távol a munkaerő-piaci folyamatoktól.

6.3. TÁMOP programok „utódja”: A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program

2014-től 2020-ig a TÁMOP szerepét a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) veszi át, mely szintén a magyar gazdaság növekedését szolgálja és illeszkedik az Európa 2020 stratégiához. A GINOP 5 fő területre összpontosít, ezek az alábbiak:

- A foglalkoztatás és a munkahely létesítés növelése
- A vállalkozások versenyképességének növelése
- K+F+I tevékenységek ösztönzése és a tudásgazdaság erősítése
- Az Információs és Kommunikációs Technológiai szektor fejlesztése
- Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságszerkezetre való áttérés támogatása.

A foglalkoztatás növelése és a munkahelyteremtés területén az álláskereső és a fiatalok munkába állásának támogatását, a munkaerő-piaci szolgáltatások hatékonyságának és minőségének fejlesztését, a hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítását, az egész életen át tartó tanulás ösztönzését, a gazdaság igényeihez kapcsolódó képzési intézményrendszer kialakítását, a vállalatok alkalmazkodóképességének javítását és külső finanszírozásukhoz való hozzáférés fejlesztését tűzte ki célul a program (Széchenyi 2020, 2013b). Ezen a területen öt specifikus cél megvalósítására törekszenek:

- A munkaerő-piaci belépés segítése
- A fiatalok tartós munkaerő-piaci integrációjának segítése
- Befogadó munkaerőpiac és a szociális gazdaság ösztönzése
- Az egész életen át tartó tanulás ösztönzése
- A változásokhoz való alkalmazkodás segítése.

Az aktív munkaerő-piaci intézkedések hatékonyságát és minőségét javítani szükséges, ez a foglalkoztatási szolgálat által nyújtott szolgáltatások hatékonyságának és minőségének javításával érhető el, még inkább személyre szabott szolgáltatásokra és egyéni problémák feltérképezésére van szükség, amelyek a munkapiacra való belépést, bennmaradást még hatékonyabban segítik. Valamint olyan szolgáltatásokra és támogatásokra van szükség, amelyek az ország egész területére kiterjednek, illetve minden munkanélküli és vállalkozás számára elérhetőek. Erősíteni kell azokat az eszközöket, amelyek segítségével a munkaügyi szervezetek minél több segítséget igénylő emberhez eljuthassanak (Széchenyi 2020, 2013b).

Továbbra is támogatják a fiatalok (15-24 évesek) elhelyezkedését, az Ifjúsági Garancia program részeként minden munkáltató, aki 25 év alatti fiatalt vesz fel, hazai forrásból finanszírozott járulékkedvezményben részesül. A fiatal munkanélküliek szintén jogosultak olyan szolgáltatásokra, mint az állásközvetítés, a gyakornoki program, a bértámogatás, a vállalkozóvá válás támogatása, pályaorientáció és a többi. A fiatalok segítségét a program alapján úgy kell kialakítani, hogy a támogatott lehetőségek a 25 év alattiakhoz és az őket foglalkoztató vállalkozásokhoz gyorsabban és kevesebb adminisztrációval jusson el. 2022-re évente 130 000 fiatal munkanélkülit szeretnének bevonni a támogatott intézkedésekbe (Széchenyi 2020, 2013b).

A program a szociális gazdaság fejlesztése érdekében elősegíti új társadalmi vállalkozások létrehozását, valamint stabilizálja a már működőeket. Ezt a vállalkozások folyamatos mentorálásával, illetve vissza nem térítendő és visszatérítendő pénzügyi támogatásával érheti el. Évente 100 társadalmi vállalkozást szeretnének támogatni 2022-re.

A projekt célja az egész életen át tartó tanulás terén, hogy növelje a lakosság részvételét az oktatásban és a képzésekben (Széchenyi 2020, 2013b). Az Eurostat statisztikája alapján Magyarországon 2013 utolsó négy hetében a formális és nem formális oktatásban a 25 és 64 évesek 3,0%-a vett részt, míg az Európai Unió összesített átlaga 10,5% volt (Eurostat, 2014d). A statisztika alapján helytálló és kiemelten fontos, hogy fejlesszék a magyar lakosság részvételét az egész életen át tartó tanulás területén.

A GINOP fejlesztései közé tartozik a gazdaság igényeihez igazodó képzési rendszer kialakítása, amely minél rugalmasabban tudjon reagálni a gazdasági változásokra. További fejlesztési a vállalatok alkalmazkodóképességének javítása, mely során növelni szeretnék a vállalkozások versenyképességét munkaszervezési módszerek elsajátításával, javítanák a munkaügyi ellenőrzések hatékonyságát és növelnék a munkaüggyel és munkavédelemmel kapcsolatos tudatosságot (Széchenyi 2020, 2013b).

A program legkiemelkedőbb célkitűzése, hogy a magyarországi foglalkoztatási ráta elérje a 75%-ot. Az arányszám eléréséhez azonban új munkahelyeket kell teremteni, valamint fejleszteni szükséges a munkavállalók kompetenciáit, a megoldást továbbra is a képzések jelentik. A GINOP fejlesztései alapján bizakodó eredmények várhatóak, azonban ezeket a hosszú távú célokat csak a jövőben lehet értékelni.

A GINOP programról megkérdeztem a Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársainak véleményét:

„A GINOP egyik fő célkitűzése, hogy Magyarország foglalkoztatási rátája elérje a 75%-ot. Ehhez új munkahelyek teremtése, illetve a munkaerő képzése szükséges. A célok teljesülése érdekében az Unió 5 prioritási területen szeretne beavatkozni, amelyek közül az egyik a foglalkoztatás növelése és a munkahelyek teremtése. A foglalkoztatást érintően a mai napig mindössze két program pályázati felhívása látott napvilágot, amelyekből egyikben a Munkaügyi Központ megvalósító szervezetként is érintett (Ifjúsági Garancia program). A tervezési munkálatoknál mindenképpen figyelembe veszik az előző programokban elért eredményeket, amelyek segítségével könnyebben tudják a rendelkezésre álló forrásokat olyan területekre elosztani, ahol azok a legnagyobb mértékben hasznosulnak. Előrejelzések szerint a hazai finanszírozású támogatások mértéke a jövőben fokozatosan csökkenni fog, így az uniós forrású támogatások iránt egyre inkább nő az érdeklődés. Ahogy a TÁMOP 1.1.2. program sikeres megvalósítása alapot teremtett a GINOP program létrejöttének, úgy a GINOP program is előkészíti a következő programozási időszakban megvalósuló foglalkoztatás növelését segítő Operatív Programokat.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

7. SAJÁT KUTATÁS: A DÉL-ALFÖLDI RÉGIÓ MUNKAERŐPIACÁNAK STRUKTURÁLIS ELEMZÉSE A NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI SZOLGÁLAT ÁLLÁSHIRDETÉSEINEK ELEMZÉSÉBŐL KAPOTT ADATOK ALAPJÁN

A részletesen vizsgált TÁMOP 1.1.2. célja, hogy a helyi munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó támogatást nyújtson. Ezért fontosnak tartom a képzési kínálat és a munkaerő-szükséglet összevetését. Először a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) Dél-alföldi régió álláshirdetéseit elemeztem⁵⁸, majd a kapott adatokat összehasonlítottam a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, a Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja és a Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja által kiadott 2014. évi munkaerő-piaci képzési jegyzékkel. Azonban fontos megjegyezni, hogy az NFSZ adatbázisából származó adatok nem a teljes mintára vonatkoznak, mivel az állások nagy részét nem jelentik be a munkaügyi kirendeltségekhez, hanem más úton szerzik meg a szükséges munkaerőt a szervezetek (fejvadász cégek, hirdetések, ismerősök által, valamint tömegkommunikációs eszközökön keresztül) (Farkas, Farkas, Hangya és Leszko, 2011). Ezért, hogy pontosabb képem legyen a régióban jellemző állásokról, második lépésben a Nemzeti Cégtár által közétett regisztrált gazdasági szervezetek tevékenységi körét és alkalmazottainak számát is elemeztem, majd ezt is összevetettem a képzési kínálattal.

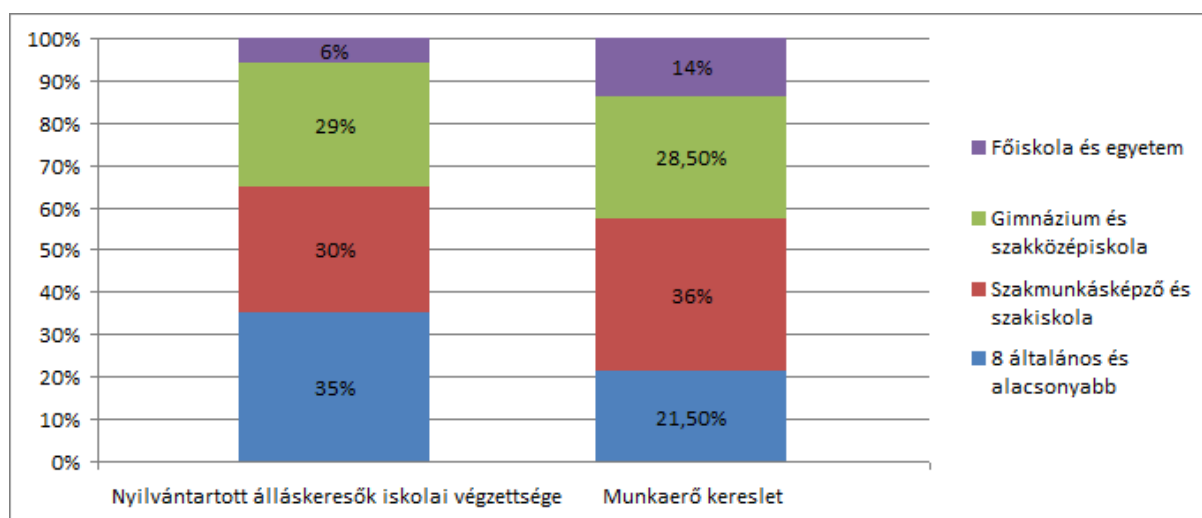
A képzési jegyzéket a munkaerőpiac által kínált állások és a foglalkoztatók igényei alapján állítják össze a munkaügyi központok. Kutatásom célja, hogy megvizsgáljam, a Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyei munkaerő-piaci képzési jegyzék összhangban áll-e a Dél-alföldi régió munkaerő-piaci igényeivel, valamint, hogy értékelhessem, hogy az itteni gazdasági szervezetek főtevékenységei szintén összhangban vannak-e a képzésekkel vagyis olyan szakembereket képeznek-e, akikre biztosan szükség van a szervezeteknél.

A munkaerőpiac igényeit a meghirdetett állásokkal lehet elemezni. Egy-egy állás háttérében sok információ áll, az álláskereső rövid leírást kap az adott munkáról, hány főt keresnek, illetve milyen iskolai végzettség és kompetencia szükséges az adott munkakör betöltéséhez. Az NFSZ honlapján meghirdetett állásokat 2014. augusztus-október között elemeztem. A három hónap alatt összesen 720 állást vizsgáltam meg, amelyeket az iskolai végzettségek alapján rendszereztem. A kutatást adatelemzéssel és tartalomelemzéssel végeztem. A munkaerő-piaci képzési kínálatot illetően megvizsgáltam a 2014. évi Dél-alföldi régió munkaerő-piaci képzési jegyzékeit, melyeket a Bács-Kiskun, a Békés és a Csongrád

⁵⁸ Az álláshirdetések elemzésében segítségemre volt az SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Felnőttképzési Intézet Andragógiai Kutatócsoport által kiadott kutatási jelentés (Farkas és mtsai, 2011).

Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja honlapjáról töltöttem le. A Bács-Kiskun megyei képzési jegyzék 66, a Békés megyei 102, míg a Csongrád megyei 45 képzést kínál az álláskereső számára. A teljes képzési jegyzéket a 9-11. számú melléklet tartalmazza.

A 4. ábra összefoglalja a Dél-alföldi munkaügyi kirendeltségek által nyilvántartott álláskereső iskolai végzettségét, valamint azt, hogy a munkaerőpiac milyen végzettségűekre tart igényt. Szeptemberben az álláskereső száma 50 305 volt, míg a betöltetlen állások száma 155.

4. ábra: A nyilvántartott álláskereső iskolai végzettség szerinti és a munkaerő kereslet iskolai végzettség szerinti megoszlása a Dél-alföldi régióban 2014 szeptemberében

Forrás: NFSZ, 2014a alapján saját szerkesztés

Megállapítható, hogy a 8 általánost vagy annál alacsonyabb iskolát végzettek esetében a munkaerő-kereslet kisebb, mint a munkaerő-kínálat, ilyen végzettséggel tehát nehéz lesz elhelyezkedni. A szaktanulmányozó és szakiskolát végzettek esetében a helyzet fordított; a kereslet nagyobb, mint a kínálat, ebben az esetben tehát munkaerő-hiány jellemző. A gimnáziumot és szakközépiskolát végzettek esetében a kereslet és a kínálat körülbelül megegyező. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetében a kereslet nagyobb, mint a kínálat.

A 12. táblázat a Dél-alföldi régió legkeresettebb munkaköreit foglalja össze.

Főiskola és egyetem (97 db)		Gimnázium – szakközépiskola – technikum (195 db)		Szakmunkásképző – szakiskola (310 db)		8 általános és alacsonyabb (118 db)	
Mérnök	28	Ügyintéző	35	Szerelő	35	Egyéb segédmunkás	38
Ügyintéző	15	Eladó	22	Szakács	31	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	12
Vezető	15	Szerelő	18	Eladó	26	Építőipari segédmunkás	11
Tanár	5	Gépkezelő	17	Lakatos	25	Konyhai kisegítő	7
Könyvelő	4	Műszakvezető	12	Teher-, személygépkocsi-vezető, kamionsofőr	21	Húsfeldolgozó	6
		Teher-, személygépkocsi-vezető, kamionsofőr	3	Gépkezelő	20	Takarító	4

12. táblázat A munkaerő-piaci kereslet szakmák szerinti alakulása a Dél-alföldi régióban 2014. augusztus-október között

Forrás: NFSZ, alapján saját szerkesztés

A táblázat 720 állás elemzése alapján készült, megmutatja, hogy 2014. augusztus és október között az iskolai végzettségek alapján milyen állások tölthetők be. A táblázat adatai alapján alacsony iskolai végzettséggel a 720 állásból csak 118 volt betölthető, a magasan kvalifikált személyek részére csak 97 állást kínáltak. Ezzel szemben középfokú végzettségűek számára sok álláslehetőség volt. Az alacsony iskolai végzettségűek leginkább alacsony presztízsű munkát tudtak vállalni, ilyen munkakörök az alkalmi-, építőipari segédmunkás, a konyhai kisegítő, a takarító, stb. A diplomások számára magasabb pozíciójú állásokat kínáltak, ilyen a mérnök, a közép vagy felső vezetői munkakörök. Jól érvényesül, hogy ma már a munkáltatók szakképzett embereket alkalmaznak, akik a szükséges ismeretekkel, kompetenciákkal rendelkeznek, rugalmasak, jól alkalmazkodnak a változásokhoz. A Dél-alföldi régióban a leginkább piacképes szakmáknak az ügyintéző, az eladó, a szerelő, a szakács, a lakatos bizonyult.

A 13. táblázat a legkeresettebb állásokat foglalja össze megyékre bontva.

Iskolai végzettség	Állások	Megye			
		Bács-Kiskun	Békés	Csongrád	Összesen
8 általános és alacsonyabb	Egyéb segédmunkás	20	10	8	38
Szakmunkásképző és szakiskola	Szerelő	8	11	16	35
	Eladó	9	12	5	26
Gimnázium – szakközépiskola – technikum	Szerelő	6	9	3	18
	Eladó	3	8	11	22
	Ügyintéző	7	13	15	35
Főiskola és egyetem	Mérnök	7	12	9	28
	Ügyintéző	6	6	3	15

13. táblázat: A munkaerő-piaci kereslet szakmák szerinti alakulása a megyénként 2014. augusztus-október között

Forrás: NFSZ, alapján saját szerkesztés

Bács-Kiskun megyében kétszer annyi segédmunkásnak kínáltak állást, mint Békés és Csongrád megyében. Mindhárom megyében több szakmunkás végzettséggel rendelkező szerelőt kerestek, mint szakközépiskolai végzettségűt. Azonban szakmunkás végzettségű eladót csak Csongrád megyében kerestek kevesebben, mint szakközépiskolai végzettségűt. Legnagyobb számban Békés megyében kerestek mérnököket.

A következőkben a munkaügyi központok által kínált képzéseket elemzem. A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja által közzétett képzési jegyzékben 66 képzésből, 51 képzést ajánl a 8 általános vagy alacsonyabb végzettséggel rendelkezők számára. Ez is jól igazolja, hogy magas az alacsony végzettségűek száma a megyében. A képzési jegyzék alapján megállapítható (9. számú melléklet), hogy 14 gépkezelő (CNC gépkezelő, építő- és anyagmozgatógép kezelő, targoncavezető - emelőgépkezelő), 6 eladó (élelmiszer-, vegyi áru és gyógynövény eladó), 7 ügyintéző (irodai asszisztens, logisztikai, pénzügyi ügyintéző, ügyviteli titkár), 6 szociális gondozó és ápoló, 4 tehergépkocsi vezető, 4 tisztítás-technológiai szakmunkás, 3 nevelőszülő, illetve 3 szakács, 2 szerelő képzést indítanak. Az állásokat vizsgálva a képzési jegyzék részben összhangban van a kínált állásokkal, mivel 5 gépkezelőt, 12 eladót, 7 ügyintézőt, 10 tehergépkocsi vezetőt, 5 szakácsot, 14 szerelőt keresnek a munkaerőpiacon. Csak egy épülettisztító munkakör áll betöltésre, ennek ellenére 4 tisztítás-technológiai szakmunkást keresnek a munkapiacon. Szociális gondozó és ápolói, nevelőszülői állást nem kínálnak a Bács-Kiskun megyei munkáltatók.

A Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja által kiadott képzési jegyzékben 102 képzés szerepel, melyből 6 képzést a 8 általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők számára kínálnak, míg 71 képzést a legfeljebb 8 általánossal rendelkezők részére. Összesítve 77 képzést ajánlanak az alacsony végzettségűek számára, ezzel is segítve

fejlődésüket, munkaerő-piaci elhelyezkedésüket. A képzési jegyzék alapján (10. számú melléklet) 15 gépkezelő (CNC gépkezelő, építő- és anyagmozgatógép kezelő, targoncavezető - emelőgépkezelő), 7 szociális gondozó és ápoló, 6 gépjárművezetői, 4 tisztítás-technológiai szakmunkás, 4 eladó (élelmiszer-, vegyi áru és gyógynövény eladó), 4 szerelő, 3 konyhai kisegítő, 3 óvodai dajka, 3 ügyintéző (pénzügyi, logisztikai, vállalati bérügyintéző), 2 női szabó, 1 szakács képzést indítanak. A Békés megyei munkaerőpiacon 2 gépkezelőt, 5 szociális gondozót és ápolót, 16 tehergépkocsi-, személygépkocsi-, targoncavezetőt, kamionsofőrt, 20 eladót, 20 szerelőt, 2 konyhai kisegítőt, 12 ügyintézőt, 6 szabót, illetve 14 szakácsot keresnek. Az állásokat nézve a képzési jegyzék részben van összhangban a kínált állásokkal, mivel tisztítás-technológiai munkásokat és óvodai dajkát nem keresnek a munkáltatók.

A Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ képzési jegyzékében 45 képzés van (11. számú melléklet), amelyből 27 képzést kínálnak az alacsony iskolai végzettségűek számára. A képzéseket megvizsgálva 7 gépkezelő, 5 eladó, 5 szociális gondozó és ápoló, 4 ügyintéző, 3 hegesztő, 2 szerelő, 2 óvodai dajka, 2 gépjárművezető, valamint 1 szakács képzést indítanak. Ezek a szakmák kiemelkedő helyet foglalnak el a meghirdetett állások listáján. A munkaerőpiacot elemezve 9 gépkezelő, 16 eladó, 14 ügyintéző, 4 hegesztő, 19 szerelő, 16 tehergépkocsi-, személygépkocsi-, targoncavezetőt, kamionsofőrt, illetve 6 szakács állás vár betöltésre. Szintén csak részben áll összhangban a képzési jegyzék a munkapiaccal, mivel a szociális gondozó és ápoló és az óvodai dajka szakmákra a Csongrád megyei munkaerőpiacon nincs kereslet.

Összegezve a munkaerő-piaci képzési jegyzék mindhárom megyében összhangban van a Dél-alföldi munkaerőpiac által kínált betöltetlen állásokkal. A felnőttképzési intézmények több csoportban indítanak képzéseket olyan szakmák elsajátítására, amelyek a legnagyobb számban állnak betöltetlenül a munkaerőpiacon. Azonban hipotézisem csak részben igazolódott, mivel több csoportban indítanak olyan képzést, amelyre a vizsgált időszakban nem volt kereslet a munkaerőpiacon. Ilyen a szociális gondozó és ápoló, az óvodai dajka, a nevelőszülő, illetve a tisztítás-technológiai munkás képzések. Ennek ellenére a legtöbb álláskereső, aki részt vesz a képzésben és eredményesen elvégzi, nagy eséllyel találhat munkát, mivel a táblázatban első helyeken szereplő állások betöltéséhez megszerzi a szükséges végzettséget és kompetenciákat. A munkaerő-piaci képzések tehát hozzájárulnak az álláskereső sikeres munkapiaci elhelyezkedéséhez.

Mivel az NFSZ adatbázisa nem minden munkaerő-szükségletet tartalmaz, fontos megvizsgálni, hogy a vállalkozások tevékenysége mennyire van összhangban a képzési

jegyzékekkel. A Dél-alföldi régió működő gazdasági szervezeteinek tevékenységét és az alkalmazottak számát a 12. számú melléklet foglalja össze. A Nemzeti Cégtár adatbázisában 2014-ben a működő vállalkozások száma országosan 629 174 volt, a Dél-alföldi régióban 51 552. A régióban legnagyobb számban az alábbi tevékenységeket folytató vállalkozások voltak: kereskedelem, gépjárműjavítás (13 785), szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (6 584), feldolgozóipar (5 141), építőipar (5 050), szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (2 765), mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (2 420), humán-egészségügyi, szociális ellátás (2 378), adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (2 164). Ebben a régióban a feldolgozóipar foglalkoztatta a dolgozók legnagyobb hányadát (34,02%), valamint a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazat (18,33%). Kiemelkedő az építőipar és a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágazat, amelyekben az alkalmazottak aránya szintén magas volt, 8,73% és 8,40% (*Nemzeti Cégtár*, 2014).

A képzéseket megvizsgálva megállapítható, hogy a képzési jegyzékek összhangban vannak a működő vállalkozások tevékenységével. Több csoportban indítanak olyan képzéseket, amelyek illeszkednek a szervezetek főtevékenységéhez. Ilyen képzések a gépkezelő, a szerelő, az ügyintéző, a lakatos, a szociális ápoló és gondozó, az óvodai dajka, az irodai asszisztens, a gépi forgácsoló, a nevelőszülő, a hegesztő, stb. A feldolgozóipar és a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazat foglalkoztatta a legtöbb alkalmazottat. A képzési jegyzékeket elemezve több olyan képzést hirdetnek meg, amelyek ezekhez az ágazatokhoz kapcsolódnak, például: hulladékválogató és-feldolgozó, zöldség- és gyümölcsstermesztő, textiltermék-összeállító, mezőgazdasági gépész, kereskedő, elektronikai műszerész, autószerelő, stb. Ebből következik, hogy ha az álláskereső elvégzi a képzést, olyan munkakört tölthet be, amelyre több vállalkozásnál szükség van, ezáltal nagyobb esélye van elhelyezkedni a munkaerőpiacon. Megállapítható, hogy harmadik hipotézisem igazolódott, mely szerint nem képeznek olyan szakembereket, akikre a gazdaságban biztosan nincs szükség.

8. ÖSSZEGZÉS

A rendszerváltás idején a gazdasági szerkezetváltással Magyarországon is megjelent a munkanélküliség, mint gazdasági-társadalmi jelenség. A munkanélkülivé váltak iskolai és szakmai végzettsége nem volt megfelelő ahhoz, hogy új munkakörökben dolgozhassanak, ezért a munkanélküliség megszüntetésére és a munkapiaci elhelyezkedésre csak az oktatás jelentette a megoldást; állami feladattá vált a munkanélküliek foglalkoztatásának növelése.

Az oktatást és a foglalkoztatást segítő fejlesztési programok közül a HEFOP 1.1. program nem ért el jelentős eredményeket, azonban kiemelkedő a 2008-2015 között megvalósuló TÁMOP 1.1.2. program, amely segítségével az álláskeresőket részt vehetnek munkaerő-piaci képzésekben, megszerezhetik első szakmájukat, valamint elsajátíthatják az adott munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciákat. Az első TÁMOP program 2008-2011 között valósult meg, ez időszak alatt a munkanélküliek száma nem csökkent. Azonban 2011-2015 között indult a második projekt, mely eredményességét statisztikák is alátámasztják. 2013. december 31-ig 106 060 főt vontak be a programba. A képzést 31 486 fő fejezte be sikeresen és 12 769 fő talált állást a munkaerőpiacon. A munkanélküliek számát vizsgálva csökkenés mutatkozott. 2011-ben a munkanélküliek száma 467 900, míg 2014 szeptemberében 380 242 volt. A program eredményességét a Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztályának munkatársa is megerősítette. A képzésbe bevont ügyfelek több, mint 42%-a a foglalkoztatás irányába lépett ki, majdnem 22%-uk a program befejezését követő 180. napon is foglalkoztatásban vagy önfoglalkoztatásban állt. A képzésben résztvevők körében kb. 31%-os az elhelyezkedés, ami majdnem 900 fő foglalkoztatását jelenti. A TÁMOP 1.1.2. sikerességét igazolja, hogy 2014 decemberéig 4 689 fő helyett 5 613 főt vonnak be a projektbe. Megállapítható, hogy **első hipotézisem igazolódott**, mely szerint a TÁMOP 1.1.2. programnak is szerepe van a munkanélküliek számának csökkenésében.

A TÁMOP 1.1.2. projekt mellett kiemelkedő szerepe van a TÁMOP 2.1.2. és a 2.1.6. programoknak, amelyek szintén a munkanélkülieket segítik. A TÁMOP 2.1.2. szintén eredményesnek bizonyult, a statisztikai adatok alapján 2014-ig 119 917 főt vontak be a nyelvi és informatikai képzésekbe, ez a szám jelentősen meghaladta a kitűzött értékeket. A TÁMOP 2.1.6. program esélyt ad a munkanélkülieknek hiányzó ismeretnek pótlására. A projekt a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódik, mely során 2012-ben 258 482 főt foglalkoztattak, míg 2013-ban éves átlagban 129 000 főt. A közfoglalkoztatási programok lehetőséget adnak az

álláskeresők számára, hogy átmenetileg jövedelemhez jussanak, még több munkahelyi tapasztalatot szerezhessenek, képezhessék magukat.

A TÁMOP szerepét 2015-től a GINOP veszi át, amely illeszkedik az Európa 2020 Stratégiához, egyik fő célkitűzése: a 20-64 évesek legalább 75%-ának munkahellyel kell rendelkeznie 2020-ig. Magyarország vállalta a 75% elérését, 2013-ban a foglalkoztatottak aránya már 63,2% volt. A GINOP céljai között szerepel az aktív munkaerő-piaci intézkedések hatékonyságának és minőségének javítása, a fiatal pályakezdők támogatása, a vállalkozások mentorálása, illetve a lakosság részvételének növelése az oktatásban, képzésekben.

Kutatásom célja az volt, hogy megállapítsam, a Dél-alföldi régió munkaügyi központjai által kínált képzések összhangban vannak-e a régió munkaerő-piaci keresletével. Kutatásom középpontjában a meghirdetett állások, a gazdasági szervezetek főtevékenysége és a munkaerő-piaci képzési jegyzék illeszkedése állt, ezért megvizsgáltam a munkaügyi központok által kínált képzéseket, a meghirdetett állásokat, valamint a gazdasági szervezetek számát, tevékenységük jellegét is.

A kutatás során 720 állást elemeztem 2014. augusztus és október között, amelyeket iskolai végzettség alapján rendszereztem. A legtöbb állás (266 db) Békés megyében volt, míg a legkevesebb (221 db) Bács-Kiskun megyében. Az álláskeresők iskolai végzettsége alapján legnagyobb arányban, 35%-ban az alacsony iskolai végzettségűek voltak, azonban a munkaerőpiac a szakmunkást vagy szakiskolát végzettekre (36%) tartott igényt. A 8 általános vagy alacsonyabb iskolai végzettségűek körében legkeresettebb állások a segédmunkás, a tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr, valamint az építőipari segédmunkás voltak. A munkaerőpiac nagy számban keresett szerelő, szakács, lakatos, illetve eladó munkakört betöltő szakmunkásokat. A gimnáziumi, szakközépiskolai végzettségűek számára legnagyobb számban ügyintéző, eladó, valamint szerelő munkákat kínáltak. A diplomások számára a mérnök, az ügyintéző, a közép vagy felső vezetői munkakörök voltak betöltetlenül.

A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja által közétett képzési jegyzékben olyan képzések vannak, amelyek elvégzésével az álláskereső nagy valószínűséggel talál munkát. Azonban a jegyzék csak részben van összhangban a kínált állásokkal, mivel szociális gondozó és ápolói, nevelőszülői állást nem kínáltak a vizsgált időszakban a munkaerőpiacon, de 9 csoportban is indítanak ilyen képzéseket. Békés megyében a munkaügyi központ által kiadott jegyzék szintén részben van összhangban a munkapiaccal, mivel tisztítás-technológiai munkásokat és óvodai dajkát nem kerestek a munkáltatók, mégis 7 csoportban indítják ezeket a képzéseket. A Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ képzési jegyzékét vizsgálva ugyanerre a

következtetésre jutottam. Szintén nem volt kereslet a szociális gondozó és ápoló és az óvodai dajka szakmákra, azonban 7 ilyen képzést indítanak az álláskeresők számára. Összegezve a munkaerő-piaci képzési jegyzék mindhárom megyében összhangban van a Dél-alföldi munkaerőpiac által kínált állásokkal. A képző intézmények több csoportban indítanak képzéseket olyan szakmák megszerzésére, amelyek segítségével nagy eséllyel el tudnak helyezkedni, mivel a legtöbb munkáltatónak ilyen szakképzettségű munkaerőre van szüksége. Azonban **második hipotézisem csak részben igazolódott**, mivel több csoportban indítanak olyan képzést, amelyre a vizsgált időszakban nem volt kereslet a munkapiacra.

A vállalkozások tevékenységét a Nemzeti Cégtár adatbázisa alapján vizsgáltam meg. 2014-ben a legnagyobb ágazatok a kereskedelem, gépjárműjavítás (13 785), a szakmai, tudományos, műszaki (6 584), a feldolgozóipar (5 141), illetve az építőipar (5 050) voltak. A képzési jegyzékeket vizsgálva több csoportban indítanak olyan képzéseket, amilyen tevékenységet a legtöbb szervezet folytat. A főtevékenységekhez kapcsolódó képzések: gépkezelő, szerelő, elektronikai műszerész, hegesztő, stb. Ez alapján megállapítható, hogy ha az álláskereső elvégzi a képzést, olyan munkakört tölthet be, amely tevékenységet a legtöbb vállalat folytat. Mindezek alapján **harmadik hipotézisem igazolódott**.

Fejlesztési javaslatként megfogalmazható, hogy ahhoz, hogy egy program még sikeresebb legyen szükséges, hogy az álláskeresők vagy a már foglalkoztatottak helyzetét ne csak a képzés befejezését követő 180. napig vizsgálják, hanem a képzés befejezése után 2-3 évvel is. Ez idő elteltével tartósabb utókövetési eredményeket lehet kapni, jobban le lehet vonni a következtetéseket a jövőre nézve, hatékonyabban lehet elemezni és javítani a program esetleges hibáit. A több éves vizsgálat során még több információ áll rendelkezésre a képzésben résztvevőről, kiderül, hogy milyen hosszú távra foglalkoztatták az álláskeresőt, dolgozik-e még, munkájában dolgozik-e, hány munkakört tölt be egyszerre, stb. Szintén elengedhetetlen, hogy egy jövőben induló program során, mint a GINOP, a projektben résztvevő intézmények időben kapjanak tájékoztatást a feladatokról, a pályázati felhívásokról, a kötelezettségekről, stb. Minél hamarabb informálják a programhoz kapcsolódó személyeket, szervezeteket, annál több idő van a felkészülésre, a hibák javítására, a szükséges eszközök beszerzésére, valamint az eredményesebb megvalósításra. További fejlesztési javaslat a program hirdetése. A statisztikai adatokból is kiderült, hogy a TÁMOP végén jelentkeztek legtöbben a képzésekre. Így a GINOP-ban érdemes már az elejétől tájékoztatást adni a képzésekről, a támogatásokról, a változásokról, az eredményekről, a munkaerő-piaci lehetőségekről, a projekthez kapcsolódó intézményekről, stb. Ezáltal elkerülhető az, hogy az álláskeresők csak a program közepén, végén jelentkeznek vagy esetlegesen lemaradjanak róla.

Ma a munkáltatók magasan és speciálisan képzett munkaerőt igényelnek, megnőtt a „tudásmunkások” iránti kereslet. A munkanélküliek számára a fenti programok hatalmas lehetőséget adnak, hogy megszerezhessék a szükséges szakmai és munkaerő-piaci ismereteket, amelyek mind hozzájárulnak a sikeres elhelyezkedésükhöz. A statisztikai adatok is igazolják, hogy a program egyfajta kiutat jelent az állástalanságból. Bízom benne, hogy Magyarország 2020-ra eléri a foglalkoztatottak 75%-át, a GINOP program eredményesebb lesz majd a jelenlegi programoknál, illetve még több álláskereső válhat képzett szakemberré és foglalkoztatottá a munkaerőpiacon.

FELHASZNÁLT IRODALOM

MONOGRÁFIÁK, TANULMÁNYOK, FOLYÓIRAT-CIKKEK

1. Angyal Árpád és Őszi Viktória (2014): Tartós munkanélküliség és önértékelés. *Tudásmenedzsment*, **15.** 2. sz. 31-42.
2. Bánfalvy Csaba (2010): *A munkanélküliség szociálpszichológiájáról*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
3. Birher Nándor és Szántó Zoltán (2009): *Milyen szervezetektől kapsz segítséget? – a karrier tanácsadás / pályaorientáció területén működő szolgáltatások bemutatása az LLG-hoz kapcsolódóan – hallgatói jegyzet*. http://internet.afsz.hu/resource.aspx?ResourceID=afsz_epalya_llgszakanyag_10tananyag [2013.12.28.]
4. Boros István (2013): Munkanélküliség, szegénység és társadalmi kirekesztettség az EU-ban. *Szak- és felnőttképzés*, **2.** 9-10. sz. 28-35.
5. Csoma Gyula (2005): *Andragógiai szemelvények: bevezetés a felnőttképzés tanulmányozásába*. Nyitott Könyv, Budapest.
6. Farkas Ágnes (2011): *A tartós munkanélküliség szociálpszichológiája*. Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, Debrecen.
7. Farkas Éva (2004): *Felnőttoktatás és -képzés Magyarországon*. Kolumbusz Kkt., Miskolc.
8. Farkas Éva, Farkas Erika, Hangya Dóra és Leszko Hajnalka (2011): *A Dél-alföldi régió akkreditált felnőttképzési intézményeinek működési jellemzői*. SZTE JGYPK FI, Szeged.
9. Farkas Éva (2013): *A láthatatlan szakma: tények és tendenciák a felnőttképzés 25 évéről*. TypiART Médiaműhely, Pécs.
10. Farkas Éva (2014): *A rejtett tudás*. SZTE JGYPK FI, Szeged.
11. Fazekas Károly és Kézdi Gábor (2011): *Munkaerőpiaci tükrök 2011*. MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest.
12. Fazekas Károly, Benczúr Péter és Telegdy Álmos (2012): *Munkaerőpiaci tükrök 2012*. MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaságtudományi Intézet, Budapest.
13. Fóti János és Lakatos Miklós (2005): *Foglalkoztatottság és munkanélküliség 2. kötet: A foglalkoztatottak főbb jellemzői*. Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest.
14. Frey Mária (2011): *Munkaerő-piaci intézmények és politikák*. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest.

15. Halmos Csaba (2005): *A felnőttképzésben résztvevők elhelyezkedése, különös tekintettel a hátrányos helyzetű rétegekre, régiókra*. Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
16. Henczi Lajos (2011): *Tudásmaraton*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
17. Keczer Gabriella (2013): *Üzleti ismeretek szak- és felnőttképzőknek I.* JGYPK Kiadó, Szeged.
18. Kis Ibolya (2005): *Kutatás a felnőttoktatás és képzés hazai cél és feladatrendszerének változásáról a korszerű piacgazdaság, illetve a tanuló társadalom fejlődésének tükrében*. Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
19. Központi Statisztikai Hivatal (2014): Munkaerő-piaci folyamatok, 2013. *Statisztikai Tükör*, 19. sz. 3.
20. Lakatos Judit (2011): Munkanélküliség és inaktivitás a 2008-2009. évi válság időszakában. *Statisztikai Szemle*, **89.** 4. sz. 466-468.
21. Mayer Andrea (2014): A TÁMOP 2.1.6. „Újra tanulok!” Téli Közmunkaprogram megvalósítása az állami szakképző iskolákban. *Szak- és felnőttképzés*, Tanévnitó Különszám 2014/15. sz. 7-9.
22. Nemzetgazdasági Minisztérium (2013): A fiatalok foglalkoztatását segítő intézkedések. *Szak- és felnőttképzés*, **2.** 7-8. sz. 6-8.
23. Polónyi István (2002): *Az oktatás gazdaságtana*. Osiris kiadó, Budapest.
24. Szép Zsófia és Vámosi Tamás (2007): *Felnőttképzés és szakképzés, makro-folyamatok, tervezés*. Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar, Pécs.
25. Weninger László (2005): *Az Európai Unióhoz való csatlakozás várható munkaügyi és foglalkozási hatásainak vizsgálata, különös tekintettel a képzési, felnőttképzési szükségletek vizsgálatára*. Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
26. Zachár László (1997): *Felnőttképzés és munkaerőpiaci képzés*. Műszaki Egyetem Műszaki Pedagógiai Tanszéke: Magyar Szakképzési Társaság: Nemzeti Szakképzési Intézet, Budapest.
27. Zrinszky László (2008): *A felnőttképzés tudománya: bevezetés az andragógiába*. Okker, Budapest.

SZERVEZETI DOKUMENTUMOK

28. Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja (2014): *Képzési jegyzék 2014*. http://bacs-kiskun.munka.hu/engine.aspx?page=bacs_kepzes_allaskeresoknek [2014.11.01.]
29. Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja (2014): *Képzési jegyzék 2014*. http://darmk.afsz.hu/engine.aspx?page=darmk_kepzes [2014.11.01.]
30. Csongrád Megyei Kormányhivatal (2014a): *Ajánlattételi felhívás*. <http://www.csmkh.hu/hirek/item/1131-aj%C3%A1nlatt%C3%A9teli-felh%C3%ADv%C3%A1s-feln%C5%91ttk%C3%A9pz%C3%A9st-folytat%C3%B3-int%C3%A9zm%C3%A9nyek-jegyz%C3%A9k%C3%A9nek-%C3%B6ssze%C3%A1ll%C3%ADt%C3%A1s%C3%A1hoz> [2014.02.25.]
31. Csongrád Megyei Kormányhivatal (2014b): *Képzési jegyzék 2014*. <http://www.csmkh.hu/szakigazgatasi-szervek/itemlist/category/59-munka%C3%BCgyi-k%C3%B6zpont> [2014.02.25.]
32. Európai Bizottság (2010): *Bizottsági szolgálati munkadokumentum. A lisszaboni stratégiát értékelő dokumentum*. http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/lisbon_strategy_evaluation_hu.pdf [2014.10.26.]
33. Európai Bizottság (2011): *Az iskolai lemorzsolódás visszaszorítása*. http://ec.europa.eu/news/culture/110202_hu.htm [2014.11.05.]
34. Európai Bizottság (2013): *Mi az ESZA?*. <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=hu> [2014.01.24.]
35. European Commission (2010): *Europe 2020*. <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> [2014.10.26.]
36. European Parliament (2000): *The Lisbon Strategy*. <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf> [2014.10.26.]
37. Eurostat (2013): *Participation rate in non-formal education and training by labour status, Unemployed persons*. <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> [2014.11.01.]
38. Eurostat (2014a): *Europe 2020 indicators*. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators [2014.10.26.]

39. Eurostat (2014b): Number of foreign languages known (self-reported) by labour status.
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> [2014.10.16.]
40. Eurostat (2014c): *Participation rate in education and training by age groups*.
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> [2014.10.03]
41. Eurostat (2014d): *Participation rate in education and training (last 4 weeks) by sex and age*. <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> [2014.11.01]
42. Eurostat (2014e): *Training enterprises as % of all enterprises, by any type of vocational training*.
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do?switchdimensions=true> [2014.10.03]
43. Eurostat (2014f): *Unemployment rate by sex*.
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1> [2014.11.09.]
44. Eurostat (2014g): *Unemployment rate by sex and age groups – annual average, %*.
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do;jsessionid=9ea7d07d30d66485ca723e334843a5f88723fe6186d6.e34OaN8PchaTby0Lc3aNchuNahaRe0> [2014.11.05.]
45. Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program (2006): *HEFOP*.
<http://www.hefop.hu/page.php?MenuID=11> [2014.03.18.]
46. Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program (2012): *HEFOP időközi értékelés*.
<http://www.hefop.hu/page.php?PageID=238&OpenClose=Id%C5%91k%C3%B6z%C3%A9rt%C3%A9kel%C3%A9s%202007/> [2014.10.23.]
47. Kormányhivatalok (n.é.): *Öregségi nyugellátás*.
<http://www.kormanyhivatal.hu/hu/ugytipusok/egeszsegugyi-szocialis-es-nyugdijugyek/nyugdijbiztositasi-ugyek/nyugellatasok-es-egyeb-nyugdijszeru-rendszeres-szocialis-ellatasok/oregsegi-nyugellatas> [2014.11.08.]
48. Kormányhivatalok (2013): *Európai Unió programok: TÁMOP 1.1.2. programtájékoztató álláskeresőknél*. <http://www.kormanyhivatal.hu/hu/hajdu-bihar/hirdetmenyek/europai-unios-programok> [2014.04.01.]
49. Központi Statisztikai Hivatal (n.é.): *További fontosabb adatok. Munkanélküliségi ráta*.
http://www.ksh.hu/tovabbi_fontosabb_adatok [2014.10.15.]
50. Központi Statisztikai Hivatal (2007): *Fogalomtár*.
<http://www.ksh.hu/docs/hun/agrar/html/fogalomtar.html> [2014.02.05.]

51. Központi Statisztikai Hivatal (2013a): *A foglalkoztatottság és a munkanélküliség regionális különbségei*.
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/debrecenfogl munk12.pdf> [2014.11.05.]
52. Központi Statisztikai Hivatal (2013b): *Lakónépesség*.
<http://www.ksh.hu/interaktiv/terkepek/mo/nepesség.html?mapid=WNT001> [2014.11.10.]
53. Központi Statisztikai Hivatal (2014a): *Aktivitási arány korcsoportok szerint, nemenként*.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf018.html [2014.10.17.]
54. Központi Statisztikai Hivatal (2014b): *A gazdaságilag aktívak száma korcsoportok szerint, nemenként*. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf013.html [2014.10.17.]
55. Központi Statisztikai Hivatal (2014c): *A gazdaságilag nem aktívak száma korcsoportok szerint, nemenként*. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf014.html [2014.10.17.]
56. Központi Statisztikai Hivatal (2014d): *A munkanélküliek száma korcsoportonként, nemenként*. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf010.html [2014.10.15.]
57. Központi Statisztikai Hivatal (2014e): *Felsőfokú oktatás (1990/1991-2013/2014)*.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zoi007a.html [2014.11.05.]
58. Központi Statisztikai Hivatal (2014f): *Foglalkoztatási ráta korcsoportok szerint, nemenként*. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf016.html [2014.10.17.]
59. Központi Statisztikai Hivatal (2014g): *Foglalkoztatottak száma korcsoportok szerint, nemenként*. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf006.html [2014.10.17.]
60. Központi Statisztikai Hivatal (2014h): *Foglalkoztatottak száma legmagasabb iskolai végzettségük szerint*. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf007.html [2014.10.17.]
61. Központi Statisztikai Hivatal (2014i): *Munkanélküliek száma legmagasabb iskolai végzettségük szerint, nemenként*.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf012.html [2014.11.05.]
62. Központi Statisztikai Hivatal (2014j): *Munkanélküliek száma munkakeresés időtartama szerint*. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf011.html [2014.11.05.]
63. Központi Statisztikai Hivatal (2014k): *Munkanélküliségi ráta korcsoportok szerint, nemenként*. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf017.html [2014.10.17.]
64. Központi Statisztikai Hivatal (2014l): *Népesség, népmozgalom*.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_wdsd001a.html?717 [2014.11.08.]

65. Központi Statisztikai Hivatal (2014m): *Seemig projekt – helyzetkép a magyarországi elvándorlásról*.
http://www.ksh.hu/docs/szolgalatasok/sajtoszoba/seemig_sajto_osszefogl.pdf
[2014.11.08.]
66. Magyar Köztársaság Kormánya (2007a): *Társadalmi Megújulás Operatív Program 2007-2013*. http://ec.europa.eu/ewsi/UDRW/images/items/docl_1474_91697297.pdf
[2014.10.21.]
67. Magyar Köztársaság Kormánya (2007b): *Új Magyarország Fejlesztési Terv*.
http://pik.elte.hu/file/_j_Magyarorsz_g_Fejleszt_si_Terv___MFT_.pdf [2014.10.20.]
68. Magyarország Kormánya (2014): *Magyarország 2014. évi Nemzeti Reform Programja*.
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/nrp2014_hungary_hu.pdf [2014.10.03.]
69. Nemzeti Cégtár (2014): *Interaktív grafikon*. <http://nemzeticegtár.hu/interaktiv-grafikon>
[2014.11.10.]
70. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat: *Állások keresése*.
http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=ak_allasajanlatok_meghirdetett_allasok
[2013.12.01.-2014.02.28.]
71. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2004): *HEFOP 1.1: A munkanélküliség megelőzése és kezelése című intézkedés rövid leírása, bemutatása*.
http://hefop.afsz.hu/engine.aspx?page=full_Hefop_1_1_intezkedes [2014.10.23.]
72. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2007-2013): *Éves részletes adatok*.
http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=full_afsz_eves_reszletes [2014.10.18.]
73. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2012): *2012. évben befejezett főbb aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök hatékonyságának vizsgálata*.
http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=afsz_stat_fobb_aktiv_eszkozok [2014.11.02.]
74. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2013a): *A foglalkoztatáspolitikai eszközök működése 2012-ben*.
http://nfsz.munka.hu/engine.aspx?page=full_AFSZ_A_foglalkoztatapolitikai_eszkozok_mukod [2014.03.13.]
75. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2013b): *A TÁMOP 1.1.2. program eredményei*.
http://darmk.afsz.hu/engine.aspx?page=darmk_tamop112&switch-content=darmk_tamop112_20120509_12&switch-zone=Zone1&switch-render-mode=full
[2014.01.25.]
76. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2013c): *Rövidtávú munkaerő-piaci prognózis a 2013. évre (NMH)*.

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=full_afsz_rovidtavu_prognózisok_oldal
[2013.12.18.]

77. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2013d): *Tájékoztató az Első munkahely garancia munkaerő-piaci programról.*

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=showcontent&content=ma_tamogatas_elsomunkahely [2014.10.26.]

78. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2013e): *TÁMOP 1.1.2. „A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása (Decentralizált programok a konvergencia régiókban)” elnevezésű projekt ismertetése.*

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=full_tamop_tamop112 [2014.01.23.]

79. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2013f): *TÁMOP 1.1.2. programról bővebben.*

http://darmk.afsz.hu/engine.aspx?page=darmk_tamop112&switch-content=darmk_hefop_20090504_10&switch-zone=Zone1&switch-render-mode=full
[2014.01.25.]

80. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2013g): *TÁMOP 2.1.6. „Újra tanulok” megnevezésű kiemelt projekt.* http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=full_tamop_216_12 [2014.03.14.]

81. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2014a): *Havi részletes adatok. Szeptember.*

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=full_afsz_havi_reszletes_adatok_2014
[2014.10.17.]

82. Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2014b): *Tájékoztató a Munkahelyvédelmi Akcióterv kedvezményeiről.*

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=showcontent&content=ma_tamogatas_mhelyvedelmiakcioterv [2014.10.27.]

TÖRVÉNYEK, RENDELETEK, HATÁROZATOK

83. 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet a foglalkoztatást elősegítő támogatásokról, valamint a Munkaerőpiaci Alapból foglalkoztatási válsághelyzetek kezelésére nyújtható támogatásról

84. 30/2000. (IX. 15.) GM rendelet a munkaerőpiaci szolgáltatásokról, valamint az azokhoz kapcsolódóan nyújtható támogatásokról

85. 132/2009. (VI. 19.) Korm. rendelet a Társadalmi Megújulás Operatív Program 1. prioritás 1.1.2. konstrukció: „Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”, valamint a Társadalmi Megújulás Operatív Program 1. prioritás 1.1.1. konstrukció:

„Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése” keretében nyújtható támogatásokról

86. 323/2011. (XII. 28.) Kormányrendelet a Nemzeti Munkaügyi Hivatalról és a szakmai irányítása alá tartozó szakigazgatási szervek feladat és hatásköréről
87. 7/2014.(03.25.) számú MFKB határozat
88. 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
89. 2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról
90. 2011. évi CX. törvény a nemzeti köznevelésről
91. 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
92. 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről

ONLINE FORRÁSOK

93. Felnőttképzési Tájékoztató Szolgálat (2013): *Fogalomtár*.
<http://www.felnottkepzesinfo.hu/?page=definitions&letter=H> [2014.01.28.]
94. Nemzeti Pályaorientációs Portál (2010): *Kirendeltségek*.
<http://eletpalya.munka.hu/kirendeltssegek> [2014.01.27.]
95. Széchenyi 2020 (2013a): *Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)*.
http://palyazat.gov.hu/forum_topic_pate/766 [2014.03.18.]
96. Széchenyi 2020 (2013b): *Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)*.
http://palyazat.gov.hu/forum_topic_pate/765/filter?offset=0&theme_filter= [2014.03.18.]
97. Tudásod a jövőd (2012): *TÁMOP 2.1.2. program bemutatása*.
<http://www.tudasodajovod.hu/web/guest/a-projekt-bemutatasa> [2014.03.13]
98. Tudásod a jövőd (2014): *Projekt előrehaladás adatai*.
http://www.tudasodajovod.hu/web/guest/-/projekt-elorehaladas-adatai-2014-09-16-?redirect=http%3A%2F%2Fwww.tudasodajovod.hu%2Fweb%2Fguest%2Fhome%3Bsessionid%3DC20854383746108B7FE9D63EAF7C7D8E1%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_vKsoWfyBf4AD%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dmain-center-left%26p_p_col_count%3D1 [2014.10.16.]

ADATSZOLGÁLTATÓK

99. Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály által nyújtott adatszolgáltatás (Szeged, 2014.11.06.)
100. Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársai által nyújtott adatszolgáltatás (2013.12.20., 2014.01.31., 2014.03.10., 2014.11.04.)

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

Régiók és megyék	2011		2012		2013	
	Létszám, fő	Megoszlás, %	Létszám, fő	Megoszlás, %	Létszám, fő	Megoszlás, %
Közép-Magyarország	90468	15,5	88991	15,9	87599	16,6
Budapest	48750	8,4	48332	8,6	46940	8,9
Pest	41719	7,2	40659	7,3	40659	7,7
Közép-Dunántúl	54294	9,3	50172	9,0	47725	9,0
Fejér	22903	3,9	21226	3,8	19641	3,7
Komárom-Esztergom	13920	2,4	13252	2,4	12754	2,4
Veszprém	17472	3,0	15695	2,8	15331	2,9
Nyugat-Dunántúl	36631	6,3	33424	6,0	34179	6,5
Győr-Moson-Sopron	11957	2,1	10313	1,8	9498	1,8
Vas	8903	1,5	8012	1,4	8405	1,6
Zala	15772	2,7	15100	2,7	16276	3,1
Dél-Dunántúl	69134	11,9	67349	12,0	61550	11,7
Baranya	29213	5,0	28522	5,1	25156	4,8
Somogy	25452	4,4	24682	4,4	23174	4,4
Tolna	14470	2,5	14145	2,5	13220	2,5
Észak-Magyarország	110699	19,0	106910	19,1	96885	18,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	69393	11,9	66599	11,9	59292	11,2
Heves	21361	3,7	20751	3,7	19646	3,7
Nógrád	19945	3,4	19560	3,5	17947	3,4
Észak-Alföld	138454	23,8	134265	24,0	126601	24,0
Hajdú-Bihar	47151	8,1	46759	8,4	44381	8,4
Jász-Nagykún-Szolnok	30294	5,2	28318	5,1	26389	5,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	61010	10,5	59187	10,6	55831	10,6
Dél-Alföld	83188	14,3	77992	13,9	73085	13,9
Bács-Kiskun	33639	5,8	31515	5,6	30319	5,7
Békés	27782	4,8	25108	4,5	22744	4,3
Csongrád	21766	3,7	21370	3,8	20021	3,8
Összesen	582868	100,0	559102	100,0	527624	100,0

1. ábra: A nyilvántartott álláskereső létszáma, éves zárónapi átlagok

Forrás: NFSZ, 2007-2013

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

A megyei munkaügyi központok és székhelyük

1. Budapest Főváros Kormányhivatala Munkaügyi Központ, székhelye: Budapest
2. Baranya Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Pécs
3. Bács Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Kecskemét
4. Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Békéscsaba
5. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Miskolc
6. Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Szeged
7. Fejér Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Székesfehérvár
8. Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Győr
9. Hajú-Bihar Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Debrecen
10. Heves Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Eger
11. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Szolnok
12. Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Tatabánya
13. Nógrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Salgótarján
14. Pest Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Budapest
15. Somogy Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Kaposvár
16. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Nyíregyháza
17. Tolna Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Szekszárd
18. Vas Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Szombathely
19. Veszprém Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Veszprém
20. Zala Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, székhelye: Zalaegerszeg

Forrás: 323/2011. (XII. 28.) Kormányrendelet a Nemzeti Munkaügyi Hivatalról és a szakmai irányítása alá tartozó szakigazgatási szervek feladat és hatásköréről, 1. melléklet

3. SZÁMÚ MELLÉKLET

Az európai uniós folyamatok hatása az oktatási rendszerre

Az Európai Gazdasági Közösség korábban nem kezelte kiemelten az oktatás ügyét. Az áttörést az 1992. február 7-én aláírt Maastrichti Szerződés hozta meg, mely 1993. november 1-jén lépett hatályba. Ennek hatására az Európai Unió nemcsak nevében, hanem struktúrájában és célkitűzéseiben is megváltozott. A szerződés az európai ügyek szintjére emelte az oktatás ügyét, ezáltal az oktatáspolitikát az unió felelősségébe tartozó területté vált. A szerződés alapján az Európai Unió tiszteletben tartja a tagállamok döntéseit, valamint nem egységesíti és harmonizálja az oktatási rendszert, azonban arra törekszik, hogy a tagállamok kölcsönösen együttműködve oktatáspolitikákat és közös oktatáspolitikai célokat fogalmazzanak meg. Minden tagországtól elvárták a nemzetközi stratégiákhoz, trendekhez való alkalmazkodást. Az oktatásban az Európai Közösség nem követheti ugyanazt a célt, mint más területeken, azaz nem alakíthatnak ki minden oktatási intézményben kínált valamennyi képzésre és igényre kiterjedő egységes piacot. Ennek háttérében áll a tagállamok eltérő gazdasági helyzete, az eltérő munkaerő-piaci szerkezet, a különböző hagyományok, az eltérő tankötelezettség, és a többi. Ezáltal a cél, hogy a nemzeti oktatási rendszereket európai dimenzióval ruházzák fel, amelyek megőrzik a nemzeti sajátosságokat. Az 1997-ben aláírt Amszterdami Szerződés is megerősíti, hogy az oktatás és a szakképzés tartalmával, szervezeti felépítésével kapcsolatos kérdések és döntések meghozatala kizárólag a tagállamok hatáskörébe tartozik. A közösségnek segíteni kell a tagállamokban a minőségi oktatás és szakképzés megszervezését az országok közötti együttműködés és kölcsönös tájékoztatás ösztönzése, segítése révén (Farkas, 2013).

Az Európai Unió tagállamainak oktatási rendszerére a szubszidiaritás elve érvényesül, mely alapján *„a döntéseket azon a legalacsonyabb szinten kell meghozni, ahol optimális az informáltság, a döntési felelősség és a döntések hatásainak következményei a legjobban átláthatók és érvényesíthetők”* (Farkas, 2013. 144. o.). Ennek megfelelően minden tagállam maga határoz az iskolarendszerről, annak tartalmáról és értékeiről. Az országok sajátos kulturális, nemzeti identitásuk, multikulturális jellegük miatt, az Unió nem kívánja a képzési és oktatási rendszereket egységesíteni. Ugyanakkor az Unió teljesítő- és versenyképességének fejlesztéséhez nélkülözhetetlen egy összehangolt oktatási rendszer megléte, mely nem az oktatás harmonizációját, egységesítését jelenti, hanem az oktatási rendszerekre irányuló politikák közösségi harmonizálását (Farkas, 2013).

Az európai uniós oktatáspolitikában 1993-ban mérföldkövet jelentett a lifelong learning gondolata, mely a politika kulcselemévé vált. Az egész életen át tartó tanulás gondolatáról szóló közösségi politika 2000-ben született meg a lisszaboni folyamat eredményeként. A Memorandum létrejöttét széleskörű társadalmi vita előzte meg. Ennek következtében született meg egy átdolgozott változata: „Az egész életen át tartó tanulás európai térségének megvalósítása”. A közös tanulási politika területei: a közös foglalkoztatási és szociálpolitika, az oktatáspolitikai, a fejlesztési és strukturális politika, valamint a kormányzás, a rendszerek irányításának és szabályozásának közös politikája. Az Európai Unió versenyképessége, a fenntartható fejlődés és foglalkoztatás csak az oktatás által érhető el, ezért elengedhetetlen és kulcsfontosságú tényezővé vált az oktatásba és a képzésbe történő befektetés. 2000-ben a lisszaboni ülés során az Európai Tanács azt a stratégiát tűzte ki, hogy az Európai Unió 2010-re „a világ legversenyképesebb és legdinamikusabban fejlődő tudás alapú társadalmává kell válnia”, mely a minőségi oktatással és képzéssel valósulhat meg (Farkas, 2013. 145. o.). A stratégia megvalósítása érdekében 2001-ben az Oktatási Miniszterek Tanácsa meghatározta a 2010-ig megvalósítandó oktatási és képzési rendszereket érintő célkitűzéseket. Ezek alapján egy tíz éves munkaprogram⁵⁹ készült, mely legfontosabb célkitűzései az európai együttműködés és mobilitás fejlesztése, valamint a világra való nyitottság növelése voltak. 2010-re három stratégiai célt tűztek ki az oktatási miniszterek, az EU-n belüli oktatási és képzési rendszerek minőségének és hatékonyságának a növelését, az oktatási és képzési rendszerekhez való hozzáférés megkönnyítését, illetve az oktatás és képzés nyitottabbá tételét, megnyitását a tágabb világ felé. A fenti célok eléréséhez 13 specifikus célt jelöltek ki és 42 kulcskérdést fogalmaztak meg. Az Oktatási Miniszterek Tanácsa 2003 májusában határozta meg az oktatás és képzés fejlesztési teljesítménymutatóit, mérőszámait, melyeket 2010-ig teljesítenek (Farkas, 2013).

A stratégia eredményeinek pozitív hatása volt az Európai Unióra nézve, annak ellenére, hogy a tagállamok a kitűzött célokat nem tudták elérni, mint a 70%-os foglalkoztatási arány elérése és a GDP 3%-ának a K+F-re fordítása, illetve az EU továbbra sem tudott felzárkózni a termelékenység tekintetében a vezető iparosodott országokhoz⁶⁰ (Európai Bizottság, 2010). A célok nem elérésének hátterében az állt, hogy a tagországok kormányai nem vették elég komolyan a stratégiát, illetve az országok nem működtek együtt

⁵⁹ A lisszaboni stratégia munkaprogramja:

<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf> (European Parliament, 2000)

⁶⁰ A lisszaboni stratégiát értékelő dokumentum elérhető a

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/lisbon_strategy_evaluation_hu.pdf honlapon (Európai Bizottság, 2010).

megfelelően (*Farkas, 2013*). Összességében elmondható, hogy a meg nem valósított célok ellenére a stratégia úttörő munkát végzett azzal, hogy ösztönözte a tagállamok együttes fellépését az EU legfontosabb hosszú távú kihívásainak kezelése érdekében (*Európai Bizottság, 2010*).

A stratégiát 2010-ben vizsgálták felül és új prioritásokkal egészítették ki, ezáltal megszületett az Európa 2020 Stratégia, melyet részletesen az 5.1. fejezetben elemzek.

4. SZÁMÚ MELLÉKLET

A hatósági szerződés ismertetése a 1991. évi IV. tv 21. § alapján

(1) Az e törvényben, valamint a felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott, foglalkoztatást elősegítő támogatások nyújtása esetén a támogatásban részesülővel hatósági szerződést kell kötni.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott hatósági szerződés tartalmazza:

- a) a szerződést kötő közigazgatási hatóság nevét, székhelyét, az ügy számát,
- b) a támogatásban részesülő természetes személy esetében a nevét, lakó-, tartózkodási- vagy szálláshelyét, anyja nevét, nem magyar állampolgár esetében állampolgárságát, az érvényes úti okmány számát is,
- c) a támogatásban részesülő szervezet esetében a megnevezését (székhelyét, telephelyét), adószámát a képviselőre jogosult személy megnevezését, valamint a szervezet pénzforgalmi számlaszámát és a számláját vezető pénzforgalmi szolgáltató megnevezését,
- d) a közigazgatási hatóság által nyújtott támogatás formáját, mértékét, folyósításának időtartamát, módját, a folyósítás egyéb feltételeit,
- e) az EK-szerződés 87-88. §-a szerint állami támogatásnak minősülő támogatás nyújtása esetén
 - ea) a támogatás kategóriájának megnevezését, a támogatás tartalmát,
 - eb) a támogatásban részesülő tájékoztatását arról, hogy a csekély összegű, de minimális támogatásként nyújtott támogatásokkal kapcsolatos iratokat 10 évig meg kell őrizni, és a támogatást nyújtó ilyen irányú felhívása esetén köteles azokat bemutatni,
- f) a támogatás nyújtásának alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezések megjelölését,
- g) a szerződésszegésnek minősülő magatartásokat és azok jogkövetkezményeit,
- h) a jogszabály által meghatározott, valamint a felek által szükségesnek tartott jognyilatkozatokat,
- i) a szerződéssel kapcsolatban felmerülő vitás kérdésekben közigazgatási perben eljáró bíróság megnevezését.

(3) Ha a támogatásban részesülő a hatósági szerződésben foglaltakat megszegi, a támogatás további folyósítását meg kell szüntetni, és a támogatásban részesülő köteles a támogatást a

(4) bekezdésben foglaltak szerint visszafizetni.

(4) Ha a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból nyújtott támogatást a (3) bekezdésben foglaltak alapján vissza kell követelni, a támogatást a kötelezettségszegés napjától a visszakövetelésről rendelkező határozat meghozatalának napjáig a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvénynek a késedelmi pótlék mértékére vonatkozó rendelkezése szerint kiszámított késedelmi pótlékkal növelt összegben kell visszafizetni. Amennyiben a kötelezett visszafizetési kötelezettségének a visszakövetelésről rendelkező határozatban megjelölt határidőig nem tesz eleget, e határidő elmulasztásának napjától a befizetés napjáig a támogatás összegének alapulvételével kiszámított késedelmi pótlékot is köteles fizetni.

(5) A támogatások tekintetében a másodfokon eljáró állami foglalkoztatási szerv vezetője - erre irányuló kérelem esetén - különös méltánylást érdemlő esetben eltekinthet a késedelmi pótlék felszámításától, illetve dönthet a már felszámított késedelmi pótlék részben vagy egészben történő elengedéséről, továbbá - a munkaadónak nem minősülő természetes személy részére nyújtott támogatás esetén - a visszakövetelt támogatás visszafizetésének részben vagy egészben történő elengedéséről.

(6) Az (5) bekezdésben meghatározott méltányosság szempontjából, természetes személy esetében figyelembe vehető különösen kedvezőtlen szociális helyzete, valamint az, hogy a támogatás visszafizetése a kötelezett és a háztartásában élők megélhetését súlyosan veszélyeztetné.

(7) Aki foglalkoztatást elősegítő támogatásban részesül, köteles a támogatást megállapító hatóságnak haladéktalanul bejelenteni, ha a támogatást megalapozó körülményeiben változás következik be.

Forrás: 1991. évi IV. tv a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról

5. SZÁMÚ MELLÉKLET

A felnőttképzési szerződés ismertetése a 2013. évi LXXVII. tv. 13. § alapján

- (1) A felnőttképzést folytató intézmény és a képzésben részt vevő felnőtt - a polgári jog általános szabályai szerint - felnőttképzési szerződést köt.
- (2) A felnőttképzési szerződést írásban kell megkötöni. A szerződésen fel kell tüntetni, hogy a szerződés az e törvény alapján megkötött felnőttképzési szerződés.
- (3) A felnőttképzési szerződésnek tartalmaznia kell:
 - a) a képzésnek az engedéllyel rendelkező képző intézmények nyilvántartásában szereplő megnevezését, nyilvántartásba vételi számát,
 - b) a képzési csoport
 - ba) képzésének év, hónap, nap szerinti kezdési időpontját,
 - bb) haladásának tananyagegységekre bontott, óraszám és helyszín szerinti ütemezését,
 - bc) képzése befejezésének tervezett időpontjára vonatkozó adatokat, figyelembe véve az előzetesen megszerzett tudás beszámítását,
 - c) a képzés elvégzésével megszerezhető dokumentum megjelölését,
 - d) a résztvevőnek a képzés során nyújtott teljesítménye ellenőrzésének, értékelésének módját, a vizsgára történő bocsátás feltételeit,
 - e) az elméleti tanórákról, a gyakorlati képzésről, illetve a konzultációkról való megengedett hiányzás mértékét és ennek túllépése esetén a képzésben részt vevőt érintő következményeket,
 - f) a gyakorlati képzés helyét, időtartamát, ütemezését, valamint a felnőtt számára a gyakorlati foglalkozással összefüggésben esetlegesen biztosított juttatásokat,
 - g) a vizsga szervezésének módját, formáját, OKJ szerinti szakképesítés, illetve nyelvi képzés esetén az előírt vagy javasolt vizsgaszervező intézmény megnevezését,
 - h) a képzési díj - külön a g) pont szerinti vizsgaszervező intézmény által megjelölt vizsgadíj és az esetlegesen szükséges javítóvizsga díjának - mértékét és fizetésének módját, figyelembe véve az előzetesen megszerzett tudás beszámítását, valamint a képzési díj megfizetésének a képzés megvalósítása teljesítésével arányban álló ütemezését,
 - i) a képzéshez nyújtott támogatás összegének költségvetési és európai uniós források szerint történő feltüntetését,

j) a képzésben részt vevő felnőtt, illetve a felnőttképzést folytató intézmény szerződésszegésének következményeit.

(4) A felnőttképzést folytató intézmény e törvény 1. § (1) bekezdés *b)* pontjában megjelölt résztvevőkkel is - a polgári jog általános szabályai szerint - szerződést köt a képzésre vonatkozóan a (2) és (3) bekezdésben foglalt tartalommal. Tanköteles tanulóval OKJ szerinti szakképesítés megszerzésére irányuló képzésre szerződés nem köthető.

(5) A felnőttképzést folytató intézmény az 1. § (2) bekezdés *a)* pontja szerinti képzéseihez kapcsolódó vizsgadíjat csak a vizsgára történő jelentkezéskor kérheti a képzésben részt vevőtől.

(6) A felnőttképzést folytató intézmény a (3) bekezdés *h)* pontja szerinti képzési díjat egy összegben köteles meghatározni a felnőttképzési szerződésben, továbbá a felnőttképzési szerződésben feltüntetett képzési díjon felül más jogcímen - kivéve a vizsgadíjat és a javítóvizsga díját - további díjat vagy költséget nem állapíthat meg a képzésben részt vevő terhére.

Forrás: 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről

6. SZÁMÚ MELLÉKLET

A munkaerő-piaci képzési jegyzék kialakulása

Az álláskereső az aktuális munkaerő-piaci képzési jegyzékből választja ki az iskolai végzettségének megfelelőt. A képzési jegyzék minden évben változik. A jegyzék tartalmazza a képzési programok listáját, amely elkülönül az iskolai végzettségek alapján, valamint a képzést szervező intézmények nevét is, ahol a képzés zajlik.

Minden évben a fővárosi és a megyei kormányhivatal munkaügyi központjai alkotják meg és hozzák nyilvánosságra azokat a képzési irányokat, amelyek részvételéhez támogatás adható. A képzések kialakítása során megvizsgálják a bejelentett munkaerőigényeket, a munkaerő-piaci előrejelzéseket, valamint a foglalkoztatás szerkezetét ért változásokat (6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet). A munkaügyi központok felmérik a munkáltatók igényeit, milyen állások vannak betöltetlenül a munkaerőpiacon. Megvizsgálják, melyek a gazdaság által igényelt hiányszakmák⁶¹. Hiányszakma akkor alakul ki, ha bizonyos szakképzettségű munkaerőből kevesebb van jelen a munkaerőpiacon, mint amennyire szükség van. „Hivatalosan azokat a szakmákat tekintik hiányszakmáknak, amelyeket a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságok (MFKB) az adott régióra vonatkozóan a gazdaság által igényelt szakképesítésként jelölnek ki” (Felnőttképzési Tájékoztató Szolgálat, 2013). A hiányszakmákat a bizottságok évenként határozzák meg⁶² (NFSZ, 2013c). A Csongrád Megyei Munkaügyi Hivatalnál a képzések kialakítása során az alábbiakat vizsgálják meg:

„A program képzési szakirányainak tervezésénél első sorban a hiányszakmákra fókuszálunk, amelyeket minden évben az MFKB határoz meg. Másodsorban, figyelembe vesszük a megye területén működő vállalkozások képzési igényeit a munkáltatók részéről felénk érkező képzési igények alapján. Nem utolsó sorban pedig a regisztrált álláskeresők körében kitöltött kérdőívek segítségével képet kapunk arról, hogy az álláskeresők részéről milyen szakirányú képzések indítására van igény. Az ilyen jellegű képzések esetében mérlegelnünk szükséges, hogy mennyire telített a munkaerőpiac egy adott szakképesítéssel rendelkező ügyfelekkel, és ha úgy látjuk, hogy nincs realitása a képzés elvégzésével a

⁶¹ Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa közlése nyomán (2014.01.31.)

⁶² Tartós munkaerőhiány által leginkább érintett szakmák 2014-ben: jelenleg a 7/2014.(03.25.) számú MFKB határozat alapján a hiányszakmák: ács, épület- és szerkezetlakatos, gépi forgácsoló, húsipari termékgyártó, kőműves és hidegburkoló, központi-fűtés- és gázhálózat rendszerszerelő, mechatronikus karbantartó, mezőgazdasági gépész, női szabó, villanszerelő (7/2014.(03.25.) számú MFKB határozat).

munkaerő-piacra történő integrálódásnak, akkor a szakirány várhatóan nem kerül kiírásra.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

A munkáltatói igények és a betöltetlen állások felmérése után kiválasztják azokat a képzési irányokat, melyekhez tartozó képzések elvégzése során a résztvevők a legnagyobb számban el tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon (6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet). Ezek alapján összeállítanak egy listát, mely minden megyében más összetételű. Az előző évhez képest általában kis mértékben változik a képzések összetétele, de gyakran bővül új képzésekkel és a kirendeltségek javaslataival (Csongrád Megyei Kormányhivatal, 2014a).

A munkaügyi központ ajánlattételi felhívást hirdet a hatósági engedéllyel rendelkező felnőttképzési intézmények felé. A beérkezett ajánlatokat összegzik és összeállítják a felnőttképzési tevékenységet folytató intézmények jegyzékét a 2013. évi LXXVII. törvény⁶³ alapján. A jegyzékre olyan intézményt vehetnek fel, amely megfelel a kritériumoknak. Kizárólag az a felnőttképzési intézmény indíthat képzéseket, mely érvényes hatósági engedéllyel rendelkezik, a képzésnek megfelelő képzési programmal és a hozzá tartozó tananyaggal rendelkezik, melyre ajánlatot tett. Az intézmény az oktatást szakképzett és szakmai gyakorlattal rendelkező oktatókkal tartja, biztosítja a tanuláshoz szükséges tárgyi feltételeket. A képzést bármikor elindítja, ha a meghatározott létszám elérte maximumát. Ha több képzésre tesz ajánlatot, vállalja a képzések egyidejű indítását. Továbbá nem haladja meg a közétett költségnormák kereteit, felnőttképzési tevékenységét a felnőttképzési törvénynek megfelelően folytatja és hajlandó a munkaügyi központtal együttműködési megállapodás megkötésére (6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet). Rendelkezik saját tulajdonban lévő, bérelt vagy más módon használatban levő épülettel vagy épületrésszel, ahol az oktatást lebonyolítja. Folyamatos kapcsolattartás érdekében rendelkezik telefonnal, faxszal, internetes elérhetőséggel. Vállalja az ügyfélszolgálat működtetését, mely segítségével informálja az érdeklődőket a képzésekről. Felnőttképzési szerződést köt a résztvevőkkel a tanfolyam kezdete előtt, valamint nem kér képzési díjat az ügyfelektől. Biztosítania kell a képzés alatt az előírásnak megfelelő munkavédelmi eszközök és védőruházat használatát. A felnőttképzési intézmény nem állhat csődeljárás, felszámolási eljárás vagy végelszámolás alatt (Csongrád Megyei Kormányhivatal, 2014a).

⁶³ 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről

A pályázott felnőttképzési intézménynek meg kell felelnie a munkaügyi központ egyéb elvárásainak a képzés megvalósításával kapcsolatban. Fontos, hogy az intézmény rendelkezzen a szakképesítésekre vonatkozó szakmai vizsga szervezés jogával, ennek hiányában jelölje ki a vizsgáztató intézményt. Vállalnia kell a képzés megvalósítását, ha nem az eredeti helyszínen tartják az oktatást. A munkaügyi központok által finanszírozott képzések során az intézmény köteles szakmai alkalmasságot megállapítani. A felvételi eljárás alatt dokumentálni kell a résztvevők kiválasztását és előzetesen fel kell mérni tudásuk⁶⁴. A képzés teljes időtartama: a képzés kezdési időpontja és a záróvizsga utolsó napja. A képzés tervezett létszáma, óraszám, helyszíne feleljen meg a munkaügyi központ által meghatározottaknak.

A felnőttképzési intézmények által benyújtott képzési ajánlatokat a munkaügyi központ bírálja el. Három szempont alapján hozzák meg a végleges döntést. Elsősorban megvizsgálják, hogy megfelel-e a jogszabályi és az ajánlattételi felhívás követelményeinek. Második körben megnézik mennyire felelt meg az előírt formai és tartalmi követelményeknek, míg végül a pénzügyi ajánlatot tanulmányozzák át (*Csongrád Megyei Kormányhivatal*, 2014a). A munkaügyi központ a döntés során mérlegeli a felnőttképzési intézménnyel ápolt korábbi viszonyát, mennyire volt elégedett a két intézménnyel kötött együttműködési megállapodással, illetve megvizsgálja az intézményben végzetek elhelyezkedését (6/1996. (VII. 16.) *MüM rendelet*). Kizárólag azok a beérkezett pályázatok kerülnek elbírálásra, amelyek hiánypótlás nélkül vagy a hiánypótlást követően megfelelnek az előírt formai követelményeknek. Érvénytelen az ajánlat, ha a képzési költség rendkívül alacsony, ha nem pótolható a hiány, ha a meghatározott határidőn belül nem csatolták az elmaradt dokumentumokat, valamint ha nem felel meg a képzési jegyzékre kerülés követelményeinek. Ha egy ajánlati részre több érvényes pályázat érkezik, akkor a döntés során felállítanak egy sorrendet a bírálati szempontok alapján. Ha valamilyen okból nem valósul meg az első helyen álló nyertes pályázat, akkor a második helyen álló ajánlat kerül a képzési jegyzékre. Az ajánlatok elfogadásáról és a jegyzékbe kerülésről a Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjának igazgatója dönt. A végleges eredményekről a felnőttképzési intézmények írásban értesítést kapnak (*Csongrád Megyei Kormányhivatal*, 2014a). A munkaügyi központnak jogában áll a képzési jegyzéket módosítani változás esetén. A pályázatot nyert felnőttképzési intézmények együttműködési megállapodást kötnek a

⁶⁴ „Előzetes tudás mérése: annak felmérése, hogy a képzésre jelentkező dokumentumokkal nem igazolt tanulmányai vagy megszerzett gyakorlati tapasztalatai alapján képes-e a képzés során elsajátítandó tananyagegység követelményeinek teljesítésére, amelynek eredményeként a követelmények megfelelő szintű teljesítése esetén a tananyagegység elsajátítására irányuló képzési rész alól a képzésre jelentkezőt fel kell menteni.” (2013. évi LXXVII. tv. a felnőttképzésről)

megyei munkaügyi központokkal. Az együttműködési megállapodás részleteit a 7. számú melléklet tartalmazza. A megkötött megállapodás után az intézmények a képzéseket a munkaügyi központ képzési terve és pénzügyi forrása révén indíthatják el (6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet).

Az ajánlatok benyújtásának határideje 2014. január 15-én volt, a végleges képzési jegyzék 2014. február 15-én került nyilvánosságra. A képzések indításának időtartama 2014. március-2014. december (Csongrád Megyei Kormányhivatal, 2014a). A munkaügyi központ gondoskodhat a jegyzék év közben történő szükséges módosításáról, amennyiben a tárgyév során nyilvánvalóvá válik, hogy a korábbi képzési irányoktól eltérő képzési programok támogatása is indokolt, vagy a megjelölt irányok további támogatása már nem fejt ki kedvező munkaerő-piaci hatását, a képzési jegyzék ennek megfelelően az év folyamán módosítható⁶⁵.

A Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének és a Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Programok Osztályának munkatársai által nyújtott adatszolgáltatás révén megtudtam, hány felnőttképzési intézménnyel állnak kapcsolatban, befolyásolta-e az új felnőttképzési törvény az együttműködést a felnőttképzési intézményekkel, milyen arányban változott a képzési jegyzék kialakítása során a képző intézmények száma, illetve milyen mértékben változik a képzési jegyzék a következő évre nézve:

„Jelenleg 7 Képző Intézettel állunk kapcsolatban, de az elmúlt években a program keretében meghirdetett képzéseink lebonyolításában 15 Képző Intézet működött közre. Valamennyi Intézettel a Munkaügyi Központ Együttműködési Megállapodást kötött az egyes tanfolyamokra vonatkozóan. Természetesen a képzések szervezésével foglalkozó munkatársaim napi kapcsolatban állnak az egyes intézetek kijelölt képviselőivel, akik segítségével közösen szervezzük a tanfolyamokat, annak érdekében, hogy sikeres képzést valósítsunk meg.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

„A Kirendeltség a meghirdetett képzések lebonyolításában körülbelül 15-17 Képzési Intézettel áll kapcsolatban. Ezek általában régi, jól bevált kapcsolatok, de ebben az évben két új képző intézmény is bekapcsolódott.”

⁶⁵ A Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Programok Osztály által nyújtott adatszolgáltatás alapján (2014.11.06.).

(Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa, 2014)

„A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény szerinti, új felnőttképzési törvény hatályba lépése nem befolyásolta a Munkaügyi Központ és a felnőttképzési intézmények együttműködését.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

„Az ajánlattételi felhívásra érkezett pályázatok közül csak azok az intézmények kerülnek a képzési jegyzékbe, akik érvényes ajánlatot nyújtottak be, illetve több érvényes ajánlat esetén a már korábban említett szempontrendszer szerint több pontot elért Intézet. Így egyértelmű, hogy a képzési jegyzék összeállítása után kevesebb Intézménnyel kötünk Együttműködési Megállapodást, mint amennyi pályázatot nyújtott be. A program keretében összeállított képzési jegyzékek összevetése után látható, hogy a Képző Intézmények száma fokozatosan csökken, illetve összetételüket tekintve is évről-évre változott. Azokkal az Intézményekkel, akikkel korábban sikeres együttműködés valósult meg szívesen dolgozunk együtt a jövőben is.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

„A változás mértékéről egyelőre nem rendelkezünk konkrét információkkal, erről a 2015. évben indítandó képzések tervezésekor, vagyis jövő év elején lehet majd többet tudni. A 2015. évi képzési jegyzék összeállítása is bejelentett munkaerőigények, a foglalkoztatás szerkezetében bekövetkezett változások és a munkaerő-piaci előrejelzések figyelembevételével fog történni.”

(Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Foglalkoztatási Program Osztály munkatársa, 2014)

„A képzési jegyzék a következő évre nézve drasztikusan nem változik, ennek okai, hogy a képző intézmények, akik szakács képzésekre vannak beállva nem tudnak targoncavezetői képzést indítani, ez hosszú évek munkája.”

(Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ egyik Kirendeltségének munkatársa, 2014)

7. SZÁMÚ MELLÉKLET

Együttműködési megállapodás ismertetése 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet 4. § alapján

(1) A munkaügyi központ a 3. § szerinti képzést szervező intézménnyel - amennyiben van olyan személy, aki a képző intézmény által nyújtott képzésben részt fog venni, és ehhez a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalának munkaügyi kirendeltségétől (a továbbiakban: kirendeltség) támogatásban részesül - együttműködési megállapodást köt. Az együttműködési megállapodás tartalmazza:

- a) az intézmény által nyújtott, 3. § (2) bekezdése szerinti képzések időtartamát, a képzési költség átvállalt része átutalásának feltételeit és ütemezését;
- b) a képző intézmény kötelezettségvállalását arra vonatkozóan, hogy
 - 1. a képzési programot a munkaügyi központ által kért időszak alatt lebonyolítja, a megvalósításhoz szükséges személyi, tárgyi és technikai feltételeket biztosítja, a megváltozott munkaképességű hallgatók számára a képzésben való eredményes részvételhez szükséges környezeti és kommunikációs akadálymentesítést biztosítja,
 - 2. a képzés megkezdését megelőzően – külön jogszabályban foglaltak figyelembe vételével – gondoskodik a képzésre jelentkezők szakmai alkalmassági vizsgálatáról,
 - 3. a képzésben résztvevőket vizsgára felkészíti, gondoskodik a vizsga megszervezéséről és lebonyolításáról,
 - 4. a hallgatók részvételéről jelenléti ívet vezet, és azt havonta megküldi a munkaügyi központ részére,
 - 5. a képzési program végrehajtásáról, valamint a képzési programban tételesen felsorolt, a résztvevőkhöz közvetlenül kapcsolódó felszerelésekről, eszközökről elkülönített nyilvántartást vezet, és erről tájékoztatja a munkaügyi központot, továbbá
 - 6. hozzájárul a képzés ellenőrzéséhez,
 - 7. a képzésre jelentkezett, a megállapodás szerint hosszú ideje nem foglalkoztatott személyek számára biztosítja a szintfelmérés előtt az előzetes felzárkózást elősegítő képzésben történő részvételt (tanulástechnikai tréning);

c) a munkaügyi központ kötelezettségvállalását arra vonatkozóan, hogy

1. a képzésre jelentkezők tájékoztatást kapnak az intézmény programjairól,
2. a képzési költség általa átvállalt részét számla alapján közvetlenül átutalja a képzést szervező intézménynek,

d) a megállapodás megszegésének következményeit; továbbá

e) egyéb, a felek által fontosnak tartott feltételeket.

(2) A képzési költség megállapítása szempontjából a mellékletben felsorolt kiadásokat lehet figyelembe venni

Forrás: 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet a foglalkoztatást elősegítő támogatásokról, valamint a Munkaerőpiaci Alapból foglalkoztatási válsághelyzetek kezelésére nyújtható támogatásról

8. SZÁMÚ MELLÉKLET

A közfoglalkoztatott személy ismertetése 2011. évi CVI. tv. 1. § alapján

(4) Közfoglalkoztatottként az a természetes személy foglalkoztatható, aki

a) a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) rendelkezései szerint munkaviszonyt létesíthet, kivéve azt, aki 16. életévét nem töltötte be, valamint

b) a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény szerinti álláskereső, vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesül.

(4a) Az álláskeresőt három hónap időtartamra ki kell zárni a közfoglalkoztatásból, ha

a) a tanköteles gyermekének mulasztása miatt

aa)

ab) e szabálysértés elkövetéséért három hónapon belül jogerősen elmarasztalták, vagy

b) önkormányzati rendeletben előírt, a lakókörnyezet (kert, udvar, jogszabályban meghatározott, az ingatlanhoz kapcsolódó közterület) rendezettségének biztosítására vonatkozó kötelezettségét nem teljesíti.

(4b) A hivatalból folytatott közigazgatási eljáráshoz megkeresésre a (4a) bekezdés b) pontja szerinti esetben az álláskereső lakóhelye szerint illetékes jegyző 3 napon belül adatot szolgáltat a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala járási munkaügyi kirendeltsége (a továbbiakban: kirendeltség) részére.

(4c) A (4a) bekezdés ab) pontjában meghatározott kizárási ok fennállásának ellenőrzése érdekében a közfoglalkoztatási jogviszonyba történő kiközvetítés előtt a kirendeltség adatot közvetlenül vehet át a szabálysértési nyilvántartásból.

(4d) A kizárás kérdésében első fokon a kirendeltség, másodfokon a munkaügyi központ hatósági határozattal dönt.

(4e) Amennyiben a közfoglalkoztatási jogviszony létrehozását követően értesül a kirendeltség a közfoglalkoztatást kizáró okról, a kizárásról szóló döntését közli a közfoglalkoztatóval. A közfoglalkoztató a közfoglalkoztatási jogviszonyt a jogerős döntés alapján azonnali felmondással megszünteti.

(4f) A (4a) bekezdés b) pontja szerinti esetben a megkeresésre nincsen szükség, amennyiben a közfoglalkoztatást a közfoglalkoztatott lakóhelye szerinti helyi önkormányzat, annak

intézménye, vagy a helyi önkormányzat által alapított gazdálkodó szervezet valósítja meg, vagy az önkormányzatnak nincs a (4a) bekezdés *b)* pont szerinti hatályos rendelete.

(4g) A (4f) bekezdés hatálya alá tartozó közfoglalkoztató megtagadhatja a közfoglalkoztatási jogviszony létesítését, amennyiben a közfoglalkoztatottal szemben a (4a) bekezdés *b)* pontja szerinti kizárási ok fennállásáról van tudomása.

Forrás: 2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról

9. SZÁMÚ MELLÉKLET

Képzés megnevezése	Belépési szint	Képzőintézmény	Képzések száma
OKJ képzések			
Állatgondozó OKJ 31 621 01	Alsó középfokú részsakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti elméleti és gyakorlati tudáselemekre épül	Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	1
CNC gépkezelő OKJ 35 521 01	Középfokú szakképesítés- ráépülés, amely alapfokú iskolai végzettséget igénylő, jellemzően iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető szakképesítésre épül	Bács-Szakma Szakképzésfejlesztési és Szervezési Non-profit Kiemelkedően Közhasznú Zrt. Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	3
Cukrász OKJ 34 811 01	Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Élelmiszer-, vegyi áru és gyógynövény eladó OKJ 31 341 01	Alsó középfokú részsakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti elméleti és gyakorlati tudáselemekre épül	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. KISOSZ Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviselési Szövetsége	6
Építő- és anyagmozgatógép kezelője (Földmunka-, rakodó- és szállítógép kezelő) OKJ 32 582 02 + 4511 gépcsoportra gépkezelői hatósági vizsga	Alsó középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Süveges Kft.	3
Épület- és szerkezetlakatos OKJ 34 582 03	Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	1
Fogyóelektródás védőgázas ívhegesztő + TUV minősített hegesztő + tűzvédelmi szakvizsga	Alsó középfokú részsakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben	Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága Kecskeméti Főiskola	2

OKJ 31 521 03	meghatározott bemeneti elméleti és gyakorlati tudáselemekre épül		
Gép- és gyorsíró, szövegszerkesztő OKJ 31 346 01	Alsó középfokú részszakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti elméleti és gyakorlati tudáselemekre épül	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	2
Hulladékválogató és – feldolgozó OKJ 21 851 02	Alapfokú részszakképesítés, amely befejezett iskolai végzettséget nem igényel	Minerva Bridge Kft.	1
Irodai asszisztens + ECDL Start OKJ 54 346 01	Emeltszintű szakképesítés, amely érettségi végzettséghez kötött	Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	2
Logisztikai ügyintéző + targoncavezető + emelőgépkezelő (kivéve targonca) + gépkezelő jogosítvány 3312 és 3324 gépcsoport + német KER A2 OKJ 54 345 01 OKJ 32 582 02	Emeltszintű szakképesítés, amely érettségi végzettséghez kötött	Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	1
Nevelőszülő OKJ 32 762 01	Alsó középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Öveges Képző Kft. M-Stúdium Oktatásszervező Kft.	3
Pék OKJ 34 541 05	Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Kiskunhalasi Vári Szabó István Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium	1
Pénzügyi ügyintéző OKJ 51 344 04	Felső középfokú részszakképesítés, amely érettségi végzettséghez kötött	Minerva Bridge Kft.	1
Pénzügyi-számviteli ügyintéző OKJ 54 344 01	Emeltszintű szakképesítés, amely érettségi végzettséghez kötött	Minerva Bridge Kft. Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	2
Pincér OKJ 34 811 03	Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Bács-Szakma Szakképzésfejlesztési és Szervezési Non-profit Kiemelkedően Közhasznú Zrt.	1
Szakács OKJ 34 811 04	Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	2

	és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül		
Szárazépítő OKJ 34 582 10	Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Oktatási Centrum Átképző Kft.	1
Szociális gondozó és ápoló OKJ 34 762 01	Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Bács-Szakma Szakképzésfejlesztési és Szervezési Non-profit Kiemelkedően Közhasznú Zrt. Oktatási Centrum Átképző Kft. Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága Öveges Képző Kft.	6
Targoncavezető + emelőgépkezelő (kivéve targonca) + gépkezelő jogosítvány 3312 és 3324 gépcsoport OKJ 32 582 02	Alsó középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Füredi Felnőttképző és Szolgáltató Kft. Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága Süveges Kft.	8
Tisztítás-technológiai szakmunkás OKJ 32 853 03	Alsó középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott bemeneti kompetenciákra épül	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. Öveges Képző Kft.	4
Ügyviteli titkár + német KER A2 OKJ 54 346 02	Emeltszintű szakképesítés, amely érettségi végzettséghez kötött	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Vállalkozási és bérügyintéző OKJ 54 344 02	Emeltszintű szakképesítés, amely érettségi végzettséghez kötött	Bács-Szakma Szakképzésfejlesztési és Szervezési Non-profit Kiemelkedően Közhasznú Zrt.	1
Vendéglátó eladó OKJ 34 811 05	Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Villanyszerelő OKJ 34 522 04	Középfokú szakképesítés, amely alapfokú iskolai végzettségre vagy a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott	Oktatási Centrum Átképző Kft.	1
Zöldség- és gyümölcsstermesztő	Középfokú szakképesítés- ráépülés, amely	Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti	1

OKJ 35 622 02	alapfokú iskolai végzettséget igénylő, jellemzően iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető szakképesítésre épül	Igazgatósága	
Nem OKJ képzések			
Autóbuszvezető D kategória + autóbuszvezetői alapképesítés	C kategória vezetői gyakorlat, PÁV II.	Kiskun Next Szolgáltató Kft.	1
Betanított ruhaipari varró (üléshuzat varró)	ruhaipari varró, ruhakészítő gyakorlat	Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	1
ECDL + Német KER B1	Szakképzettség	Bács-Szakma Szakképzésfejlesztési és Szervezési Non-profit Kiemelkedően Közhasznú Zrt.	1
Gyártósori összeszerelő	8 általános	Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	1
Kisgépkocsi (motoros fűkasza kezelő)	8 általános	Türr István Képző és Kutató Intézet Közép-Duna Menti Igazgatósága	1
Tehergépkocsi vezető C, C+E kategória + tehergépkocsi vezetői alapképesítés	B kategória, PÁV III.	Füredi Felnőttképző és Szolgáltató Kft.	4
		Kiskun Next Szolgáltató Kft.	
		Kobela Autósiskola	

1. táblázat: Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja: 2014. évi munkaerő-piaci képzési jegyzék

Forrás: Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, 2014 alapján saját szerkesztés

10. SZÁMÚ MELLÉKLET

Képzés megnevezése	Belépési szint	Képzőintézmény	Képzések száma
OKJ képzések			
Csontozó munkás 21 541 01	8 általános iskolai végzettséggel nem rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Erdőművelő 21 623 01	8 általános iskolai végzettséggel nem rendelkezőknek	Átképző Felnőttképző Reintegráló Tanácsadó Információs Bt	1
Konyhai kisegítő 21 811 01	8 általános iskolai végzettséggel nem rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	3
Textiltermék-összeállító 21 542 02	8 általános iskolai végzettséggel nem rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Ács 34 582 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Állatgondozó 31 621 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Átképző Felnőttképző Reintegráló Tanácsadó Információs Bt	1
Asztalos 34 543 02	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Bolti hentes 31 541 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Cukrász 34 811 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Békéscsabai Központi Szakképző Iskola és Kollégium	1
Elektronikai műszerész 34 522 03	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Élelmiszer-, vegyiáru és gyógynövény eladó 31 341 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	4
Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Földmunka-, rakodó- és szállítógép kezelő) + gépkezelő jogosítvány 32 582 02 + hatósági vizsga 1 géptípusra	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	PRO-SEC Kiadói, Oktatói és Szervező Kft.	4
Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Targoncavezető) + gépkezelő jogosítvány 32 582 02 + hatósági vizsga 2 targoncatípusra	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	PRO-SEC Kiadói, Oktatói és Szervező Kft. SZTÁV Felnőttképző Zrt.	8
Épület- és szerkezetlakatos 34 582 03	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Festő, mázoló, tapétázó 34 582 04	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Fogyóelektródás védőgázos ívhegesztő + tűzvédelmi szakvizsga 31 521 03	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Gépi forgácsoló 34 521 03	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Békés Megyei Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény Türr István Képző és Kutató	2

		Központ	
Gumibroncs-javító és kerékkiegyensúlyozó 32 525 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Átképző Felnőttképző Reintegráló Tanácsadó Információs Bt	1
Gyermek- és ifjúsági felügyelő 31 761 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	OKT-OPERISZ Pedagógiai és Humán Szolgáltató Kft.	1
Gyorséttermi ételeladó 31 811 02	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Hegesztő + tűzvédelmi szakvizsga 34 521 06	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelő 34 582 05	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Békéscsabai Központi Szakképző Iskola és Kollégium	1
Kazánkezelő (2-12 t/h között) 32 522 02	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt.	1
Kéményseprő 32 853 02	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Békéscsabai Központi Szakképző Iskola és Kollégium	1
Kőműves és hidegburkoló 34 582 08	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Központifűtés- és gázhálózat rendszerszerelő 34 582 09	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Békéscsabai Központi Szakképző Iskola és Kollégium	1
Mezőgazdasági gépész 34 521 08	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Békés Megyei Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény	1
Nevelőszülő 32 761 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	OKT-OPERISZ Pedagógiai és Humán Szolgáltató Kft.	1
Női szabó 34 542 06	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Átképző Felnőttképző Reintegráló Tanácsadó Információs Bt	2
Óvodai dajka 32 140 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete OKT-OPERISZ Pedagógiai és Humán Szolgáltató Kft.	3
Pék 34 541 05	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Pincér 34 811 03	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Raktáros 31 341 04	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	SZTÁV Felnőttképző Zrt	1
Szakács 34 811 04	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Szerszámkészítő 34 521 10	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Békéscsabai Központi Szakképző Iskola és Kollégium	1
Szociális gondozó és ápoló 34 762 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Ipszilon Kiadó és Pedagógiai Szolgáltató Kft.	7
Tisztítás-technológiai szakmunkás 32 853 03	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	4
Töltőállomás-kezelő 32 341 01	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Átképző Felnőttképző Reintegráló Tanácsadó	1

		Információs Bt	
Vendéglátó eladó 34 811 05	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Villanyszerelő 34 522 04	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Virágkötő 31 215 02	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Víz-, csatorna- és közmű-rendszer-szerelő 34 582 12	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Békéscsabai Központi Szakképző Iskola és Kollégium	1
Volfrámelektrodás védőgázás ívhegesztő + tűzvédelmi szakvizsga 31 521 09	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
CNC gépkezelő 35 521 01	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Központ	1
Elektronikus vagyónvédelmi rendszer-szerelő 33 861 01	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Békéscsabai Központi Szakképző Iskola és Kollégium	1
Autószerelő 54 525 02	Érettségivel rendelkezők számára	Békéscsabai Központi Szakképző Iskola és Kollégium	1
CAD-CAM informatikus 54 481 01	Érettségivel rendelkezők számára	Békéscsabai Központi Szakképző Iskola és Kollégium	1
Gyógy- és sportmasször 54 726 01	Érettségivel rendelkezők számára	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Kereskedő 54 341 01	Érettségivel rendelkezők számára	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	2
Kisgyermekgondozó, -nevelő 54 761 02	Érettségivel rendelkezők számára	OKT-OPERISZ Pedagógiai és Humán Szolgáltató Kft.	1
Közbeszerzési referens 52 343 01	Érettségivel rendelkezők számára	Csaba-College Külkereskedelmi Oktatási és Továbbképző Kft.	1
Logisztikai ügyintéző 54 345 01	Érettségivel rendelkezők számára	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Pénzügyi-számviteli ügyintéző 54 344 01	Érettségivel rendelkezők számára	Euro Consult Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	1
Szállodai recepció 52 812 01	Érettségivel rendelkezők számára	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Szoftverüzemeltető-alkalmazásgazda 51 481 02	Érettségivel rendelkezők számára	Euro Consult Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	1
Vállalkozási és bérügyintéző 54 344 02	Érettségivel rendelkezők számára	Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt.	1
Vállalkozási mérlegképes könyvelő 55 344 07	Érettségivel és szakmai előképzettséggel rendelkezők számára	Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt.	1
Nem OKJ képzések			
Angol KER B1 - küszöbszint	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Körösök Vidéke Egyesület	2
		Csaba-College	

		Külkereskedelmi Oktatási és Továbbképző Kft	
Angol KER B2 – középszint /alapfokú nyelvismerettel és szakképesítéssel rendelkezők részére/	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Körösök Vidéke Egyesület	1
Angol KER C1 – haladó szint /középfokú nyelvismerettel és szakképesítéssel rendelkezők részére/	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Csaba-College Külkereskedelmi Oktatási és Továbbképző Kft	1
Betánított gumibroncsgyártó	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Dunaújvárosi Lorántffy Zsuzsanna Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium	1
ECDL Start - (4 modul) /3 kötelező modul + Táblázatkezelés/ + Angol KER B1 - küszöbszint	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Euro Consult Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	2
Napkollektor-telepítő, karbantartó	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Békés Megyei Harruckern János Közoktatási Intézmény	1
Német KER B1 - küszöbszint	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Bozó Oktatási Bt.	1
Német KER B2 – középszint /alapfokú nyelvismerettel és szakképesítéssel rendelkezők részére/	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Bozó Oktatási Bt.	1
Vállalkozói kompetenciák fejlesztése	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Csaba-College Külkereskedelmi Oktatási és Továbbképző Kft	1
Hatósági képzés			
Gépjárművezető képzés (C kat. + E kat.+ Tehergépkocsi-vezetői alapképesítés)	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	KISKUN-NEXT Szolgáltató Kft.	1
Gépjárművezető képzés (C kategória +Tehergépkocsi-vezetői alapképesítés)	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Magura Hungary Szállítási, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	1
Gépjárművezető képzés (D-kategória + GKI)	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Magura Hungary Szállítási, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	1
Gépjárművezető képzés (E-kategória + Tehergépkocsi-vezetői alapképesítés) -C kat. rendelkezőknek	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Magura Hungary Szállítási, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	1
Gépjárművezető képzés (Tehergépkocsi-vezetői alapképesítés)	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Magura Hungary Szállítási, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	1
Gépjárművezető képzés (T-kategória)	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	KISKUN-NEXT Szolgáltató Kft.	1

2. táblázat: Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja: 2014. évi munkaerő-piaci képzési jegyzék

Forrás: Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja, 2014 alapján saját szerkesztés

11. SZÁMÚ MELLÉKLET

Képzés megnevezése	Belépési szint	Képzőintézmény	Képzések száma
Konyhai kisegítő	Általános iskolai végzettséggel nem rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Bolti hentes	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Cukrász	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Eladó	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	2
Élelmiszer-, vegyi áru és gyógynövény eladó	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	3
Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Földmunka-, rakodó és szállítógép kezelő) + gépkezelő jogosítvány	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	SZTÁV Felnőttképző zRt. Kiskun-Next Kft.	2
Építő- és anyagmozgató gép kezelője (Targoncavezető) + gépkezelő jogosítvány	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	SZTÁV Felnőttképző zRt.	3
Gépi forgácsoló	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Europerson Kft.	1
Fogyóelektródás védőgázos ívhegesztő+tűzvédelmi szakvizsga	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Intézet	1
Óvodai dajka	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedők, Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	2
Szakács	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Szociális gondozó és ápoló	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Europerson Kft. SIKER Bt.	3
Vendéglátó eladó	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	2
Volfrámelektródás védőgázos ívhegesztő+tűzvédelmi szakvizsga	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	SZTÁV Felnőttképző zRt.	2
Gépjárművezető képzés (C kategória+Tehergépkocsi vezetői alapképesítés)	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kiskun-Next Kft.	1
Gépjárművezető képzés (C kategória+E kategória+Tehergépkocsi vezetői alapképesítés)	Legalább 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek	Kiskun-Next Kft.	1
CNC gépkezelő	Szakmai előképzettséggel	Europerson Kft.	2

	rendelkezőknek	Türr István Képző és Kutató Intézet	
Hűtő-, klíma- és hőszivattyú berendezés-szerelő	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	SZTÁV Felnőttképző zRt.	1
Angol KER B2-középszint (hagyományos középfokú nyelvtudásnak megfelelő) államilag elismert nyelvvizsgára felkészítő képzés/alapfokú nyelvismerettel és szakképesítéssel rendelkezők részére	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	SIKER Bt.	2
Vállalkozási mérlegképes könyvelő	Szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	SIKER Bt.	1
Elektronikus vagyonszármazéki rendszerszerelő	Alapfokú iskolai végzettséggel és szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	SZTÁV Felnőttképző zRt.	1
Gyógyszertári asszisztens	Érettséggel és szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Europerson Kft.	1
Mentőápoló	Érettséggel és szakmai előképzettséggel rendelkezőknek	Europerson Kft.	1
Gyógy- és sportmasszőr	Érettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Vállalkozók Békés Megyei Szervezete	1
Kisgyermekgondozó-, nevelő	Érettséggel rendelkezőknek	SIKER Bt.	1
Közbeszerzési referens	Érettséggel rendelkezőknek	Europerson Kft.	2
Logisztikai ügyintéző	Érettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1
Pénzügyi-számviteli ügyintéző	Érettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft. Europerson Kft.	2
Vállalkozási bérügyintéző	Érettséggel rendelkezőknek	Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző Kft.	1

3. táblázat: Csongrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja: 2014. évi munkaerő-piaci képzési jegyzék

Forrás: Csongrád Megyei Kormányhivatal, 2014b alapján saját szerkesztés

12. SZÁMÚ MELLÉKLET

Kód	Gazdasági ág	Összes cég (db)	Alkalmazotti létszám év végén (fő)	Alkalmazotti arány év végén (%)
A	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	2 420	21 165	8,40
B	Bányászat, kőfejtés	58	183	0,07
C	Feldolgozóipar	5 141	85 721	34,02
D	Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	114	3 356	1,33
E	Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	307	6 892	2,74
F	Építőipar	5 050	21 996	8,73
G	Kereskedelem, gépjárműjavítás	13 785	46 171	18,33
H	Szállítás, raktározás	1 984	12 508	4,96
I	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	2 765	10 589	4,20
J	Információ, kommunikáció	2 039	4 040	1,60
K	Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1 254	3 665	1,45
L	Ingatlanügyek	2 636	4 275	1,70
M	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	6 584	10 460	4,15
N	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	2 164	9 717	3,86
O	Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	21	195	0,08
P	Oktatás	914	1 403	0,56
Q	Humán-egészségügyi, szociális ellátás	2 378	4 957	1,97
R	Művészet, szórakoztatás, szabadidő	858	2 339	0,93
S	Egyéb szolgáltatás	920	2 311	0,92
A-S	Nemzetgazdaság összesen	51 392	251 943	100%

4. táblázat: A Dél-alföldi régió gazdasági szervezetinek főtevékenysége és alkalmazottainak száma és aránya
2014-ben

Forrás: *Nemzeti Cégtár*, 2014 alapján saját szerkesztés